

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ortodoksisesta kirkosta. Sillä korvattaisiin nykyinen ortodoksista kirkkoa koskeva lain-säädäntö.

Ortodoksisella kirkolla säilyisi perusteil-taan nykyisenkaltainen julkisoikeudellinen erityisasema. Esityksen mukaan ortodoksi-sessa kirkossa otettaisiin käyttöön kirkkojär-jestys, jossa annettaisiin tarkemmat säännök-set kirkon toiminnasta ja hallinnosta. Kirkko-järjestyksen antaisi kirkolliskokous. Orto-doksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahal-linnon asemaa muutettaisiin riippumatto-mammaksi valtiosta siten, että sen toiminta-menoja ei enää maksettaisi suoraan valtion varoista. Kirkon taloudelliset toimintaedelly-tykset turvattaisiin kuitenkin vastaavan suu-ruisella valtionavulla. Eräät opetusministeri-ölle nykyisin kuuluvat kirkon sisäistä toimin-taa ja hallintoa koskevat hallintoasiat siirret-

täisiin kirkon omille toimielimille.

Kirkon ja seurakuntien hallintoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan useita muutoksia. Kirkollishallinnon perusrakenne säilyisi kui-tenkin pääosin nykyisellään.

Ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa siirryttäisiin yhteen palvelussuhdelajiin siten, että kirkollishallituksen virkamiehet ja seura-kuntien viranhaltijat siirtyisivät työsopimus-suhteeseen. Henkilöstön palvelussuhteen ehoista sovittaisiin työehtosopimuksella.

Kirkollishallinnossa otettaisiin käyttöön oikaisuvaatimusmenettely, jossa valituksen pakollisena esivaiheena olisi oikaisuvaatimus kirkollishallitukselle. Kirkollishallituksen oi-kaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätök-seen voisi hakea muutosta valittamalla hal-linto-oikeuteen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	4
Yleistä uskonnollisten yhdyskuntien asemasta	4
Evangelis-luterilainen kirkko.....	4
Ortodoksisuuden historia Suomessa.....	4
Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö.....	5
Ortodoksisen kirkon asema suhteessa valtioon	5
Kirkon hallinto	6
Seurakunnat.....	7
Talous	7
Henkilöstö	7
Ojennusmenettely ja muutoksenhaku	8
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	8
Ruotsi.....	8
Tanska	8
Norja.....	8
Saksa.....	9
Ranska.....	9
Ortodoksisten paikalliskirkkojen asema ja organisaatio eräissä maissa	9
2.3. Nykytilan arviointi	11
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	12
3.1. Tavoitteet.....	12
3.2. Keskeiset ehdotukset	13
4. Esityksen vaikutukset	14
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	14
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	14
5. Asian valmistelu	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	16
1 luku Yleiset säännökset	16
2 luku Kirkon hallinnollinen jako	17

3 luku Kirkon yhteinen hallinto.....	19
4 luku Kirkon talous	27
5 luku Hiippakuntahallinto	29
6 luku Seurakunnan hallinto.....	30
7 luku Seurakunnan talous.....	40
8 luku Hautaustoimi.....	42
9 luku Hallintomenettely	44
10 luku Alistus ja muutoksenhaku	50
11 luku Erinäiset säännökset	54
12 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	61
3. Voimaantulo	61
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	61
LAKIEHDOTUS.....	63
Laki ortodoksisesta kirkosta	63

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ortodoksisella kirkolla on Suomessa erityinen julkisoikeudellinen asema vastaavasti kuin evankelis-luterilaisella kirkolla. Ortodoksisen kirkon erityinen asema pohjautuu pitkälti historiallisiin syihin. Ortodoksinen uskonto juurtui Suomen itäisiin osiin samoihin aikoihin kuin läntinen kristillisuus eli jo keskiajalla, ja evankelis-luterilaiseen kirkkoon rinnastettava erityisasema ortodoksisella kirkolla on ollut vuodesta 1918 lähtien. Ortodoksisuus ja siihen liittyvä rikas vähemmistökulttuuri muodostaa tärkeän osan suomalaista kulttuuriperintöä. Nykyisin ortodoksiseen kirkkoon kuuluu noin 1,1 prosenttia suomalaisista.

Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö ehdotetaan esityksessä uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Voimassa oleva lainsäädäntö on lainsäädäntötekniisesti vanhentunut ja lukuisten muutosten johdosta vaikeasti hahmotettava ja epäjohtamukainen. Lainsäädännön rakenne on myös joiltakin osin ongelmallinen nykyisessä perustuslaissa säädösta-solle ja asetuksenantovaltuussäännöksille asetettujen vaatimusten kannalta.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on edelleen vahvistaa ortodoksisen kirkon itsehallintoa sekä vähentää valtiovallan osuutta kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa. Kirkolla säilyisi kuitenkin perusteiltaan nykyisen kaltainen julkisoikeudellinen asema.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä uskonnollisten yhdyskuntien asemasta

Uskonnon- ja omantunnonvapaus on Suomessa turvattu perusoikeutena perustuslain 11 §:ssä. Tarkemmin uskonnonvapauden käyttämisestä säädetään uskonnonvapauslaissa (453/2003). Uskonnollisia yhdyskuntia ovat uskonnonvapauslain mukaan evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko-

kunta sekä rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksisella kirkkokunnalla on erityinen julkisoikeudellinen asema. Mainitut kirkot ja niiden seurakunnat ovat julkisyhteisöjä, joiden asema ja järjestysmuoto perustuvat niitä koskevaan erilliseen lainsäädäntöön. Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ovat yksityisoikeudellisia yhteisöjä, joiden rekisteröinnistä säädetään uskonnonvapauslaissa. Suomalaisista noin 84 prosenttia kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon, 1,1 prosenttia ortodoksiseen kirkkoon ja yhteensä noin 1,1 prosenttia muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Evankelis-luterilainen kirkko

Evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaisla (1054/1993), jota koskee erityinen perustuslain 76 §:ssä mainittu säätämisyjärjestys. Kirkolliskokouksella on kirkkolain säätämiseen, muuttamiseen ja kumoamiseen yksinomainen aloiteoikeus. Valtion lainsäädäntöelimet eivät voi muuttaa ehdotusta lukuun ottamatta asiassisältöön vaikuttamattomia lainsäädäntötekniisiä korjauksia, ja näistäkin on ennen oikaisun tekemistä saatava kirkolliskokouksen lausunto. Viime vuosina kirkon ja valtion suhteita on vähitellen kehitetty kirkon itsenäisyyttä lisäävällä tavalla. Vuoden 1994 alussa voimaan tullessa uudessa kirkkolaisla osa kirkkoa koskevasta normistosta siirrettiin kirkon oman norminantovallan puitteissa syntyvään kirkkojärjestykseen, jonka antaa kirkolliskokous. Kirkkolain uudistuksessa poistettiin myös maininta kirkon ylimmän hallinnon kuulumisesta maan hallitukselle. Vuonna 1997 tuomiokapitulien ylläpito siirtyi valtiolta kirkolle itselleen. Uuden perustuslain yhteydessä vuonna 2000 sekä evankelis-luterilaisen kirkon että ortodoksisen kirkkokunnan piispojen nimitys siirtyi tasavallan presidentiltä kirkkoille itselleen.

Ortodoksisuuden historia Suomessa

Ortodoksinen uskonto levisi itäiseen Suo-

meen ja Karjalaan toisen vuosituhannen alkupuolella samoihin aikoihin kuin roomalaiskatolisuus läntiseen Suomeen. Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323 vahvistettiin ensimmäisen kerran Ruotsin ja Novgorodin välinen raja, josta muodostui Karjalassa pitkiksi ajoiksi myös idän ja lännen kirkkojen vaikutuspiirien raja. Stolbovan rauhassa vuonna 1617 Käkisalmen lääni ja Inkeri jäivät protestanttisen Ruotsin alaisuuteen. Vaikka Ruotsissa oli lähtökohtaisesti voimassa evankelis-luterilainen uskontopakko, ortodokseille taatiin rauhansopimuksessa rajoitettu uskonnonvapaus. 1700-luvulla Karjalan ortodoksiset alueet siirtyivät pääosin jälleen Venäjän alaisuuteen.

Suomen sodan (1808—09) jälkeen Suomi liitettiin autonomisena suuriruhtinaskuntana osaksi Venäjää. Vuonna 1812, jolloin niin sanotun Vanhan Suomen alueet liitettiin Suomen yhteyteen, ortodoksien määrä Suomessa nousi noin 25 000:een. Ruotsin vallan ajalta peräisin oleva lainsäädäntö rajoitti edelleen ortodoksien oikeuksia, mutta ajan myötä ortodoksien asema parani. Autonomian lopulla ortodokseja oli Suomessa 63 000. Suomeen perustettiin vuonna 1892 oma hiippakunta, jonka esipaimen sai arkkipiispan arvonimen.

Suomen itsenäistyttyä ortodoksisen kirkon asema järjestettiin uudelleen Suomen kreikkalaiskatolisesta kirkkokunnasta annetulla asetuksella (185/1918). Ortodoksinen kirkko nostettiin evankelis-luterilaisen kirkon rinnalle toiseksi Suomen kansallisista kirkoista. Kirkon ylin hallinto kuului maan hallitukselle, presidentti nimitti piispat ja valtio maksoi kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ylläpidon. Kirkon ja seurakuntien hallintorakenne seurasi monilta osin evankelis-luterilaisen kirkon ja kunnallishallinnon esimerkkiä. Hallintomalliin vaikuttivat kanonisen perinteen ohella vahvasti myös pohjoismaisen demokratian ihanteet, mikä näkyy esimerkiksi maallikkojen vahvana osuutena kirkon ja seurakuntien hallinnossa. Myös kirkon kanoniset suhteet järjestettiin uudelleen itsenäisyyden alkuvuosina. Vuonna 1921 Suomen ortodoksinen kirkko sai Venäjän kirkolta autonomisen aseman. Vuonna 1923 Suomen kirkko siirtyi autonomisena kirkkona Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaatin kanoniseen yhteyteen. Kanoninen suhde määri-

teltiin ekumeenisen patriarkan antamassa Tomos-asiakirjassa, jonka Suomi ratifioi.

Toisen maailmansodan jälkeisten alueuovutusten johdosta yli 50 000 ortodoksia eli noin kaksi kolmasosaa kirkon jäsenistä joutui muuttamaan kotiseudultaan pääasiassa luterilaisen väestön keskelle. Ortodoksinen kirkko menetti noin 90 prosenttia kirkoistaan, rukoushuoneistaan, metsäomaisuudestaan ja muista kiinteistöistään. Tämä vaikeutti huomattavasti kirkollisen toiminnan järjestämistä, ja kirkon jäsenmäärän kehitys oli toisen maailmansodan jälkeen pitkään laskeva. 1990-luvulla kirkon jäsenmäärä on kuitenkin kääntynyt uudelleen nousuun. Selkeä muutos on ollut ortodoksisen väestön keskittyminen Etelä-Suomeen ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Viime vuosina ortodoksisen kirkon toiminnan piiriin on tullut enenevässä määrin myös maahanmuuttajia.

Ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö

Nykyinen ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki (521/1969) on vuodelta 1969. Laissa säädetään muun muassa kirkkokunnan järjestysmuodon perusteista, seurakunnan toimielimistä ja taloudenhoidon perusteista, kirkkokunnan toimielimistä ja keskusrahastosta, ojennusmenettelystä, kirkollisesta ylioikeudesta sekä alistuksesta ja valituksesta. Tarkemmat säännökset kirkkokunnan järjestysmuodosta ja toiminnasta sisältyvät ortodoksisesta kirkkokunnasta annettuun asetukseen (179/1970). Ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta on lisäksi säädetty erillisellä lailla (158/1984).

Ortodoksisen kirkon asema suhteessa valtioon

Suomen ortodoksinen kirkko on evankelis-luterilaisen kirkon ohella toinen maamme kansallisista kirkoista, joiden oikeudellinen asema poikkeaa muista uskonnollisista yhdyskunnista. Kirkko ja sen seurakunnat ovat julkisyhteisöjä, joiden asema ja järjestysmuoto perustuvat niitä koskevaan erilliseen lainsäädäntöön.

Suomen ortodoksinen kirkko on Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin kanonisessa yhteydessä oleva autonominen

arkkipiispakunta. Kirkko on siten yhtä aikaa sekä suomalainen julkisyhteisö että osa maailmanlaajuisista ortodoksisista kirkkoista, mikä tekee kirkkokunnan aseman suomalaisessa lainsäädännössä erityislaatuiseksi. Ortodoksisen kirkon kanonien ja muiden hengellisten sääntöjen asema Suomen ortodoksisessa kirkossa on todettu ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 1 §:ssä, jonka mukaan kirkkokunta perustuu "Raamatun, perimätiedon, ortodoksisen itämaisen katolisen ja apostolisen kirkon dogmien, kanonien ja muiden kirkollisten sääntöjen varaan". Kanoneilla tarkoitetaan kirkollisen lain järjestykseen, eetiikkaan ja tapoihin liittyviä sääntöjä, jotka ovat muotoutuneet lähinnä yleisten ja paikallisten kirkolliskokousten päätöksinä. Ortodoksisen kirkon kanonit käsittävät pyhien apostolien säännöt, seitsemän ekumeenisen kirkolliskokouksen kanonit ja kymmenen paikallisen kirkolliskokouksen säädökset, kolmentoista pyhän isän säädökset sekä lisäsäännöksiä eräät muut kanoniset teokset. Kirkon hengellisten asioiden kanoninen perusta käy ilmi myös lain 8 §:stä, jonka mukaan piispainkokous ja kirkolliskokous päättävät kirkkokunnan hengellisistä asioista "1 §:ssä osoitetuissa rajoissa". Lain 1 §:ssä todetaan lisäksi kirkon kanoninen yhteys Konstantinopolin ekumeeniseen patriarkaattiin. Tämän yhteyden osalta viitataan ekumeenisen patriarkan 6 päivänä heinäkuuta 1923 antamaan ns. Tomos-asiakirjaan.

Ortodoksisella kirkolla ei ole vastaavaa yksinomaista aloiteoikeutta sen omia asioita koskevaan lainsäädäntöön kuin evankelis-luterilaisella kirkolla, vaan sitä koskevat lait ja asetukset säädetään normaalissa lainsäätämisyksessä. Kirkolliskokouksella on kuitenkin oikeus tehdä maan hallitukselle lajeja ja asetuksia koskevia ehdotuksia. Evankelis-luterilaisesta kirkosta poiketen ortodoksisista kirkkoista koskevista asioista voidaan säätää myös asetuksella, eikä kirkolla ole evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestystä ja kirkon vaalijärjestystä vastaavia kirkon hallintoa ja toimintaa koskevia kirkon oman norminantovallan piirissä annettavia säädöksiä.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 9 §:n mukaan kirkkokunnan ylin hallitus on maan hallituksella. Vastaava säännös jäi evankelis-luterilaisen kirkon osalta pois uu-

den kirkkolain säätämisen yhteydessä vuoden 1994 alusta lukien. Käytännössä säännöksen itsenäinen merkitys on suhteellisen vähäinen, sillä tasavallan presidentin ja valtioneuvoston rooli kirkkokuntaa koskevassa päätöksenteossa rajoittuu niihin tehtäviin, joista on nimenomaisesti säädetty kirkkoa koskevassa lainsäädännössä tai jotka liittyvät niiden asemaan lainsäädäntömenettelyssä.

Käytännössä valtiovallan tehtävät sekä evankelis-luterilaisen että ortodoksisen kirkon sisäistä hallintoa ja toimintaa koskevissa asioissa ovat jatkuvasti vähentyneet. Ortodoksisen kirkon hallinnolliset siteet valtiovaltaan ovat kuitenkin joissakin suhteissa jääneet evankelis-luterilaista kirkkoa vahvemmiksi. Merkittävä ero on, että ortodoksisen kirkon osalta säädetään lailla ja asetuksella monista sellaisista kirkon sisäiseen toimintaan ja hallintoon kuuluvista asioista, joista evankelis-luterilaisen kirkon osalta säädetään kirkon sisäisessä menettelyssä annettavalla kirkkojärjestyksellä.

Myös ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asema poikkeaa evankelis-luterilaisesta kirkosta. Kirkollishallituksen ja hiippakuntahallinnon menot kustannetaan valtion varoista ja kirkollishallituksen asema rinnastetaan monissa suhteissa valtion virastoihin. Evankelis-luterilaisen kirkon osalta vastaavaa kytkentää ei enää ole, kun tuomio- ja kapitulit siirtyivät vuoden 1997 alusta valtiolta kokonaan kirkon ylläpidettäväksi.

Ortodoksisen kirkon siteet valtioon ilmenevät myös muun muassa siinä, että kirkolliskokoukseen osallistuu valtioneuvoston määräämä edustaja ja että muun muassa seurakuntajaon, valvontapiirien sekä matkapapin ja -kanttorien lukumäärän, asuinpaikan ja toimipiirin vahvistaminen edellyttävät valtion viranomaisten päätöksiä.

Kirkon hallinto

Kirkon keskushallinnon muodostavat kirkolliskokous, piispainkokous sekä kirkollishallitus. Kirkon ylintä hallintoa niissä asioissa, jotka eivät kuulu maan hallitukselle, hoitavat kirkolliskokous ja piispainkokous. Kirkolliskokoukseen kuuluvat virassa olevat piispat, neljätoista pappis- ja kanttorijäsentä sekä kahdeksantoista maallikkojäsentä. Li-

säksi valtioneuvosto nimeää kirkolliskokoukseen edustajansa. Piispainkokous, jonka muodostavat kirkkokunnan kaikki piispat, päättää ensisijaisesti opillisista ja kanonisista kysymyksistä. Myös kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen dogmaattisista tai kanonisista asioista tekemät päätökset on piispainkokouksen vahvistettava. Kirkon keskushallinnon toimeenpanevana hallintoelimenä toimii kirkollishallitus. Kirkollishallituksen kollegioon kuuluvat puheenjohtajana toimiva arkkipiispa, muut hiippakuntien piispat sekä neljä kirkolliskokouksen valitsemaa edustajaa, joista yhden tulee olla pappi ja yhden tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut henkilö.

Ortodoksinen kirkko jakautuu Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakuntiin, jotka ovat kirkolliselta asemaltaan metropoliittakuntia. Karjalan hiippakunnan piispa on samalla kirkon arkkipiispa. Lisäksi kirkossa on apulaispiispan virka. Ortodoksisessa kirkossa ei ole evankelis-luterilaisen kirkon tuomiokapituleja vastaavia alueellisia hallintoelimiä, vaan päätökset hiippakunnassa tekee piispa.

Seurakunnat

Kirkon hengellinen toiminta tapahtuu pääasiassa seurakunnissa. Seurakunnat ovat kirkon hallintorakenteessa hyvin keskeisessä asemassa. Esimerkiksi kirkon taloudellisista resursseista huomattavin osa käytetään seurakuntahallinnon piirissä. Seurakunnan toimielimiä ovat seurakunnankokous, seurakunnanvaltuusto ja seurakunnanneuvosto. Seurakunnankokouksen ainoat tehtävät ovat seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän vahvistaminen sekä papin, diakonin ja kanttorin valinta. Varsinaista päätösvaltaa seurakunnassa käyttää seurakunnanvaltuusto, jonka jäseniä ovat kirkkoherra ja vaaleilla valitut määräaikaisten jäsenet. Seurakunnanneuvosto valvoo seurakunnan hengellistä elämää sekä huolehtii erilaisista valmistelu-, täytäntöönpano- ja hallintotehtävistä. Seurakunnanneuvosto muun muassa vastaa seurakunnan talouden hoidosta.

Talous

Ortodoksinen kirkon seurakunnat ovat

evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tavoin veronsaajan asemassa. Seurakuntien tulot muodostuvat pääosin jäseniltä perittävillä kirkollisveroilla kootuista varoista. Lisäksi kirkko saa yhteisöveron tuoton seurakunnille tulevasta osuudesta 0,08 % osuuden. Valtio tukee kirkon taloutta maksamalla keskus- ja hiippakuntahallinnon menot, joihin on vuoden 2006 talousarviossa osoitettu 1,809 miljoonan euron määräraha. Valtio on lisäksi ylläpitänyt eräitä ortodoksinen kirkon ja sen seurakuntien käytössä olleita kiinteistöjä. Nämä kiinteistöt on vuonna 2000 luovutettu valtiolta kirkolle, sen seurakunnille sekä Valamon luostarille. Lisäksi valtio on tukenut avustuksilla eräitä kirkkokunnan seurakuntia ja laitoksia. Näihin avustuksiin on vuoden 2006 talousarviossa osoitettu 152 000 euron määräraha.

Kirkon yhteisenä rahastona toimii kirkollishallituksen hoitama keskusrahasto, jonka varoja käytetään mm. kirkon yleisiin tarpeisiin, heikossa taloudellisessa asemassa olevien seurakuntien ja luostarien avustamiseen sekä papiston ja kanttorien eläkkeisiin.

Henkilöstö

Ortodoksisten seurakuntien palveluksessa olevasta henkilöstöstä ovat virkasuhteisia papit, diakonit ja kanttorit. Seurakuntien muu henkilöstö on työsopimussuhteista. Ortodoksisten seurakuntien viranhaltijoille ei ole olemassa virkaehtosopimusjärjestelmää, vaan heidän palkoistaan ja muista palvelussuhteen ehdoista säädetään asetuksella. Oman virkaehtosopimusjärjestelmän luomista noin seitsemääkymmentä virkamiestä varten ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, vaan kirkon tarpeita ajatellen liian raskaana ja kalliina. Käytännössä viranhaltijoiden palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja koskevat säännökset annetaan nykyisin ortodoksinen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan esitysten mukaisesti. Valiokuntaan kuuluu kolme henkilöstön edustajaa, kolme seurakuntien luottamushenkilöiden edustajaa, opetusministeriön edustaja, joka toimii puheenjohtajana, ja valtiovarainministeriön edustaja, joka toimii varapuheenjohtajana.

Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnossa työskenteleviin virkamiehiin, joiden palkat

maksaa valtio, sovelletaan ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 6 §:ään otetun viittaussäännöksen nojalla valtion virkamieslakia (750/1994) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Valtion virkamieslain 68 §:n mukaan näihin virkoihin sovelletaan valtion talousarviossa eriteltäviä virkoja koskevia säännöksiä, joten virkoja ei saa perustaa, lakauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, jollei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty. Kyseisiin virkamiehiin sovelletaan myös valtion virkaehtosopimuslakia (664/1970), ja heidän palvelussuhteensa ehdoista sovitaan siten valtion virkaehtosopimuksella.

Kirkkokunnan keskus- ja hiippakuntahallinnossa on tällä hetkellä 35 virkaa ja yksitoista työsopimussuhteista työntekijää. Seurakuntien palveluksessa työskentelee 78 vi-ranhaltijaa ja 95 työsopimussuhteista työntekijää.

Ojennusmenettely ja muutoksenhaku

Kirkossa on papiston ja kanttoreiden ojennusmenettelyä varten ojennuslautakunta, joka voi määrätä ojennusrangaistuksen papille, diakonille tai kanttorille, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka virantoimituksessa tai sen ulkopuolella käyttäytyy virka-asemaansa sopimattomalla tavalla. Ojennuslautakunnan päätöksistä voi valittaa kirkolliseen ylioikeuteen, jonka päätöksestä puolestaan valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ojennusmenettelyä koskevat säännökset on samoin kuin pääosa alistus- ja valitusmenettelyä koskevista säännöksistä uudistettu vuonna 1998. Pääsääntönä valitusoikeuden osalta on, että seurakunnankokouksen ja -valtuuston päätöksestä valitetaan ensimmäisessä asteessa kirkollishallitukselle ja kirkollishallituksen ja piispan hallinnollisista päätöksistä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa noin 80 % väestöstä kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Kirkko oli

1500-luvun uskonpuhdistuksesta lähtien vuosisatojen ajan kiinteässä yhteydessä valtioon. Vuonna 2000 voimaan tullessa laajassa valtio-kirkko -uudistuksessa kirkon asema uudistettiin irrottamalla se valtionhallinnosta. Ruotsin kirkko on uudistuksen jälkeen muodolliselta asemaltaan yksi rekisteröidyistä uskonnollisista yhdyskunnista. Rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia koskevan yleisen sääntelyn lisäksi kirkon asemaa koskee lyhyt, neljätoista pykälää sisältävä laki Ruotsin kirkosta. Muuten kirkon sisäisestä toiminnasta ja hallinnosta määrätään kirkon omilla kirkollisilla normeilla, joista keskeisin on kirkolliskokouksen antama kirkkojärjestys.

Ortodoksiset kirkot toimivat Ruotsissa rekisteröityinä uskonnollisina yhdyskuntina. Ortodoksisten ja itämaisten kirkkojen eku-meeniseen neuvostoon kuuluu 14 kirkkoa, joiden toimintaa osallistuu yhteensä n. 105 000 henkilöä.

Tanska

Tanskassa noin 84 % väestöstä kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Tanskan perustuslain mukaan evankelis-luterilainen kirkko on Tanskan valtionkirkko. Kirkolla ei ole omia päätöksentekoelementtejä ja keskushallintoa. Kirkkoa koskevat lait säättää valtiopäivät ja keskushallinnosta vastaa kirkkoministeriö. Erillistä kirkkolakia Tanskassa ei ole.

Perustuslain mukaan kansalaisilla on Tanskassa oikeus perustaa yhteisöjä, joiden tarkoituksena on yhteisön jäsenten vakaumuksen mukainen uskonnonharjoittaminen. Nämä uskonnolliset yhdyskunnat ovat yksityisiä yhteisöjä, joilla on itsenäinen hallinto. Uskonnollinen yhteisö voi tietyin edellytyksin saada tunnustetun uskonnollisen yhdyskunnan aseman. Vuoteen 1969 asti käytössä oli erillinen tunnustamismenettely, mutta nykyisin tunnustaminen tapahtuu vihkimisoikeuden myöntämisen yhteydessä. Esimerkiksi pieni venäläinen ortodoksinen kirkko on yksi tunnustetuista uskonnollisista yhdyskunnista.

Norja

Norjan väestöstä noin 85 % kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Perustuslaissa taa-

taan kansalaisille uskonnonvapaus, mutta toisaalta Norjan valtion viralliseksi uskonnoiksi on säädetty evankelis-luterilainen uskonto. Evankelis-luterilainen kirkko on valtionkirkko, jonka johdossa on kuningas ja ylin lainsäädäntöelin on suurkäräjät (stortinget). Norjalaiselle kirkolliselle lainsäädäntömenettelylle on leimallista, että valmisteluprosessiin osallistuvat niin ministeriön virkamiehet kuin kirkon edustajat ja teologian asiantuntijatkin. Kirkon hallinnollinen vastuu on kulttuuri- ja kirkkoministeriöllä. Kirkolla on myös omana ylimpänä hallinnollisena elimenään kirkolliskokous. Norjassa kirkkolain kehitys on kulkenut lukuisten erillisten kirkollisten lakien kautta yhden yleisen evankelis-luterilaista kirkkoa koskevan kirkkolain suuntaan. Ensimmäinen yleinen kirkkolaki (Lov om Den norske kirke) on säädetty kuitenkin vasta vuonna 1996. Vaikka kirkolliskokouksella ei olekaan lainsäädännöllistä toimivaltaa, sitä on kuultu lainsäädäntöprosessin aikana ja se on saanut antaa oman lausuntonsa luonnoksista. Norjan kirkon piispat ja papisto ovat valtion virkamiehiä. Kirkon toiminta rahoitetaan julkisista budjettivaroista.

Ruotsin esimerkin mukaisesti myös Norjassa on vireillä hanke kirkon ja valtion suhteiden uudistamiseksi.

Saksa

Saksan alueella on kaksi pääkirkkoa, katolinen ja evankelis-luterilainen kirkko, jotka ovat jäsenmäärältään lähes samankokoisia. Myös ortodoksien määrä on Saksassa melko suuri. Saksassa reformaatio aiheutti kirkollisen kentän jakautumisen protestanttisten kirkkojen osalta lukuisiin erillisiin kirkkokuntiin. Saksassa ei ole yhtenäistä luterilaista kansankirkkoa, vaan niin kutsutut maakirkot (Landeskirchen) ovat liittyneet kirkkoliitoiksi joko keskenään tai yhdessä toisten evankelisten kirkkojen kanssa. Tärkein yhteistyöelin on kirkolliskokous, johon kuuluu 120 jäsentä, joista jäsenkirkkojen kirkolliskokoukset valitsevat 100. Maakirkoilla on puolestaan omia kirkkokohtaisia kirkkosääntöjä tai -järjestyksiä.

Kirkot ovat Saksassa muodollisesti erillään valtiosta, mutta ne tekevät siitä huolimatta edelleen yhteistyötä esimerkiksi koulutuksen,

kirkollisverojen ja maanpuolustuksellisten asioiden yhteydessä. Käytännössä Saksassa on valittu jonkinlainen keskitie valtion ja kirkon selkeän erillisyyden ja valtionkirkon välillä. Kirkkojen toiminta rahoitetaan pääasiassa kirkollisverolla. Kirkollisveroa ovat oikeutettuja perimään kaikki ne uskonnolliset yhdyskunnat, joilla on julkisoikeudellisen yhteisön asema. Lisäksi valtiolta on mahdollista saada valtionapua muun muassa kirkkojen ylläpitoon.

Muut Saksassa toimivat uskonnolliset yhdyskunnat voivat muun muassa jäsenistön määrään ja toiminnan jatkuvuuteen liittyvin määrätyin edellytyksin saada osavaltiokohtaisesti julkisoikeudellisen yhteisön aseman. Oikeudellisen toimintakykynsä muut uskonnolliset yhdyskunnat saavuttavat yksityisoikeudellisten säännösten kautta.

Ranska

Pääosa Ranskan väestöstä on uskonnoltaan katolisia. Kirkon ja valtion suhteiden perustana on 1900-luvun alusta peräisin oleva lainsäädäntö, jolla kirkko ja valtio on erotettu tiukasti toisistaan. Lähtökohtana on kaikkien uskonnollisten yhdyskuntien tasa-arvoisuus. Maassa ei ole valtionkirkkoa, virallista uskontoa eikä tunnustettuja kirkkoja. Uskonnollisilla yhdyskunnilla ei myöskään ole julkisoikeudellista asemaa. Uskonnonharjoittaminen on korostetusti yksityinen asia, ja uskonnollinen yhdyskunta toimii yksityisoikeudellisten säännösten ja periaatteiden alaisena. Käytännössä edellä todettuja periaatteita ei kuitenkaan kaikissa suhteissa noudateta tiukasti.

Ortodoksisten paikalliskirkkojen asema ja organisaatio eräissä maissa

Ortodoksiset paikalliskirkot ovat eri maissa ratkaisseet suhteensa valtioon hyvin eri tavoilla. Taustalla on teologis-historiallisena ihanteena käsitys kirkon ja valtion tasaveroisesta kumppanuudesta Itä-Rooman valtakunnassa. Käytännössä ulkoiset olosuhteet ovat kuitenkin asettaneet valtiosuhteen järjestämiselle huomattavia rajoituksia.

Lähi-Idän ja Balkanin kirkot ovat eläneet vuosisatoja islamilaisen yhteiskunnan sisällä,

ja Antiokian (Syyria-Libanon), Jerusalemin (Palestiina/Israel-Jordania) ja Aleksandrian (Egypti ja muu Afrikka) patriarkaattien suhde alueittensa keskeisiin valtioihin on edelleen ottomaanien luoman järjestelmän pohjalla.

Balkanin kansallisvaltioissa on rakennettu kirkon, kansakunnan ja valtion välistä suhdetta bysanttilaisen ihanteen ja 1800-luvun kansallisaatteen innoittamana. Kommunismin vuosikymmenten jälkeen Itä-Euroopan eri maissa on jossain määrin palattu entisyyppiseen sääntelyyn, mutta ainakaan näillä näkymin kirkon ja valtion välille ei tulla luomaan yhtä läheistä suhdetta kuin Kreikassa tai Pohjoismaissa.

Niin sanotussa diasporassa eli ortodoksisen vähemmistön haja-asutuksessa länsimaissa suhde valtioon on ratkaistu kunkin maan uskonnonvapaus- tai toisuskoislakien perusteella. Maahanmuuttajien keskuudessa erilaisten uskonnollisten ryhmien kasvaessa valtiot ovat eri tavoin tunnustaneet niiden aseman ja tukevat niiden toimintaa, ja tämä koskee myös ortodoksista kirkkoa.

Euroopan unioniin kuuluu maita, joissa ortodoksit ovat enemmistönä (Kreikka, Kypros), tunnustettuna historiallisena vähemmistönä (Puola, Viro, Suomi) tai merkittävänä maahanmuuttajaväestönä (Belgia, Britannia, Ranska, Saksa). Euroopan Unionin tulevassa laajentumisessa ortodoksisen kirkon läsnäolo vahvistuu ja monipuolistuu edelleen. Tämä merkitsee myös sitä, että kirkko-valtio -suhteen ratkaisuihin mukaan tulee koko kirjovaltiokirkkojärjestelmästä yhdistysmuotoisesti toimiviin kirkkoihin.

Kysymys kanonisen perinteen ja nykyajan kansanvaltaisten hallintoperiaatteiden suhteesta on kussakin paikalliskirkossa ratkaistu eri tavalla. Kreikan kirkolla ei ole kanonien ohella mitään sisäistä normistoa, mutta kaikilla muilla paikalliskirkoilla on omia sisäisiä normejaan, joiden sisältämää kanonista perinnettä sovelletaan kunkin maan lakien ja hallintoperinteen mukaan. Seurakuntia, hiippakuntia ja paikalliskirkkoja johdetaan demokraattisesti valittujen luottamuselinten ja kanonisten periaatteiden mukaan toimivan piispallisen hallintorakenteen yhteistyönä. Suomen ortodoksista kirkkoa koskeva säännöstö ei ole näin ollen poikkeuksellinen, joskin se heijastaa enemmän kansallista hallin-

toperinnettä kuin kanonista traditiota.

Kreikan autokefaalinen kirkko on Euroopan unionin jäsenvaltioiden ortodoksisista kirkoista merkittävin. Ortodoksisuus on Kreikan perustuslain mukaan ”maan vallitseva uskonto”, ja sillä on läheinen suhde valtioon. Tilastojen mukaan 96 % maan kansalaisista kuuluu ortodoksisen kirkkoon, 2 % on muslimeja ja 1 % katolisia ja protestanttisia kristittyjä.

Nykyisin valtiovallan vaikutus kirkon sisäisiin asioihin on väistynyt. Kirkkoa johtaa pysyvä piispainsynodi, jonka puheenjohtajana on Ateenan arkkipiispa ja jäsenenä 12 muuta piispaa. Kirkossa on 80 hiippakuntaa, joita kukin metropoliitta johtaa varsinkin itsenäisesti. Seurakunnissa on luottamuselin, johon kuuluu papin lisäksi kirkonisäntä ja muutama valittu jäsen, mutta luottamuselinten asema vaihtelee. Seurakuntia ja hiippakuntia hallinnoidaan ortodoksisen kirkon kanonien perusteella, kunkin piispan oman tulokinnan ja synodin tekemien ratkaisujen mukaan. Valtio maksaa papiston palkat ja kirkon hallinnollisia kuluja. Muuten seurakuntia ei tueta valtion tai kuntien varoista eikä kirkollisveroa ole, vaan seurakuntien ja hiippakuntien toiminta ja esimerkiksi kirkkojen rakentaminen perustuu niiden omaan varainhankintaan.

Kyproksella ortodoksinen kirkko on maan enemmistön uskonto myös siinä tapauksessa, että mukaan lasketaan islamilainen turkkilaisväestö. Kirkko on autokefaalinen jo ekuumeenisten synodien ajalta. Kreikan kirkkoon verrattuna suhde valtioon on etäisempi. Kirkon sisäisessä hallinnossa noudatetaan kansanvallan periaatteiden ja kanonisen perinteen yhdistelmää, muun muassa piispat valitaan vaalilla, johon myös maallikot osallistuvat. Seurakuntien hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta on säädetty tarkasti.

Venäjällä ortodoksisen kirkon asema ei ole nykyisin verrattavissa tsaarien aikaan. Valtion lainsäädäntö puhuu tunnustetuista ”historiallisista uskonnoista” ja uusista uskonnollisista liikkeistä, joiden leviämistä on haluttu kontrolloida. Venäjän ortodoksisen kirkon lainsäädännöllisen aseman vahvistuminen suhteessa valtioon, esimerkiksi Pohjoismaiden nykytilanteeseen verrattavalla tavalla, on epätodennäköistä. Kirkon sisäisessä hallinnossa on määritelty demokraattisten luotta-

muselinten ja kanonisen perinteen välistä suhdetta luovalla tavalla, mutta säädöksiä toteutetaan vaihtelevasti.

Viron ortodoksisen kirkon historia on rinnastettavissa Suomen ortodoksisen kirkon historiaan, erityisesti oman kirkkokunnan muodostamisvaiheessa ja sen hallintoa määriteltäessä 1919–23. Viron ortodoksisen kirkon autonomia Ekumeenisen patriarkaatin yhteydessä palautettiin 1996. Se perustuu 6.7.1923 annettuun Tomos-asiakirjaan. Näin sen kanoninen asema on vastaavanlainen kuin Suomen ortodoksisella kirkolla. Maassa toimii myös Moskovan patriarkaatin alainen kirkko, jolle on myönnetty autonominen asema taloudellisissa ja juridisissa asioissa.

Virossa on noudatettu valtion uskonnollisen puolueettomuuden periaatetta itsenäisyyden alusta asti. Uskontokuntien sisäisistä asioista ei säädetä lailla. Viron valtio tunnustaa autonomisen Viron ortodoksisen kirkon neuvostomiehistä edeltäneen kirkon oikeusperilliseksi. Viron ortodoksinen kirkko hyväksyi vuonna 2003 uuden kirkon sisäisen sääntönsä. Siinä sovelletaan kanonista perintöä kansanvallan ja seurakuntien itsehallinnon rinnalla samaan tapaan kuin Suomen ortodoksisen kirkon hallinnossa. Hiippakunnat ovat selkeästi kirkon perusyksiköitä, joita piispojen kanssa johtaa seurakuntien edustajista valittu luottamuselin.

2.3. Nykytilan arviointi

Nykyinen ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki on yli 35 vuotta vanha, ja lain voimassaolon aikana suurimpaan osaan sen pykälästä on tehty muutoksia. Lukuisten muutosten johdosta laki on kokonaisuutena vaikeasti hahmotettava ja epäjohdonmukainen. Lainsäädännön soveltamista muuttuvissa olosuhteissa vaikeuttaa myös se, että sääntösten yleisyysaste on osittain hyvin alhainen. Lainsäädäntöön sisältyy yhtäältä hyvin seikkaperäisiä säännöksiä joistakin yksittäisistä kysymyksistä ja menettelytavoista. Toisaalta yleisempien periaatteiden osalta sääntely on osittain aukollista.

Laki on joiltakin osin ongelmallinen myös uuden perustuslain kannalta. Sääntely ei kaikilta osin vastaa uuden perustuslain vaatimuksia säädöstasosta, vaan asetuksella on

säädetty myös sellaisista asioista, joista perustuslain 80 §:n mukaan tulisi säätää lailla. Asetuksella on säädetty muun muassa sellaisista seurakuntien viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista, joiden voidaan katsoa olevan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin kuuluvia asioita. Lisäksi lainsäädäntöön sisältyvät asetuksenantovaltuutussäännökset täyttävät huonosti valtuutussäännöksille nykyisin asetettavat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Perusoikeuskysymysten osalta lainsäädäntöön on pyritty tekemään välttämättömimmät perusoikeusuudistuksesta johtuvat muutokset, mutta esimerkiksi papiston ja kanttorien asumisvelvollisuutta koskevat säännökset ovat vielä perusoikeuksien kannalta ongelmallisia.

Ortodoksisen kirkon asema suhteessa valtioon on perusteiltaan toimiva ja vakiintunut, eikä ortodoksisen kirkon asemaa koskeviin perusratkaisuihin ole tarvetta tehdä muutoksia. Kehityssuuntana on ollut, että valtiovalan osuus kirkkokunnan sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa on jatkuvasti vähentynyt ja kirkkokunnan asema suhteessa valtioon on muuttunut itsenäisemmäksi. Tästä huolimatta valtion lainsäädäntöelimet ja muut viranomaiset osallistuvat edelleen päätöksentekoon monissa sellaisissa ortodoksisen kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa, joissa päätösvalta voitaisiin siirtää kirkon omille toimielimille. Ortodoksisen kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädetään osin hyvinkin yksityiskohtaisesti lailla ja asetuksella. Lisäksi valtion viranomaisilla on hallinnollinen päätösvalta eräistä yksittäisistä asioista, jotka merkityksensä puolesta sopsivat kirkon omien toimielinten päätettäväksi.

Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ylläpidosta vastaa valtio, ja sitä käsitellään monessa suhteessa kuten valtion virastoa. Myös kirkon virkamiesten asema on siinä suhteessa erityislaatuinen, että valtio maksaa heidän palkkansa, ja heidän palvelussuhteisiinsa sovelletaan valtion virkamiehiä koskevaa lainsäädäntöä. Kirkollishallituksen valtion virastoon rinnastuvaa asemaa voidaan pitää periaatteellisesti ongelmallisena kirkon itsehallinnon kannalta.

Kirkon hallinnollinen perusrakenne, jonka muodostavat keskushallinto, hiippakunnat ja seurakunnat, on pääosin toimiva. Sen sijaan

yksityiskohtaisempiin säännöksiin kirkon päätöksenteosta ja hallinnosta liittyy monia ongelmia. Yleisesti sääntelyä voidaan luonnehtia hajanaiseksi ja vaikeasti hahmottuvaksi. Sääntelyyn sisältyy monissa tapauksissa hyvin yksityiskohtaisesti säänneltyjä, tarpeettoman monimutkaisia ja epätarkoituksenmukaisia menettelytapoja. Oman erityispiirteensä sääntelyyn tuo kirkon kanoninen oikeus, joka tuo kirkon hallintoon jatkuvuutta ja pysyvyyttä, ja jonka vaikutus tulee huomioida myös valtiollisessa sääntelyssä.

Kirkolliskokouksen osalta ongelmia on aiheuttanut se, että varsinaisia kirkolliskokouksia pidetään vain joka kolmas vuosi. Tämän johdosta muun muassa kirkon talousarvio on vahvistettu kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toisaalta kirkolliskokouksen päätöksenteon valmisteluun liittyvä työnjako on jossain määrin epäselvä ja epäjohdonmukainen, erityisesti kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunnan aseman osalta.

Ortodoksisen perinteen mukaan hiippakunnalla on hyvin keskeinen asema kirkon toiminnassa ja hallinnossa. Tähän perinteeseen nähden seurakunnat ovat Suomen ortodoksisen kirkon hallintorakenteessa nykyisin hyvin itsenäisiä, ja hiippakunnan piispan hallinnolliset toimivaltuudet seurakuntien toiminnan ohjaamisessa ja valvonnassa suhteellisen vähäiset.

Ortodoksisen kirkon seurakuntarakenne on siinä suhteessa monimuotoinen, että seurakunnat ovat jäsenmäärältään hyvin erisuuruisia. Tässä tilanteessa olisi tarvetta joustaville ratkaisumalleille, joissa seurakunnat voisivat järjestää osan palveluista yhteistyössä tai joissa päätöksenteko suurissa seurakunnissa siirrettäisiin joiltakin osin lähemmäksi seurakuntalaisia. Nykyinen lainsäädäntö ei tarjoa riittävästi mahdollisuuksia tällaisiin järjestelyihin. Lainsäädäntö on puutteellinen myös seurakuntajaon muutosten osalta.

Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien viranomaisten päätöksiä koskeva muutoksenhaku-järjestelmä perustuu hallinnon sisäiseen muutoksenhakuun, jossa valitusviranomaisena toimii kirkollishallitus. Kirkollishallituksen ja piispan päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tällaisia muutoksenhakusäännöksiä on pidetty hallintolainkäytön järjestelmän kannalta epätarkoituksenmukaisina ja niistä on pyritty luopu-

maan.

Ortodoksisen kirkon henkilöstö jakautuu kolmeen eri ryhmään, joita koskee eri lainsäädäntö. Tämä aiheuttaa ongelmia varsinkin, kun otetaan huomioon henkilöstön pie-nehkö kokonaismäärä. Seurakuntien viranhaltijoita koskeva virkamiesoikeudellinen sääntely on puutteellista ja epäselvää, ja osittain se on myös liian alhaisella säädöstopilla. Sääntely on vanhanaikaista eikä ole seurannut kehitystä muilla sektoreilla. Palvelussuhteen ehdoista määrääminen asetuksella on menettelynä raskas ja jäykkä, eikä vastaavaa menettelyä ole käytössä muilla sektoreilla. Vaikka henkilöstön edustajilla on mahdollisuus osallistua palvelussuhteen ehtoja koskevan päätöksenteon valmisteluun kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan kautta, järjestelmässä ei kuitenkaan aidosti neuvotella ja sovita palvelussuhteen ehdoista. Järjestelmä on myös siinä suhteessa ongelmallinen, että perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista ei voi säätää lakia alemmalla säädöstopilla.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen keskeisimpänä tavoitteena on edelleen vahvistaa ortodoksisen kirkon itsehallintoa ja supistaa valtion osuutta kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevassa päätöksenteossa. Erityisesti tarkoituksena on siirtää kirkon sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa kirkon omille toimielimille siltä osin kuin kyseessä eivät ole laintasoista sääntelyä edellyttävät asiat. Lisäksi tavoitteena on uudistaa kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa suhteessa valtioon nykyistä itsenäisemmäksi. Esityksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus muuttaa ortodoksisen kirkon aseman perusteita suhteessa valtioon, vaan ortodoksisella kirkolla olisi edelleen julkisoikeudellinen erityisasema vastaavasti kuin evankelis-luterilaisella kirkolla. Myös kirkon taloudelliset toimintanedellytykset on tarkoitus pitää nykyisellä tasolla.

Kirkon ja seurakuntien hallintoa pyritään tehostamaan selkeyttämällä ja yksinkertais-

tamalla menettelytapoja koskevaa sääntelyä.

Henkilöstön asemaa koskevan sääntelyn osalta tavoitteena on turvata henkilöstölle nykyistä paremmat osallistumismahdollisuudet ja tasavertaisempi asema suhteessa työnantajaan siirtymällä työehtosopimusjärjestelmän puitteissa tapahtuvaan palvelussuhteen ehdoista neuvotteluun ja sopimiseen. Sääntelytarpeita pyritään keventämään ja henkilöstöhallintoa yksinkertaistamaan siirtymällä koko henkilöstön osalta yhteen palvelussuhdelajiin.

Tavoitteena on myös saattaa ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö vastaamaan uuden perustuslain vaatimuksia. Lainsäädäntöteknisesti lakia pyritään uudistamaan nykyistä johdonmukaisemmaksi ja selkeämmäksi.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa siirrettäisiin suhteellisen laajasti valtion lainsäädäntöelimiltä kirkon omille toimielimille. Kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädetäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaisi kirkolliskokous. Lähtökohtana on, että sellaisista asioista, jotka eivät perustuslain mukaan edellytä lain-tasoista sääntelyä, säädetäisiin pääosin kirkkojärjestyksessä. Evankelis-luterilaisessa kirkossa kirkolliskokouksen antama kirkkojärjestys tuli käyttöön vuoden 1994 alussa voimaan tullessa uudessa kirkkolaisessa.

Ortodoksisen kirkon itsehallintoa sen sisäistä toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa vahvistettaisiin myös siirtämällä opetusministeriölle eräissä asioissa kuuluva hallinnollinen päätösvalta kirkon omille toimielimille. Ehdotettuun lakiin ei myöskään enää sisältyisi säännöstä, jonka mukaan kirkon ylin hallinto kuuluu maan hallitukselle. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa muutettaisiin riippumattommaksi valtiosta siirtämällä se kirkon itsensä ylläpidettäväksi. Keskus- ja hiippakuntahallinnon menoja ei siten enää maksettaisi valtion varoista. Kirkon taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi se saisi kuitenkin jatkossa vastaavan suuruista valtionapua.

Kirkolliskokouksen toimintaa uudistettaisiin

siin tihentämällä kokoontumisrytmi vuosittaiseksi. Työnjakoa kirkolliskokousasioiden valmistelussa selkeytettäisiin lakkauttamalla erillinen valmisteluvaliokunta. Hiippakuntiin perustettaisiin hiippakuntaneuvostot, jotka toimisivat hiippakunnan ja sen seurakuntien toimintaa suunnittelevina ja koordinoivina yhteistyöeliminä. Seurakuntahallinnossa kirkkoherran valinta tapahtuisi edelleen vaalilla, mutta seurakunnan muut papit ja kanttorit valitsisi seurakunnanvaltuusto. Tällöin äänioikeutettujen seurakuntalaisten muodostama seurakunnankokous voitaisiin erillisenä toimielimenä lakkauttaa. Lakiin lisättäisiin säännös seurakuntien vapaaehtoisesta yhteistoiminnasta tehtäviensä hoitamisessa. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset seurakuntajaon muutoksista ja omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttuessa. Seurakunnasta voitaisiin jatkossakin erottaa alue kappeliseurakunnaksi, jonka hallinnosta vastaavasta kappelineuvostosta on tarkoitus määrätä tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsopimussuhteissa. Seurakuntien palveluksessa olevien pappien, diakonien ja kanttorien sekä kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiesten virkasuhteet muuttuisivat työsopimussuhteiksi suoraan lain nojalla. Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyisivät uudistuksen jälkeen lähtökohtaisesti yleisen työlainsäädännön perusteella. Palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin kirkkoa ja seurakuntia työnantajana edustavan kirkollishallituksen ja työntekijöiden yhdistyksen tai yhdistysten välisellä työehtosopimuksella. Työsopimussuhteeseen siirtymisen johdosta luovutettaisiin seurakuntien viranhaltijoita nykyisin koskevasta ojennusmenettelystä.

Henkilöstön aseman osalta esityksen valmistelussa on ollut esillä myös vaihtoehto, jossa virkasuhde ja työsopimussuhde säilyisivät edelleen rinnakkaisina palvelussuhdelajeina ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa. Tässä vaihtoehdossa myös ne kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet, joihin nykyisin sovelletaan pääosin valtion virkamiehiä koskevia säännöksiä, siirtyisivät kirkollishallituksen asemaan kaavailtujen muutosten johdosta seurakuntien viranhaltijoiden kanssa saman säännösten piiriin.

Kahden eri palvelussuhdelajin säilyttämistä ei kuitenkaan ole pidetty tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon ortodoksisen kirkon ja seurakuntien pieni henkilöstömäärä. Virkasuhteen säilyttäminen edellyttäisi perustuslain 80 § huomioon ottaen omaa virkamiesoikeudellista lainsäädäntöä ortodoksisen kirkon ja seurakuntien viranhaltijoita varten. Yhteen palvelussuhdelajiin siirtyminen on selkeämpää myös valtiovallan näkökulmasta. Ortodoksista kirkkokuntaa koskevaan lainsäädäntöön nykyisin sisältyvä virkamiesoikeudellinen sääntely on siinä määrin puutteellista, epäselvää ja muita virkamiesryhmiä koskevassa sääntelyssä tapahtuneeseen kehitykseen nähden vanhentunutta, että kyseinen sääntely olisi uudistettava kokonaisuudessaan. Koska työ- ja virkamiesoikeudellinen sääntely on yleisesti kehittynyt siten, että virkasuhteen ja työsopimussuhteen erot ovat käytännön työelämän kannalta vähäiset, merkitsisi myös tämä vaihtoehto käytännössä viranhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta huomattavaa lähentymistä työsopimussuhteeseen verrattuna nykyiseen tilanteeseen.

Ongelmana kahden eri palvelussuhdelajin käytössä olisi myös se, että se aiheuttaa henkilöstöhallinnossa päällekkäistä työtä ja tarvetta kaksinkertaisille järjestelmille. Vaikka virkasuhteen ja työsopimussuhteen erot ovat jatkuvasti vähentyneet, kahden eri palvelussuhdelajin käytöstä voi siitä huolimatta aiheutua perusteettomia eroavaisuuksia eri henkilöstöryhmien oikeuksissa ja velvollisuuksissa. Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien työntekijöiden tehtäviin ei myöskään sisälly siinä määrin julkisen vallan käyttöä, että virkasuhteen käyttö olisi välttämätöntä niin sanotun virkamieshallintoperiaatteen näkökulmasta.

Muutoksenhakua kirkon ja seurakunnan viranomaisten päätöksistä koskevat säännökset uudistettaisiin kokonaisuudessaan. Valituksen pakolliseksi esivaiheeksi tulisi oikaisuvaatimusmenettely, jossa oikaisuvaatimuksen käsittelee kirkollishallitus. Valittamalla muutosta voisi hakea vasta kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen. Kirkollisten viranomaisten päätöksistä ei enää valitettaisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vaan ensimmäisenä valitusasteena olisi aina hallin-

to-oikeus.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ortodoksisesta kirkosta käytetty kirkkokunta-termi ehdotetaan korvattavaksi yleiskielen mukaisella sanalla kirkko, jota käytetään myös evankelis-luterilaisen kirkon nimessä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito siirtyisi valtiolta kirkon itsensä vastattavaksi. Ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin kirkolle vuosittain myönnettävällä valtionavulla. Valtionavustusta varten varattaisiin valtion talousarvioon vuosittain määräraha, jonka mitoituksen perusteena olisi ennen lain voimaantuloa kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidosta aiheutuneiden menojen ja ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten määrä sekä arvioitu kustannustason muutos. Kokonaisuutena tarkastellen siirrosta ei aiheutuisi muutoksia valtion menoihin. Vuoden 2006 talousarviossa kirkollishallituksen toimintamenoihin on osoitettu 1,809 miljoonaa euroa ja eräisiin avustuksiin ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille 152 000 euroa.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi kirkon toimintaa ja hallintoa koskevaa norminantovaltaa sekä eräitä yksittäisiä asioita koskevaa hallinnollista päätösvaltaa valtion viranomaisilta kirkon omille toimielimille. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto siirrettäisiin valtiolta kirkon itsensä ylläpidettäväksi. Esitys vahvistaisi siten kirkon itsehallintoa sen omaa toimintaa ja hallintoa koskevilla asioilla. Opetusministeriön asema kirkon hallinnon ohjauksessa muuttuisi, kun kirkon keskus- ja hiippakuntahallinto siirtyisi selkeästi kirkon itsehallinnon piiriin, eikä sillä olisi enää valtion viranomaiseen rinnastuvaa asemaa. Muutokset vähentäisivät jonkin verran opetusministeriössä käsiteltävien asioi-

den määrää, millä ei kuitenkaan asioiden pieni kokonaisuus huomioon ottaen olisi henkilöstövaikutuksia.

Esityksellä muutettaisiin ortodoksisen kirkon ja seurakuntien henkilöstön asemaa siten, että kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet ja seurakuntien viranhaltijat siirtyisivät virkasuhteesta työsopimussuhteeseen. Tämän johdosta myös Suomen ortodoksisen kirkon virka- ja työehtovaliokunta lakkautettaisiin.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu opetusministeriön 16 päi-

vänä lokakuuta 2002 asettaman toimikunnan ehdotukseen, joka valmistui 14 päivänä syyskuuta 2004. Toimikunnassa olivat edustettuina oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö ja ortodoksinen kirkkokunta. Toimikunnan ehdotuksesta pyydettiin lausunnot ortodoksiselta kirkkokunnalta, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä ja ympäristöministeriöltä sekä eräiltä muilta viranomaisilta ja järjestöiltä. Ortodoksisen kirkon lausunnon antoi vuoden 2005 ylimääräinen kirkolliskokous. Esitys on jatkovalmisteltu opetusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Kirkon perinne ja yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.* Pykälässä todetaan kirkon opin ja toiminnan perusteet sekä Suomen ortodoksisen kirkon asema maailmanlaajuisen ortodoksisen kirkon osana. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Ortodoksisen kirkon uskon ja opetuksen perusteet, jotka todetaan 1 momentissa, perustuvat kirkon kaksituhatuotiseen katkeamattomaan perinteeseen. Kirkon usko ja opetus ovat sinänsä kirkon sisäisiä asioita, mutta kirkon olemuksen määrittelemiseksi on katsottu tarpeelliseksi myös laissa ilmaista, mihin kirkko yhteisönä on sitoutunut.

Suomen ortodoksinen kirkko on samalla kertaa suomalaisen julkisyhteisö ja maailmanlaajuisen ortodoksisen kirkon osa. Pykälän 2 momentissa todetaan Suomen ortodoksisen kirkon toiminta-alue maailmanlaajuisessa ortodoksisessa kirkossa. Paikalliskirkolla tarkoitetaan kirkkoa, joka on maantieteellisesti tai valtiollisesti selvästi yhtenäiselle alueelle rajoittuva autonominen tai autokefalinen kirkko. Autonomisella kirkolla tarkoitetaan tietyn valtiollisen tai maantieteellisesti yhtenäisen alueen kirkkoa, jolla on oikeus päättää sisäisistä hallinnollisista ja osin myös kanonisista asioistaan. Autokefalinen kirkko puolestaan on paikalliskirkko, joka on hallinnollisesti täysin itsenäinen ja muista kirkoista riippumaton. Autonominen kirkko on aina jollakin tavoin jonkin autokefalisen kirkon hengellisen hallinnon alainen. Suomen autonomista kirkkoa johtaa arkkipiispa, ja kirkko muodostaa arkkipiispakunnan. Suomen autonominen ortodoksinen kirkko ja arkkipiispakunta käsittää tällä hetkellä Karjalan, Helsingin ja Oulun hiippakunnat.

Pykälän 3 momentissa todetaan Suomen ortodoksisen kirkon kanonisen yhteyden peruste. Suomen ortodoksisen kirkon kanoninen yhteys määritellään 6 päivänä heinäkuuta 1923 päivätyssä ekumeenisen patriarkan päätöksessä (Tomos-asiakirja), jonka mukaan

Suomen ortodoksinen arkkipiispakunta kuuluu autonomisena kirkkona Konstantinopolin ekumeenisen patriarkan kanoniseen yhteyteen.

2 §. *Kirkon tehtävä.* Pykälä sisältää yleisluonteisen säännöksen kirkon keskeisistä tehtävistä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Suomen ortodoksinen kirkko on julkisoikeudellinen yhteisö ja sillä on oikeus valtionapuun. Kirkon seurakunnilla on lisäksi verotusoikeus. Koska kirkon tehtävät rajaavat myös varojen käyttöä, on asianmukaista luetella laissa ne keskeiset tehtäväalueet, joilla kirkko toimii yhteiskunnassa.

3 §. *Kirkon jäsenet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kirkon jäseneksi liittymisestä. Jäseneksi liittyminen tapahtuu kasteen ja mirhalla voitellun kautta. Jos henkilö on jo kastettu kirkon hyväksymällä tavalla, hän liittyy kirkon jäseneksi ilman uutta kastetta pelkästään mirhalla voitellun sakramentin kautta. Toisesta ortodoksisesta kirkosta siirtyvä henkilö, joka on jo kastettu ja voideltu, liitetään Suomen ortodoksisen kirkkoon ilman kastetta ja mirhalla voitellua.

Uudessa uskonnonvapauslaissa ei enää kielletä henkilöä kuulumasta samanaikaisesti useampaan kuin yhteen uskontokuntaan. Uskonnonvapauslain 3 §:n mukaan ortodoksisista kirkkokuntaa koskevassa lainsäädännössä voidaan kuitenkin säätää kirkon jäsenyyden edellytyksistä. Koska samanaikainen kuuluminen muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan ei ole ortodoksisen perinteen mukaista, asiasta on otettu säännös 2 momenttiin. Ehdotettu säännös poikkeaa ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunnan ehdotuksesta siten, että siihen on lisätty periaateluonteisen kiellon lisäksi myös säännös, jonka mukaan toisen uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi liittyvä ortodoksisen kirkon jäsen katsottaisiin eronneeksi kirkon jäsenyydestä. Säännöksen nojalla merkintä ortodoksisen kirkon jäsenyydestä poistettaisiin ilman erillistä eroamisilmoitustakin väestötietojärjestelmästä samalla, kun tieto toisen yhdyskunnan jäsenyydestä merkitään sinne. Samanlainen

menettely on tarkoitus ottaa käyttöön myös evankelis-luterilaisessa kirkossa. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous on syysistuntokaudella 2005 päättänyt asiaa koskevista kirkkolain muutosehdotuksesta.

Pykälän 3 momenttiin on selvyuden vuoksi otettu viittaus uskonnonvapauslakiin, jonka 3 §:ssä säädetään jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa ja 4 §:ssä liittymis- ja eroamismenettelyistä.

4 §. Kirkkoa koskeva lainsäädäntö, lausunnot ja esitykset. Pykälän 1 momentissa todetaan kirkon oikeus tehdä ehdotuksia valtioneuvostolle tämän lain muuttamisesta ja muusta kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä. Toimivalta ehdotusten tekemiseen kuuluu kirkolliskokoukselle. Ortodoksisen kirkon oikeus tehdä lainmuutosehdotuksia poikkeaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain sääntämisyjärjestyksestä siten, että kyseessä ei ole yksinomainen aloiteoikeus. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain erityinen sääntämisyjärjestys perustuu perustuslain 76 §:ään. Käytännössä ortodoksisesta kirkosta annetun lain muutokset ovat kuitenkin lähes poikkeuksetta perustuneet kirkolliskokouksen ehdotuksiin.

Valtion viranomaisilla olisi velvollisuus pyytää kirkolta lausuntoa 2 momentin mukaan eräistä kirkkoa koskevista lakimuutoksista. Lausuntoa olisi pyydetävä säädettäessä muutoksia tähän lakiin sekä kirkkolain 2 luvun 2 §:n 3 momenttia vastaavasti säädettäessä asioista, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vastaavaa säännöstä, mutta käytännössä kirkolta on yleensä pyydetty lausuntoa ainakin ortodoksisesta kirkosta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista sekä merkittävistä kirkon ja valtion suhteita koskevista esityksistä. Lausunnon pyytäminen ei luonnollisestikaan olisi tarpeen, jos lainsäädännön muuttaminen perustuu ortodoksisen kirkon tekemään 1 momentissa tarkoitettuun ehdotukseen.

Kirkon oikeus oma-aloitteisesti tehdä viranomaisille esityksiä ja antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä todettaisiin 3 momentissa. Säännös vastaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain 2 luvun 2 §:n 4 momenttia. Tällaisten esitysten ja lausunto-

jen antaminen olisi mahdollista ilman nimenomaista säännöstäkin, mutta säännös korostaa kirkon asemaa yhteiskunnallisessa keskustelussa.

5 §. Kirkkojärjestys. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että laintasoisen sääntelyn ohella kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädettäisiin tarkemmin kirkolliskokouksen antamassa kirkkojärjestyksessä. Nykyisestä asetuksestasoisesta sääntelystä luovuttaisiin.

Uudistuksella laajennettaisiin kirkon itsestä päätösvaltaa sen omaa toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Samalla päätöksenteko tulisi nykyistä joustavammaksi ja nopeammaksi. Tarkoituksena on delegoida kirkon omaa toimintaa ja hallintoa koskeva norminantovalta mahdollisimman laajasti kirkolliskokoukselle niin, että laissa säädettäisiin pääsääntöisesti vain niistä asioista, jotka perustuslain mukaan edellyttävät laintasoista sääntelyä.

Perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettut täsmällisesti rajatut valtuutuslainsäädännökset on sijoitettu laissa asianomaisia kysymyksiä koskevien säännösten yhteyteen.

Evankelis-luterilaisessa kirkossa vastaava uudistus toteutettiin vuoden 1994 alusta lukien. Evankelis-luterilaisella kirkolla on kirkkojärjestyksen lisäksi erillinen, kirkolliskokouksen antama kirkon vaalijärjestys, jossa säädetään tarkemmin erilaisista kirkollisista vaaleista.

Koska kirkkojärjestys on merkitykseltään keskeinen osa ortodoksisesta kirkkoa koskevaa säännöstä, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa samoin kuin evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestys. Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 6 §:n mukaan säädöskokoelmassa julkaistaan säädöskokoelmassa julkaistaviksi erikseen säädetyt päätökset ja tiedonannot.

2 luku **Kirkon hallinnollinen jako**

6 §. Hiippakunta. Pykälä sisältää perussäännökset hiippakunnasta ja hiippakuntajaoista. Pykälän 1 momentissa todettaisiin hiippakunnan kanonisen perinteen mukainen asema kirkon perusyksikkönä. Säännöksellä pyritään ortodoksisen kirkon perinteen mu-

kaisesti korostamaan hiippakunnan itsenäisyyttä ja piispan kanonisen perinteen mukaisesta asemasta hiippakuntansa johdossa. Piispan hallinnolliset toimivaltuudet hiippakuntansa seurakuntien toiminnan suhteen käyvät tarkemmin ilmi lain 5 luvusta ja kirkkojärjestyksestä.

Suomen ortodoksinen kirkko muodostuisi 2 momentin mukaan vähintään kolmesta hiippakunnasta. Tällä hetkellä hiippakuntia on kolme, mutta mahdollisten tulevaisuuden tarpeiden takia säännökseen on jätetty mahdollisuus useamman hiippakunnan perustamiseen. Hiippakuntaa johtaa piispa, joka vastaa hiippakunnan hallinnosta ja toiminnasta. Arkkipiispa toimii sekä oman hiippakuntansa piispana että sen lisäksi koko Suomen ortodoksinen kirkon esipaimenena. Muiden hiippakuntien piispojen arvonimenä on metropoliitta.

Hiippakuntajaosta säädettäisiin 3 momentin sisältämän valtuutussäännöksen nojalla tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Kirkkojärjestyksessä säädettäisiin muun muassa hiippakuntien lukumäärästä, alueesta ja piispanistuimen sijaintipaikasta. Nykyisin hiippakuntajaosta säädetään asetuksella.

7 §. Seurakunnat ja luostarit. Pykälä sisältää perussäännöksen seurakunnista ja luostareista sekä seurakuntajaon muutoksista. Kirkon hiippakunnat on jaettu alueperiaatteella seurakuntiin. Seurakuntajaon tulisi 1 momentin mukaan noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan alueella. Tämä on tarpeen muun muassa kirkollisverotukseen liittyvistä syistä. Suomen ortodoksinen kirkko on jaettu vuoden 2005 alusta lukien 24 seurakuntaan. Nykyinen jaotus on tehty siten, että saman kunnan alueella ei ole kahta ortodoksista seurakuntaa, mutta saman seurakunnan alueella voi sen sijaan olla useita kuntia.

Toimivalta seurakuntajaon muutosta koskevissa asioissa siirtyisi 2 momentin mukaan opetusministeriöltä kirkollishallitukselle. Myös tällä muutoksella pyritään vahvistamaan kirkon itsenäisyyttä suhteessa valtioon. Seurakuntajaon muutoksia ei ole pidetty merkitykseltään niin yleisinä, että ne edellyttäisivät kirkolliskokouksen päätöstä. Kirkollishallitus tekisi päätöksen asianomaisen hiippakunnan piispan esityksestä. Jos seurakuntajaon muutos koskee kahta hiippakuntaa,

esityksen tekevät molempien hiippakuntien piispat yhdessä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi perussäännöksen luostareista, jotka kuuluvat kiinteästi ortodoksiseen traditioon. Kukin luostari kuuluu erillisenä yksikkönä siihen hiippakuntaan, jonka alueella se sijaitsee. Suomen ortodoksisessa kirkossa on tällä hetkellä kaksi toiminnassa olevaa luostaria, Valamon ja Lintulan luostarit. Lisäksi kirkossa on Konevitsan ja Petsamon luostarit. Luostarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päätettäisiin vastaavanlaisella menettelyllä kuin seurakuntajaosta. Kirkollishallitus tekisi asiasta päätöksen sen hiippakunnan piispan esityksestä, jonka alueella luostari on tai jonka alueelle se on tarkoitus perustaa.

8 §. Seurakuntien yhteistoiminta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nimenomaiset säännökset seurakuntien yhteistoiminnasta. Tavoitteena on edistää ennen kaikkea jäsenmäärältään pienten seurakuntien yhteistoimintaa ja tehostaa seurakuntien toimintaa siten, että kaikille kirkon jäsenille voidaan taata seurakunnalliset peruspalvelut. Yhteistoiminnan avulla pienet seurakunnat voivat tarjota jäsenilleen sellaisiakin palveluita, joiden tuottamiseen niillä ei yksinään olisi mahdollisuutta. Yhteistoiminnan tarvetta korostaa se, että monet ortodoksinen kirkon seurakunnista ovat alueeltaan hyvinkin suuria, mutta jäsenmäärältään pieniä. Pykälässä tarkoitettu yhteistyö perustuisi seurakuntien väliseen sopimukseen. Ehdotuksella on pyritty organisaatioltaan ja hallinnoltaan keveisiin yhteistoimintamuotoihin, eikä se edellytä erillisten hallintoelinten muodostamista. Sopimuksen yhteistoiminnasta seurakunnan puolesta tekisi 59 §:n mukaisesti seurakuntaa edustava seurakunnan neuvosto.

Seurakuntien yhteistoimintaa voitaisiin toteuttaa joko 1 momentin mukaisena tehtävien yhteisenä hoitamisena tai 2 momentissa tarkoitettuna tehtävän hoitamisena toisen seurakunnan puolesta. Molemmissa tapauksissa yhteistoiminta voi koskea esimerkiksi diakonia- ja nuorisotyötä, sielunhoidon järjestämistä laitoksissa tai opetus- ja koulutustehtäviä.

Silloin kun seurakunta hoitaa tehtävää 2 momentin mukaisesti toisen seurakunnan puolesta, voitaisiin tätä koskevassa sopimuksessa sopia, että sopimuskumppanit saavat

valita yhden tai useampia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen toimielimeen. Toimielimeen valittavien jäsenien on oltava vaalikelpoisia oman seurakuntansa luottamustoimiin.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuutuslainsäädännössä, jonka nojalla seurakuntien yhteistoiminnasta voitaisiin säätää tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

9 §. Kappeliseurakunnat. Koska ortodoksisen kirkon seurakuntien alueet ovat osin hyvinkin laajoja, joissakin tapauksissa voi olla tarpeen mahdollisuus antaa tietyllä alueella asuville seurakuntalaisille määrättyä itsenäisyyttä omaa aluettaan koskevilla asioilla. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säilytettäväksi mahdollisuus erottaa seurakunnasta alue kappeliseurakunnaksi. Nykyisin kappeliseurakunnan perustamisesta on säännös ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa asetuksessa, mutta yhtään kappeliseurakuntaa ei ole perustettu.

Kappeliseurakuntien kautta on mahdollisuus tehostaa seurakunnallista toimintaa ja tuoda palveluja lähemmäksi seurakunnan jäseniä. Järjestelmällä pyritään myös sitouttamaan seurakunnan jäseniä omaan kirkkoonsa tai rukoushuoneeseensa. Tarvittaessa kappeliseurakuntien perustaminen voi myös edesauttaa seurakuntien yhdistymistä. Kappeliseurakunta voidaan perustaa vain alueellisenä yksikkönä, ei esimerkiksi kielellisellä perusteella. Kappeliseurakunnan hallinnosta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Päätösvalta kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä alueen muuttamisesta siirtyisi opetusministeriöltä kirkollishallitukselle, joka tekisi päätöksen asianomaisen hiippakunnan piispan esityksestä.

Pykälän 2 momenttiin on otettu valtuutuslainsäädännössä, jonka mukaan kirkkojärjestyksessä säädettäisiin tarkemmin kappeliseurakunnan perustamisesta, toiminnasta ja hallinnosta.

3 luku **Kirkon yhteinen hallinto**

Ehdotetussa 3 luvussa säädettäisiin kirkon yhteisestä hallinnosta, jonka muodostaisivat nykyiseen tapaan kirkolliskokous, piispainkokous, arkkipiispa sekä kirkollishallitus. Kirkon yhteisen hallinnon toimielinten väliseen toimivallanjakoon ei ehdoteta merkittä-

viä sisällöllisiä muutoksia.

Kirkolliskokous

10 §. Kokoonpano. Pykälässä määritellään kirkolliskokouksen kokoonpano. Kirkolliskokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat ja apulaispiispat, 11 papiston edustajaa, 3 kanttoreiden edustajaa ja 18 maallikkojen edustajaa. Asemansa puolesta itseoikeutettuja jäseniä ovat vain piispat, muut edustajat valitaan vaaleilla. Valtioneuvostolla ei olisi enää edustajaa kirkolliskokouksessa, mutta valtioneuvoston edustaja voitaisiin tarvittaessa kutsua asiantuntijana kirkolliskokoukseen.

Kokoonpano säilyisi pääosin nykyisellään. Laskennallisen tasapainon vaatimusta papiston ja maallikkojen edustajien määrän välillä on kuitenkin lievennetty siten, että jos joku piispoista on estynyt tai piispan toimi on avoin, hänen sijaansa ei kutsuta ketään. Lisäksi kirkolliskokouksen valintaan ja kokoonpanoon esitetään muutosta, jonka mukaan kanttorien edustus erotettaisiin papiston kiintiöstä niin, että papiston edustajiksi olisivat vaalikelpoisia vain papit ja diakonit. Kanttorit valitsisivat erillisessä kiintiössä kustakin hiippakunnasta yhden edustajan. Kanttorien edustuksen erottaminen omaan kiintiönsä perustuu kirkon vuoden 2001 varsinaisessa kirkolliskokouksessa hyväksymään ehdotukseen. Muutoksen taustalla on, että kanttorit eivät ortodoksisen kanonisen perinteen tai lainsäädännön mukaan kuulu papistoon. Koska kanttorit kuitenkin toimivat seurakunnissa keskeisenä työntekijäryhmänä, heidän kiintiötään kirkolliskokousedustuksessa pidetään tarpeellisenä.

Papiston jäsenten ja kanttorien lisäksi muille ryhmille ei ole pidetty tarpeellisenä säätää erillisiä kiintiöitä. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen kokoonpanoon on vuodesta 2000 lukien kuulunut saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja. Vastaavaa järjestelyä ei ole pidetty ortodoksisessa kirkossa tarkoituksenmukaisena eikä se olisi myöskään kirkon kanonisen perinteen mukaista.

11 §. Jäsenten valinta ja toimikausi. Siitä huolimatta, että kirkolliskokous kokoontuisi vuosittain, kaikkien kirkolliskokouksen jäsenten vaalit toimitettaisiin 1 momentin mu-

kaan edelleen joka kolmas vuosi. Kirkolliskokouksen aikatauluja on muutettu siten, että papiston, kantoreiden ja maallikkojen vaaleja koskevat aikataulut olisivat niin yhdenmukaisia kuin käytännön toteuttamisen kannalta on mahdollista. Vaalien toimittamisen takarajaksi ehdotetaan maaliskuun viimeistä päivää. Tällä pyritään siihen, että myös kirkolliskokouksen jäsenille jää aikaa tehdä vaalivuonnakin aloitteet muiden aloitteen tekemiseen oikeutettujen kanssa samassa aikataulussa. Tämä aikataulu jättäisi kirkollishallitukselle riittävästi aikaa asioiden valmisteluun.

Papiston, kantoreiden ja maallikkojen edustajille olisi kirkolliskokouksessa omat kiintiönsä, joihin kuhunkin valittaisiin edustajat erillisillä salaisilla vaaleilla. Ehdotus poikkeaa nykyisestä menettelystä siten, että kanttorien edustus on erotettu papiston kiintiöstä omaksi erilliseksi kiintiökseen, jolloin myös kanttorien edustajien vaalit toimitettaisiin erikseen.

Vaalit toimitettaisiin vaalialueittain. Vaalialuejako määräytyisi erikseen papiston, kantoreiden ja maallikkojen edustajien vaaleissa, ja siitä säädettäisiin eri vaalien osalta erikseen kyseisiä vaaleja koskevissa säännöksissä.

Kirkolliskokouksen jäsenten toimikausi alkaisi 2 momentin mukaan vaaleja seuraavan kesäkuun 1 päivänä ja kestäisi nykyiseen tapaan kolme vuotta.

12 §. Vaalikelpoisuus ja äänioikeus. Pykälässä säädettäisiin vaalikelpoisuudesta ja äänioikeudesta kirkolliskokouksen jäsenten vaalissa. Vaalikelpoisuudella tarkoitetaan kelpoisuutta asettua ehdokkaaksi kirkolliskokousedustajien vaaleissa ja äänioikeudella oikeutta äänestää kirkolliskokousedustajien vaaleissa.

Papiston vaalikelpoisuus ja äänioikeus kirkolliskokouksen edustajien vaalissa on sidottu 1 momentin mukaan pappeuteen eli papiksi tai diakoniksi vihkimiseen. Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja papiston edustajien vaalissa olisivat kaikki kirkon papit ja diakonit. Kirkon papistoon kuuluvat myös luostarin pappismunkit ja munkkidiakonit.

Papiston jäsen voi toimia myös kanttorin tehtävässä, jolloin hän voi olla 2 momentin mukaisesti vaalikelpoinen ja äänioikeutettu kanttorien edustajien vaalissa. Tällöin henki-

lö ei voi samanaikaisesti olla vaalikelpoinen ja äänioikeutettu papiston edustajien vaalissa.

Papiston jäsen, joka piispainkokouksen päätöksellä on pidätetty papillisten tehtävien toimittamisesta, ei ole kuitenkaan vaalikelpoinen eikä äänioikeutettu. Koska vaalikelpoisuus ja äänioikeus on sidottu pappeuteen, vaalikelpoisuus ja äänioikeus jatkuvat myös eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan kanttorien edustajien äänioikeus ja vaalikelpoisuus on sidottu päätoimiseen työsopimussuhteeseen kirkon tai seurakunnan palveluksessa. Päätoimiseksi palvelussuhde voitaisiin katsoa, jos työaika on vähintään puolet kokoaikaisen työntekijän työajasta. Toisin kuin nykyisin, työsopimussuhteen päättyessä myös äänioikeus ja vaalikelpoisuus kanttorien edustajien vaalissa lakkaisivat.

Maallikkojen kirkolliskokousedustajat valittaisiin pääpiirteissään nykyiseen tapaan välillisillä vaaleilla. Vaalikelpoinen maallikkojen edustajaksi ja maallikkojen edustajien valitsijamieheksi olisi 3 momentin mukaan ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Papiston tai kanttorien edustajien vaalissa vaalikelpoinen henkilö ei kuitenkaan voisi samaan aikaan olla vaalikelpoinen maallikkojen edustajien vaaleissa.

Äänioikeus maallikkojen edustajien vaalissa olisi 4 momentin mukaan seurakunnanvaltuustojen valitsemilla valitsijamiehillä. Valitsijamiesten aseman selkeyttämiseksi valitsijamieheksi ei nykyisestä poiketen voisi valita vaalissa ehdokkaana olevaa henkilöä.

13 §. Papiston edustajien vaalit. Pykälän 1 momentin mukaan kukin hiippakunta jakautuisi papiston edustajien vaaleissa yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä säädetään. Nykyisin papiston edustajat valitaan hiippakunnittain. Tarkoituksena on, että Helsingin hiippakunta, joka on muita hiippakuntia selvästi suurempi ja jossa yli puolet papistosta kuuluu Helsingin seurakuntaan, jaettaisiin kahteen vaalialueeseen.

Papiston edustajien lukumäärän jakautumisesta hiippakuntien ja vaalialueiden kesken säädettäisiin 2 momentissa. Papiston edustajia valittaisiin kustakin hiippakunnasta samassa suhteessa kuin hiippakunnassa on vaalikelpoisia pappeja ja diakoneja. Edustajien

vaalialuekohtaisen lukumäärän perusteena oleva papiston lukumäärä määräytyisi vaalivuotta edeltäneen vuoden lopussa olevan tilanteen mukaan. Kirkolliskokouksen alueellisen edustavuuden turvaamiseksi ehdotuksessa on säilytetty voimassa olevan lain mukainen hiippakuntakohtainen kiintiö, jonka mukaan jokaisesta hiippakunnasta valittaisiin aina vähintään yksi edustaja. Myös hiippakunnan sisällä papiston edustajien lukumäärä jakautuisi vaalialueiden kesken papiston lukumäärän suhteessa.

Pykälän 3 momentin mukaan papiston vaaleissa tulisivat valituksi eniten ääniä saaneet ottaen kuitenkin huomioon kirkon ja seurakunnan palveluksessa papillisissa tehtävissä toimiville varattu erityinen kiintiö. Koska harrastuksen nojalla vihityn ja eläkkeellä olevan papiston suhteellinen osuus on selvästi kasvanut, päätoimenaan papillisissa tehtävissä toimivan papiston jäsenten asiantuntemus kirkolliskokouksen edustajistossa halutaan turvata. Kiintiöön ei luettaisi myöskään luostaripapistoa eikä hallinnollisissa tehtävissä toimivia pappeja ja diakoneja.

14 §. Kanttorien edustajien vaalit. Kanttorien edustus kirkolliskokouksessa ehdotetaan erotettavaksi omaan kiintiönsä erillään papiston kiintiöstä. Pykälän 1 momentin mukaan vaalialueena kanttorien edustajien vaaleissa olisi hiippakunta. Myös kanttorien alueellisen edustuksellisuuden turvaamisen vuoksi ehdotetaan, että jokainen hiippakunta saisi kanttorien lukumäärästä riippumatta yhden edustajan. Vaaleissa tulisivat 2 momentin mukaan valituksi eniten ääniä saaneet.

15 §. Äänestämisen papiston ja kanttorien edustajien vaaleissa. Pykälän 1 momentin mukaan papiston ja kanttorien edustajien vaalit toimitettaisiin nykyiseen tapaan erillisissä vaalikokouksissa, jonne kutsuttaisiin kyseisissä vaaleissa vaalialueella äänioikeutetut henkilöt. Vaihtoehtoisesti vaaleissa olisi mahdollista äänestää ennakkoon. Äänioikeutetulla olisi ennen vaalitoimitusta oikeus toimittaa suljettu äänestyslippunsa vaalialueensa äänestyspaikan kirkkoherranvirastolle. Tämä on katsottu tarpeelliseksi, koska matkat vaalipaikalle voivat joillakin vaalialueilla muodostua hyvinkin pitkiksi. Jotta vaalisalaisuus säilyisi, kirkkojärjestyksessä on tarkoitus säätää, että kirkollishallitus toimittaa jokaiselle papiston jäsenelle ja kanttorille ää-

nestyslipun. Äänioikeutettu voisi äänestää vain sillä vaalialueella, johon hän kuuluu.

Papiston ja kanttorien edustajien vaaleissa ei olisi varsinaista ehdokasasettelua, vaan vaaleissa voisi äänestää ketä tahansa kyseiseen hiippakuntaan tai kyseiselle vaalialueelle kuuluvaa vaalikelpoista henkilöä. Hiippakuntaan tai vaalialueelle kuuluminen ei olisi vaalikelpoisuuden edellytys, joten tietyltä vaalialueelta valittu edustaja voisi jatkaa tehtävässään myös silloin, jos hän myöhemmin toimikautensa aikana siirtyy toiseen hiippakuntaan tai toiselle vaalialueelle.

Jokainen äänioikeutettu voisi äänestää enintään sitä määrää henkilöitä, kuin hiippakunnasta tai vaalialueelta valitaan edustajia. Koska äänioikeutettuja papiston jäseniä on suhteellisen vähän, pelkästään yhden ehdokkaan äänestäminen voisi johtaa tilanteeseen, jossa äänen keskittyessä ei saataisi riittävää määrää edustajia. Äänestettäessä valittavaa määrää ehdokkaita äänestäjien kannatus koko ehdokasluettelon osalta tulee selvimmän esille.

16 §. Ehdokkaiden asettaminen ja valitsijamiesten valinta maallikkojen edustajien vaalissa. Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnilla olisi oikeus ehdokkaiden asettamiseen maallikkojen edustajien vaalissa. Ehdokkaiden lukumäärää ei ole esityksessä rajoitettu, vaan se jätetään seurakuntien omaan harkintaan. Nykyisin ehdokasasettelusta ei ole säännöksiä, ja käytäntö on ollut jossain määrin epäselvä ja vaihteleva.

Pykälän 2 momentin mukaan päätösvalta seurakunnan ehdokkaiden asettamisesta kuuluisi seurakunnanvaltuustolle, koska se on välittömästi seurakunnan jäsenten valitsema ja käyttää seurakunnan yleistä päätösvaltaa. Seurakunnanvaltuuston olisi toimitettava ehdokasluettelonsa kirkollishallitukselle, joka vahvistaisi vaalialueen ehdokasluettelon. Valitsijamiehillä olisi näin vaalitoimituksessa kirkollishallituksen vahvistama ehdokasluettelo ja edustajaa ei olisi mahdollista valita vahvistetun vaaliluettelon ulkopuolelta.

Seurakunnat valitsisivat 3 momentin mukaan myös maallikkojen edustajien valitsijamiehet ja heidän varamiehensä. Seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärä määräytyisi kirkkojärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla sen mukaan, kuinka paljon seurakunnassa on ollut jäseniä vaalivuotta

edeltäneen vuoden alussa. Valitsijamiesten lukumäärän peruste määräytyisi näin ollen noin vuoden takaisten väestörekisteritietojen mukaan. Kirkollishallituksen päättäessä valitsijamiesten seurakuntakohtaisesta lukumäärästä käytettävissä ei ole vielä vaalivuotta edeltäneen vuoden virallisia väestörekisteritietoja.

Alueellisen edustavuuden turvaamiseksi ehdokkaaksi tai valitsijamieheksi voitaisiin 4 momentin mukaan valita vain kyseiseen vaalialueeseen kuuluvien seurakuntien tai luostarien jäseniä. Kyseessä ei kuitenkaan olisi varsinaisen vaalikelpoisuuden rajoitus, joten henkilön siirtyminen kesken toimikauden toiselle vaalialueelle kuuluvan seurakunnan jäseneksi ei aiheuttaisi kirkolliskokousedustajan tehtävästä vapauttamista.

17 §. Maallikkojen edustajien vaali. Pykälän 1 momentin mukaan kukin hiippakunta jakaantuisi yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään. Jos seurakunnan jäsenmäärä ylittää 10 000 henkilöä, se muodostaisi aina oman vaalialueensa. Nykyisen seurakuntajaon mukaan tällainen seurakunta on Helsinki.

Pykälän 2 momentin mukaan myös maallikkojen edustajien paikkojen jako vaalialueiden kesken määräytyisi siinä suhteessa, kuin vaalialueen seurakunnissa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

Pykälän 3 momentin mukaan jokainen valitsijamies ja yhden seurakunnan muodostamalla vaalialueella seurakunnanvaltuuston jäsen voisi, vastaavasti kuin kanttorien ja papiston edustajien vaalissa, äänestää sitä määrää ehdokkaita kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

Pykälän 4 momentin mukaan valituksi tulisivat eniten ääniä saaneet ehdokkaat. Äänten mennessä tasan vaali ratkaistaisiin 89 §:n mukaan arvalla.

18 §. Vaalin tuloksen vahvistaminen. Kirkolliskokouksen jäsenten vaalit vahvistaisi nykyiseen tapaan kirkollishallitus. Kirkollishallitus vahvistaisi vaalit papiston, kanttorien ja maallikkojen edustajien osalta hiippakunnittain ja vaalipiireittäin. Kirkollishallitus tarkistaisi ääntenlaskennan, ilmoittaisi kuinka paljon kukin ehdokas on saanut ääniä ja ketkä ovat tulleet valituksi kirkolliskokouksen jäseniksi.

19 §. Varajäsenen määrääminen. Pykälässä säädettäisiin varajäsenen kutsumisesta varsinaisen jäsenen tilalle. Puheenjohtajan tulisi kutsua varajäsen ensinnäkin paikan tullessa pysyvästä avoimeksi esimerkiksi kuoleman tai vaalikelpoisuuden menettämisen vuoksi. Tällöin varajäsen kutsuttaisiin tehtävään varsinaisen jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Lisäksi varajäsen kutsuttaisiin silloin, kun jäsen on estynyt saapumasta tiettyyn kirkolliskokoukseen. Tätä lyhyemmän poissaolon ajaksi varajäsentä ei kutsuttaisi.

Varajäseneksi kutsuttaisiin kyseiseltä vaalialueelta valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä saanut ehdokas. Papiston edustajan varajäsentä kutsuttaessa olisi kuitenkin otettava huomioon myös 13 §:n 3 momentissa säädetty, päätoimisessa palvelussuhteessa kirkkoon tai seurakuntaan papin tai diakonin tehtävissä toimivien kiintiö.

20 §. Tehtävät. Pykälän 1 momentti sisältää yleissäännöksen kirkolliskokouksen tehtävistä. Kirkolliskokoukselle kuuluvat tehtävät on kaikki mainittu joko laissa tai kirkkojärjestyksessä. Jollei asiaa ole nimenomaisesti osoitettu kirkolliskokoukselle, se kuuluu kirkollishallitukselle. Kirkolliskokouksen toimivaltaa määrittää osaltaan myös kirkon kanoninen yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvä kirkolliskokouksen tehtäväluettelo vastaa pääosin voimassa olevan asetuksen säännöstä kirkolliskokouksen tehtävistä. Merkittävä muutos kirkolliskokouksen toimivaltaan olisi 3 kohdan mukainen toimivalta kirkkojärjestyksen muuttamiseen ja hyväksymiseen. Lainsäädännöllisten asioiden osalta kohtaan 4 on tehty lisäys, jonka mukaan lainsäädäntö- ja kirkkojärjestysasioita valmistelevien työryhmien ja toimikuntien perustaminen olisi myös kirkolliskokouksen tehtävä.

Momentin 5 kohdassa ilmaistua kirkon lausuntojen antamiseen liittyvää toimivaltaa on jonkin verran laajennettu. Ehdotuksen mukaan kirkolliskokous antaisi kirkon lausunnon kirkon kannalta periaatteellisesti tärkeissä asioissa. Merkitykseltään ja laajuudeltaan vähäisemmissä asioissa lausunnon antamiseen olisi toimivalta kirkollishallituksella. Periaatteellisesti tärkeitä asioita voisivat niiden laadusta ja laajuudesta riippuen olla esimerkiksi ihmisoikeuksia, avioliittoa, perhesuhteita sekä kirkon suhdetta valtioon tai

toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin koskevat merkittävät asiat.

Kirkolliskokoukselle on siirretty myös 6 kohdassa tarkoitettu toimivalta hiippakuntien perustamisessa, lakkauttamisessa ja rajojen muuttamisessa. Nykyisin hiippakuntajaosta päättää opetusministeriö.

Momentin 10 kohdan mukaan kirkolliskokous vahvistaisi kirkon talousarvion lisäksi toimintasuunnitelman. Voimassa olevassa laissa tai asetuksessa ei ole säännöksiä toimintasuunnitelmasta. Suunnitelma vahvistettaisiin talousarvion rinnalle varainhoitovuodeksi.

Selvyyden vuoksi kirkon toiminnan, hallinnon ja talouden valvonnasta on otettu 13 kohtaan yleissäännös, jonka perusteella viimesijainen vastuu kirkon hallinnon ja talouden kokonaisuudesta olisi kirkolliskokouksella. Käytännössä tämä tarkoittaisi kirkollishallituksen ja kirkon laitosten hallinnon ja talouden valvontaa. Sen sijaan kirkolliskokouksen tehtävistä ehdotetaan poistettavaksi sillä nykyisin oleva toimivalta valvoa kirkon piirissä toimivia ja sen jäsenten muodostamia sisälähetys-, nuoriso-, valistus- ja kasvatus-työtä suorittavia yhdistyksiä. Nämä yhdistykset ovat itsenäisiä yksityisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden toiminnan valvominen ei voi kuulua kirkolliskokouksen toimivaltaan lukuun ottamatta kirkolliskokouksen mahdollisesti niille myöntämien avustusten käytön valvontaa.

Kirkolliskokouksen tehtäviin on momentin 14 kohtaan lisätty nimenomainen maininta kirkon tilintarkastajien valitsemisesta. Kirkolliskokous on tähänkin saakka valinnut kirkon tilintarkastajat, vaikka sitä ei ole mainittu voimassa olevan asetuksen tehtäväluettelossa.

21 §. Kokoontuminen. Kirkolliskokous kokoontuisi pykälän 1 momentin mukaan vuosittain. Kokouksen ajankohdasta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Nykyisin kirkolliskokous kokoontuu joka kolmas vuosi. Vuosittainen säännönmukainen kokoontuminen helpottaisi kirkon lainsäädännön, hallinnon ja talouden ohjausta. Muun muassa budjetointia on ollut vaikea ennakoida kolmeksi vuodeksi. Lisäksi esimerkiksi lainsäädäntöasioiden vuoksi on jouduttu pitämään ylimääräisiä kokouksia.

Mahdollisuudesta ylimääräisten kirkollis-

kokousten pitämiseen säädettäisiin 2 momentissa. Ylimääräinen kirkolliskokous voitaisiin kutsua koolle, jos kirkollishallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai jos piispainkokous tai kaksi kolmasosaa kirkolliskokouksen edustajista pyytää sitä kirkollishallitukselta. Ylimääräisen kirkolliskokouksen pitämiseen voi olla tarve siitä huolimatta, että kirkolliskokous kokoontuisi joka vuosi. Ylimääräistä kirkolliskokousta voivat edellyttää esimerkiksi piispan vaali tai kiireelliset lainsäädäntöasiat. Ylimääräisen kirkolliskokouksen koolle kutsumista koskevan pyynnön yhteydessä tulisi ilmoittaa, minkä asian käsittelyä varten kirkolliskokous pyydetään kutsuttavaksi koolle. Ylimääräisen kirkolliskokouksen luonteesta johtuen kokouksessa voitaisiin käsitellä ainoastaan niitä asioita, joita varten se on kutsuttu koolle. Muita asioita koskevia aloitteita ei näin ollen voisi tehdä ylimääräisessä kirkolliskokouksessa käsiteltäväksi.

22 §. Asian vireilletulo. Pykälän mukaan määräytyisi se, kenellä on oikeus tehdä esityksiä ja aloitteita kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Esitysten valmisteleminen ja tekeminen kirkolliskokoukselle kuuluisi kirkollishallituksen tehtäviin. Lisäksi piispalla, kirkolliskokouksen jäsenellä sekä kirkon seurakunnilla ja luostareilla olisi oikeus tehdä kirkolliskokoukselle aloitteita. Nykyisin aloitteita ovat voineet lisäksi tehdä maan hallitus, kirkon papit ja kanttorit sekä kirkkokunnan piirissä toimivat veljeskunnat ja yhdistykset. Papeille, kanttoreille ja yhdistyksille jäisi vaikuttamismahdollisuus kirkollishallituksen, seurakuntiansa tai kirkolliskokouksen edustajien kautta.

Aloitteiden jättämisestä ja käsittelystä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä. Tarkoituksena on, että aloitteet jätettäisiin kirkollishallitukselle, joka antaisi niistä kirkolliskokoukselle lausunnon. Jotta kirkollishallitukselle jäisi riittävästi aikaa lausunnon valmisteluun ennen kirkolliskokousta, on kirkkojärjestyksessä tarkoitus säätää, että aloitteet tulisi jättää kesäkuun loppuun mennessä.

23 §. Valiokunnat. Kirkolliskokouksen päätöksenteko edellyttää asioiden valmistelua valiokunnissa. Kirkolliskokous asettaisi 1 momentin mukaan valmistelua varten toimikaudekseen valiokunnat. Valiokunnista ja niiden kokoonpanosta määrättäisiin tarkemmin kirkolliskokouksen ohjesäännössä. Va-

liokuntien tehtävänä on valmistella kirkollishallitukselta tullut esitys kirkolliskokouksen täysistuntokäsittelyyn. Valiokunnat voivat toimia myös niinä aikoina, jolloin kirkolliskokous ei ole koolla.

Kirkolliskokous voisi lisäksi asettaa tilapäisen valiokunnan valmistelemaan tai tutkimaan erityistä asiaa. Tilapäinen valiokunta voi olla tarpeellinen asian laadusta tai laajuudesta johtuen. Esimerkiksi erilaisiin poikkeusoloihin liittyvien, erityistä asiantuntemusta vaativien taikka valmistelun vaatiman työmäärän puolesta erityisen laajojen asioiden valmisteluun voidaan asettaa tilapäinen valiokunta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yleisesti lähetekeskustelusta ja valiokuntavalmistelusta. Asioiden siirtämistä valiokuntiin edeltäisi kirkolliskokouksen lähetekeskustelu. Lähetekeskustelussa käytäisiin esittelypuheenvuoron jälkeen yleiskeskustelu, jonka pohjalta päätettäisiin, mihin valiokuntaan kukin asia lähetetään. Lähetekeskustelun jälkeen asiat siirrettäisiin asianomaisten valiokuntien valmisteltavaksi. Kirkolliskokous voisi kuitenkin jo lähetekeskustelussa ilman valiokuntavalmistelua päättää, että asia jätetään käsittelemättä, jos kirkollishallitus on tätä nimenomaisesti esittänyt. Asian huolellisen selvittämisen varmistamiseksi kirkolliskokous ei voisi ottaa asiaa käsittelyynsä ennen kuin asianomainen valiokunta on sen valmistellut.

Nykyisin kirkolliskokouksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmisteluun osallistuu kirkollishallituksen lisäksi valmisteluvaliokunta, jonka asema asioiden valmistelussa on voimassa olevien säännösten perusteella epäselvä. Valmisteluvaliokunnan alkuperäisenä tarkoituksena on ollut kirkolliskokouksen tekninen valmistelu, mutta käytännössä sille on siirtynyt myös asioiden aineellista valmistelua. Valmisteluvaliokunnan asema on muotoutunut myös siinä suhteessa poikkeukselliseksi, että siihen on valittu kirkolliskokouksen ulkopuolisia jäseniä. Valmisteluvaliokunnasta on tarkoitus luopua lakiuudistuksen yhteydessä, eikä siitä näin ollen ehdoteta otettavaksi lakiin säännöksiä.

24 §. *Kirkolliskokousta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuutus-säännös, jonka nojalla kirkkojärjestyksessä

säädettäisiin tarkemmin kirkolliskokouksen edustajien vaalien toimittamisesta ja kirkolliskokouksen työskentelystä. Säännökset voisivat koskea esimerkiksi vaalimenettelyn yksityiskohtia, kirkolliskokouksen kokoontumisen ajankohtaa, puheenjohtajaa ja sihteeriä, valiokuntia, pöytäkirjoja sekä kokouspalkkioiden ja matkakustannusten korvausta. Lisäksi ehdotukseen sisältyy erillisiä kirkolliskokouksen edustajien vaaleihin liittyviä valtuutus-säännöksiä. Näitä ovat hiippakunnan jakautumista vaalialueisiin koskevat valtuutukset 13 §:n 1 momentissa ja 17 §:n 1 momentissa, sekä seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärän määräytymistä maallikkojen edustajien vaalissa koskeva valtuutus 16 §:n 3 momentissa.

Lisäksi kirkolliskokous vahvistaisi 2 momentin mukaan itselleen työjärjestyksen, jossa määrättäisiin yksityiskohtaisemmin kirkolliskokouksen työskentelyssä noudatettavista menettelytavoista.

Piispainkokous

25 §. *Kokoonpano.* Piispainkokouksen jäseniä ovat nykyisin kaikki kirkon piispat. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi kanonisen perinteen mukaiseksi siten, että piispainkokouksen jäseniä olisivat vain hiippakuntien piispat. Eläkkeellä olevat piispat ja apulaispiispat eivät olisi enää piispainkokouksen jäseniä, mutta kirkkojärjestyksessä on tarkoitus määrätä, että heillä olisi puheoikeus kokouksessa.

26 §. *Tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin piispainkokouksen tehtävistä. Säännös vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälän 1 momentti sisältäisi yleisen säännöksen piispainkokouksen toimivallasta kirkon hengellisissä asioissa. Piispainkokouksen toimivaltaa määrittää osaltaan myös kirkon kanoninen yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin.

Pykälän 2 momentti sisältäisi luettelon piispainkokouksen nimenomaisista toimivaltuuksista. Tehtäväkenttää on pyritty selkiyttämään kokoamalla toimivaltasäännökset yhteen pykälään. Toimivaltaa on täsmennetty 4 ja 5 kohdassa mainituissa asiakokonaisuuksissa. Kanonisen perinteen mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi, että kirkon ulkomaan-

suhteiden hoitaminen olisi piispojen yhteinen asia. Selvyyden vuoksi 5 kohdassa on mainittu piispainkokouksen toimivallasta antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkollishallitukselle.

Pykälän 3 momentin mukaan piispainkokouksen tehtävänä olisi kanonisen perinteen mukaisesti valvoa, että kirkolliskokouksen päätökset ovat kirkon dogmien ja kanonien mukaisia. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan valvonta on järjestetty siten, että kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen dogmaattisissa ja kanonisissa asioissa tekemät päätökset on alistettava piispainkokouksen vahvistettavaksi. Menettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että alistamisvelvollisuudesta luovutaan, mutta piispainkokouksen tulisi oma-aloitteisesti viipymättä saattaa asia päätöksen tehneen toimielimen uudelleen käsiteltäväksi, jos päätös on ristiriidassa kirkon dogmien tai kanonien kanssa. Varsinaista alistusmenettelyä ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, koska alistusviranomaisen tehtävänä on normaalisti tutkia myös päätöksen lainmukaisuus ja käsitellä alistetusta päätöksestä tehdyt valitukset, mitkä tehtävät soveltuisivat huonosti piispainkokouksen hengelliseen luonteeseen.

27 §. Päätösvaltaisuus. Piispainkokouksen toimivaltaan kuuluu asioita, jotka ovat luonteeltaan kirkon hengelliseen elämään niin merkittävästi vaikuttavia, että niistä päättäminen edellyttää vähintään kolmen piispan läsnäoloa. Piispainkokouksen päätösvaltaisuus edellyttäisi 1 momentin pääsäännön mukaan nykyisen hiippakuntajaon mukaisessa tilanteessa kaikkien hiippakuntien piispojen läsnäoloa, kun apulaispiispa ja eläkkeellä olevat piispat eivät enää olisi piispainkokouksen äänivaltaisia jäseniä. Päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi voi siten olla tarpeen kutsua lisäjäseniä. Pykälän 2 momentin mukaan lisäjäseneksi kutsuttaisiin ensisijaisesti apulaispiispa. Jos apulaispiispaa ei ole tai tämä on estynyt taikka jos päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi tarvitaan useampia lisäjäseniä, kutsuttaisiin lisäjäseneksi eläkkeellä oleva piispa. Jos päätösvaltaisuutta ei saavuteta apulaispiispan ja eläkkeellä olevan piispan kutsumisella, piispainkokouksen puheenjohtaja pyytäisi 3 momentin mukaan ekuumeeniselta patriarkalta toisen ortodoksisen kirkon piispan tai piispojen määräämistä ko-

kouksen lisäjäseneksi.

28 §. Piispainkokousta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälässä valtuutettaisiin säätämään piispainkokouksen työskentelystä tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Säännökset voisivat koskea esimerkiksi piispainkokouksen kokoontumista, puheoikeutta, puheenjohtajaa, työjärjestystä ja muita vastaavia menettelyyn liittyviä kysymyksiä. Lisäksi piispainkokous vahvistaisi itselleen työjärjestyksen, jossa annettaisiin piispainkokouksen työskentelystä yksityiskohtaisempia määräyksiä.

Arkkipiispa

29 §. Arkkipiispa. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin arkkipiispan tehtävät kirkon esipaimenena. Arkkipiispa johtaa kirkkoa yhdessä kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen kanssa toimien näiden molempien toimielimien puheenjohtajana. Arkkipiispa toimii yksittäisviranomaisena koko kirkkoa koskevissa asioissa, muut piispat sen sijaan toimivat koko kirkkoa koskevissa asioissa kollegion jäseninä. Arkkipiispa on samalla myös oman hiippakuntansa hiippakuntapiispa. Hiippakunnan piispan tehtävistä säädetään 39 §:ssä.

Arkkipiispan sijaisuuden hoitamisesta säädetäisiin 2 momentissa. Jos arkkipiispa on estynyt hoitamasta tehtäviään tai jos arkkipiispan tehtävä on avoinna, hänen sijaisenaan arkkipiispan tehtäviä hoitaisi virkaiältään vanhin hiippakuntapiispa. Hiippakunnan piispan tehtävien tilapäisestä hoitamisesta on tarkoitus säätää kirkkojärjestyksessä.

Kirkollishallitus

30 §. Kokoonpano. Kirkollishallituksen kokoonpanoon ei ehdoteta muutoksia. Asemansa puolesta itseoikeutettuina jäseninä kirkollishallitukseen kuuluisivat arkkipiispa ja muut hiippakuntien piispat. Kirkolliskokous valitsisi lisäksi kirkollishallitukseen toimikaudekseen eli kolmeksi vuodeksi neljä kirkollishallinnon asiantuntijajäsentä, joille valittaisiin myös henkilökohtaiset varajäsenet. Kirkkojärjestyksessä on tarkoitus säätää, että apulaispiispalla ja lainoppineella kirkko-neuvoksella olisi puheoikeus kirkollishalli-

tuksen kokouksissa.

31 §. Asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuus. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenen vaalikelpoisuus vastaisi seurakunnan luottamustoimiin vaadittavaa kelpoisuutta. Asiantuntijajäsenen tulisi 1 momentin mukaan olla täysivaltainen, ortodoksisesta kristillisestä vaikumuksesta tunnettu kirkon jäsen.

Asiantuntijajäseniltä vaadittavasta hengellisestä ja juridisesta asiantuntemuksesta säädetäisiin 2 momentissa. Yhden kirkollishallituksen asiantuntijajäsenen tulisi olla papin toimeen kelpoinen pappi. Papilta vaalikelpoisuus edellyttäisi näin ollen sekä papiksi vihkimistä että kelpoisuutta papin toimeen. Kirkon hengellisiin asioihin liittyvien asioiden lisäksi kirkollishallitus käsittelee hallintomenettelyssä asioita, jotka edellyttävät juridista asiantuntemusta. Tästä johtuen yhden asiantuntijajäsenen tulisi ehdotuksen mukaan olla tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

32 §. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaali. Kirkolliskokous valitsisi kirkollishallituksen asiantuntijajäsenet toimikaudekseen eli kolmeksi vuodeksi. Asiantuntijajäsenet valittaisiin salaisella vaalilla kukin erikseen, pappi omalla vaalillaan, tuomarin virkaan kelpoinen omalla vaalillaan ja kaksi muuta jäsentä kumpikin omalla vaalillaan. Vaalia ei kuitenkaan olisi tarpeen toimittaa silloin, kun kirkolliskokous on valittavasta jäsenestä yksimielinen. Jokainen jäsen voisi äänestää yhtä ehdokasta. Vaalimenettely muuttuisi kolmivaiheisesta kaksivaiheiseksi. Jos kukaan ehdokkaista ei saa äänestyksessä enemmistöä annetuista äänistä, toimitetaan uusi äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä ja valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos toisella kierroksella kumpikin ehdokas saisi yhtä paljon ääniä, vaali ratkaistaisiin 89 §:n 2 momentin mukaisesti arvalla. Kun kannatus mitataan kaksivaiheisesti, valituksi tulee henkilö, jonka takana on enemmistö kirkolliskokousedustajista. Kullekin jäsenelle valitaan erikseen samanlaista menettelyä noudattaen henkilökohtainen varajäsen.

33 §. Tehtävät. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole yksityiskohtaista luetteloa kirkollishallituksen tehtävistä. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen mukaan kirkollishallitus on kirkon toimeenpaneva

hallinnollinen elin.

Pykälän 1 momentissa määritelty toimenkuva säilyisi sinänsä entisellään. Kirkollishallitus olisi hallinnollinen yleisviranomainen. Kirkollishallitus olisi itseoikeuteista jäsenistä ja kirkolliskokouksen valitsemista asiantuntijoista koostuva kollegio, joka hoitaa kirkon yleistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Tehtäviin kuuluisi esimerkiksi kirkon talousarviota ja toimintasuunnitelmaa koskevien ehdotusten laatiminen kirkolliskokoukselle.

Momentin 2 kohtaan on selvyuden vuoksi otettu tarkennus kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen välisestä toimivallasta lausunnon antajana. Kirkolliskokous antaisi kirkon lausunnon periaatteellisesti tärkeissä asioissa ja kirkollishallitus muissa asioissa. Epäselvissä tapauksissa kirkollishallituksen tulisi arvioida, kuuluuko lausunnon antaminen kirkolliskokoukselle vai kirkollishallitukselle.

Momentin 6 kohdassa säädetään työmarkkina-asioihin liittyvistä kirkollishallituksen tehtävistä. Nämä tulisivat kirkollishallitukselle pääosin uusina tehtävinä liittyen työehtosopimusjärjestelmään siirtymiseen ja virkaja työehtovaliokunnan lakkauttamiseen. Kirkollishallituksen tehtävänä olisi valvoa kirkon ja seurakuntien etua työmarkkina-asioissa. Tähän kuuluisi muun muassa työehtosopimusten tekeminen kirkon ja seurakuntien puolesta. Lisäksi kirkollishallitus ohjaisi kirkon ja seurakuntien työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa. Tähän liittyen kirkollishallituksella olisi 114 §:n 2 momentin mukaan toimivalta antaa myös seurakuntia sitovia määräyksiä eräistä palvelussuhteisiin liittyvistä asioista.

Momentin 7 kohtaan on havainnollisuuden vuoksi otettu viittaus kirkollishallitukselle 73 ja 74 §:n mukaan kuuluviin kirkonkirjojen pitoon liittyviin tehtäviin. Kirkollishallituksen tehtävänä olisi huolehtia luostarien ja kirkon keskusarkiston kirkonkirjatiedoista. Kirkollishallitukselle voitaisiin siirtää kirkonkirjojen pitoon liittyviä tehtäviä myös seurakunnilta. Lisäksi kirkollishallituksella olisi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä eräistä kirkonkirjojen pitoon liittyvistä asioista.

Momentin 8 kohdan mukaan kolehdeista määrääminen siirtyisi kirkolliskokoukselta kirkollishallituksen tehtäväksi. Päätösvallan

pitämistä kirkolliskokouksella ei ole asian yleinen merkitys huomioon ottaen pidetty tarkoituksenmukaisena.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallitus valvoo kirkon etua, edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa toisin säädetä. Kirkollishallitus toimisi näin ollen kirkon edustajana ja puhevallan käyttäjänä esimerkiksi tuomioistuimessa ja muissa viranomaisissa sekä tekisi kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

34 §. Päätösvaltaisuus. Pykälässä säädetäisiin kirkollishallituksen päätösvaltaisuudesta. Säännös vastaa sisällöltään nykyistä lainsäädäntöä.

35 §. Toimivallan käyttäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toimivallanjaosta kirkollishallituksen sisällä. Kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin, millaiset asiat kirkollishallitus ratkaisisi täysistunnossaan ja jaostossaan sekä millaiset asiat ratkaisisi piispa tai kirkollishallituksen työntekijä. Kirkollishallituksen toiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi kirkollishallituksen työjärjestyksessä on tarkoitus määrätä nykyiseen tapaan kollegion ratkaistavaksi vain tärkeimmät asiat.

Kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrättäisiin 2 momentin mukaan myös kirkollishallituksen jaostojen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta. Jaostot eivät olisi pakollisia, vaan niitä perustettaisiin tarvittaessa.

36 §. Kirkollishallitusta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälässä valtuutettaisiin säätämään kirkollishallituksen työskentelystä tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Säännökset voisivat koskea esimerkiksi kirkollishallituksen kokoontumista, puheoikeutta, puheenjohtajaa, työjärjestystä ja muita vastaavia menettelyyn liittyviä kysymyksiä. Lisäksi kirkollishallitus vahvistaisi itselleen työjärjestyksen, jossa annettaisiin kirkollishallituksen työskentelystä yksityiskohtaisempia määräyksiä.

4 luku **Kirkon talous**

37 §. Kirkon keskusrahasto. Pykälän 1 momentissa säädetään kirkon keskusrahastosta ja sen tulojen käytöstä. Ortodoksisen kirkon talous jakautuu nykyisin kahteen

osaan, valtion toimintamenomäärärahaan ortodoksiselle kirkollishallitukselle ja kirkon keskusrahastoon, jota on kartutettu muun muassa seurakuntien ja luostareiden maksamilla keskusrahastomaksuilla. Kun kirkollishallituksen ylläpito esityksen mukaan siirtyisi kirkolle itselleen, kirkon yhteinen talous muodostuisi jatkossa yksinomaan kirkon keskusrahastosta.

Kirkon keskusrahaston tuloja käytettäisiin kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa kirkon yhteisen hallinnon ja hiippakuntahallinnon menoihin sekä muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen. Lisäksi keskusrahastosta maksettaisiin ennen vuotta 1994 voimassa olleen eläkejärjestelmän piiriin siirtymäsäännöksen nojalla jääneiden henkilöiden eläkkeet ja perhe-eläkkeet. Keskusrahaston varoista voitaisiin myös tukea seurakuntia, luostareita ja kirkon tehtävää edistäviä yhteisöjä joko suorina avustuksina taikka erityisistä syistä myös korottoman lainan muodossa. Päätettäessä 5 kohdan mukaisesta avustuksesta huomioon tulee ottaa 2 §:n mukaiset kirkon ja 44 §:n mukaiset seurakunnan tehtävät.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy valtuutus-säännös, jonka nojalla kirkkojärjestyksessä säädettäisiin kirkon talouden hoidosta sekä kirkon kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta.

38 §. Seurakuntien ja luostareiden keskusrahastomaksut. Kirkon toiminta käsittää alueellisesti koko maan, ja toiminnan kokonaisu-rahoituksen turvaamiseksi ja tasaamiseksi seurakunnat ja luostarit osallistuvat kirkon yhteisiin menoihin maksamalla keskusrahastomaksuja. Maksujen määräytymisperusteet säilyisivät eräin täsmennyksin nykyisen kaltaisina.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jokainen seurakunta maksaisi keskusrahastomaksua tuloverolakiin (1535/1992) perustuvan verotusoikeutensa perusteella seurakunnan jäsenten verotettavan tulon mukaan. Kunkin seurakunnanvaltuuston määräämän kirkollisveroprosentin suuruus ei näin ollen vaikuttaisi seurakunnan keskusrahastomaksun suuruuteen. Verotettavasta tulosta maksettava keskusrahastomaksu olisi kirkolliskokouksen määräämä prosenttiosuus.

Seurakunnat ja luostarit maksaisivat lisäksi 1 momentin 2 kohdan mukaan keskusrahastomaksua pääomatuloistaan. Maksun mää-

räytymisen perusteena olisi esityksen mukaan tuloverolaissa tarkoitettu pääomatulo. Myös voimassa olevan lain mukaan seurakunnat ja luostarit maksavat keskusrahastomaksua pääosasta pääomatulojaan. Keskusrahastomaksun perusteena olevat pääomatulon lajit ja niistä tehtävät vähennykset on voimassa olevassa laissa lueteltu keskusrahastomaksua koskevassa säännöksessä. Kytkemällä keskusrahastomaksu tuloverolain mukaiseen pääomatulon käsitteeseen pyritään yksinkertaistamaan pääomatulojen perusteella maksettavan keskusrahastomaksun määräytymistä ja yhdenmukaistamaan eri pääomatulolajien käsittelyä keskusrahastomaksun määräytymisessä.

Nykyisin seurakunnat saavat vähentää keskusrahastomaksun perusteena olevista pääomatuloistaan verot, lainojen korot ja laina-etoihin sidotut kuolelutukset sekä valtion verotuksessa hyväksyttävät vähennykset. Ehdotuksen mukaan näitä vähennyksiä ei enää tehtäisi. Lainan lyhennysten vähennysmahdollisuus ei ole perusteltua, koska tämä suosii perusteettomasti lainapääomalla tapahtuvaa sijoitustoimintaa. Ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunnan ehdotuksen mukaan maksun perusteena olisi ollut tuloverolaissa tarkoitettu puhdas pääomatulo, jolloin tulosta olisi voitu vähentää luonnolliset vähennykset. Kirkolliskokouksen lausunnossa katsottiin kuitenkin, että koska luonnollisten vähennysten laskeminen ja kohdistaminen on varsin tulkinnanvaraista, seurakuntien ilmoitusten tekeminen ja maksujen määrääminen olisi saattanut muodostua ongelmalliseksi. Kirkolliskokous ehdotti tämän vuoksi, että maksun perusteeksi otettaisiin puhtaan pääomatulon sijasta pääomatulo, josta ei ole tehty vähennyksiä. Koska vuokra- ja metsänmyyntituloista aiheutuu keskimääräistä enemmän kuluja, kirkolliskokous ehdotti kuitenkin, että näistä tuloista otettaisiin maksua määrättäessä huomioon vain 70 prosenttia.

Säännös vastaa kirkolliskokouksen lausunnossaan tekemää ehdotusta sillä erolla, että tiettyjen pääomatulolajien huomioiminen vain osittain keskusrahastomaksun suuruutta määriteltäessä jäisi säädettyväksi kirkkojärjestyksen tasolla. Tämä mahdollistaisi jatkossa keskusrahastomaksujen määräytymisperusteiden joustavamman kehittämisen.

Eläkemaksujen perusteista ehdotetaan sää-

dettäväksi pykälän 2 momentissa. Ortodoksisen seurakuntien papiston ja kanttorien eläkejärjestelmä uudistettiin vuoden 1994 alusta lukien niin, että uudistuksen voimaantulon jälkeen virkaan nimitetyt papit, diakonit ja kanttorit kuuluvat TEL-järjestelmän piiriin. Ennen 1 päivää tammikuuta 1994 virkaan nimitetyille papeille, diakoneille ja kanttoreille, joiden palvelussuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti, eläkkeet maksetaan kuitenkin edelleen kirkon keskusrahastosta. Säännöksessä tarkoitettulla eläkemaksulla kerätään varoja näiden viranhaltijoiden eläkkeitä ja heidän omaisilleen maksettavia perhe-eläkkeitä varten.

Voimassa olevassa järjestelmässä eläkkeisiin tarkoitettuja varoja ei ole rahastoitu ja myös ehdotus lähtee siitä, että eläkemaksuja perittäisiin seurakunnilta vuosittain tarvittava määrä. Seurakuntien eläkemaksuja määriteltäessä lasketaan kunkin seurakunnan osalta yhteen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu verotettava tulo, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksuunpantu tai ollut oikeus maksuunpanna kirkollisveroa, ja 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu puhdas pääomatulo ja eläkemaksu jaetaan seurakuntien kesken saatujen summien suhteessa.

Pykälän 3 momentin tarkoituksena on estää keskusrahastomaksujen kiertäminen antamalla jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle sellainen muoto, joka ei vastaa asian todellista luonnetta ja tarkoitusta. Vastaava säännös on sekä voimassa olevassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa että verotusmenettelylaissa (1558/1995). Momentissa tarkoitettujen olosuhteiden ja toimenpiteiden tulkintaan ei ole mahdollista muotoilla yleisiä sääntöjä, vaan tulkinta ja arviointi edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi sellaisissa yhtiöittämisjärjestelyissä, jotka eivät vastaa asian varsinaista tarkoitusta ja luonnetta. Verotusmenettelylain vastaavan säännöksen tulkinnasta on runsaasti oikeuskäytäntöä.

Pykälän 4 momentin mukaan seurakunnan tai luostarin olisi suorituksen viivästyessä maksettava nykyiseen tapaan viivästyskorkea, joka olisi kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin kulloinkin voimassa oleva peruskorko.

Pykälän 5 momentissa säädetään keskusra-

hastomaksun tai viivästyskoron suorittamista koskevasta vapautuksesta. Toimivalta vapautuksen myöntämiseen kuuluisi kirkollishallitukselle. Vapautuksen myöntäminen edellyttäisi erityistä syytä. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, että keskusrahastomaksun tai viivästyskoron määrä muodostuisi yksittäisessä tapauksessa kohtuuttomaksi seurakunnan tai luostarin talouden kannalta. Kirkollishallitus voisi harkintansa mukaan joko alentaa maksua tai vapauttaa seurakunnan siitä kokonaan.

Pykälän 6 momentissa valtuutettaisiin sääntämään kirkkojärjestyksessä tarkemmin keskusrahastomaksun määrittämisestä ja maksamisesta. Säännökset voisivat koskea esimerkiksi maksujen määrittämiseen liittyvää menettelyä ja määrättyjen maksujen maksatusta.

5 luku **Hiippakuntahallinto**

39 §. Hiippakunnan piispa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hiippakunnan piispan tehtävästä hiippakuntansa esipaimenena. Säännöksen mukaan piispan hallinnollinen vastuualue on hiippakunta, jota hänen tulee johtaa pykälän 1 momentin mukaisesti ortodoksisen kirkon tradition ja muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Hiippakunnan piispan tehtävistä hiippakuntansa seurakuntien ja luostarien sekä papiston ja kanttorien toiminnan ohjaajana ja valvojana säädettäisiin 2 momentissa. Piispan tehtävistä ja siihen liittyvästä toimivallasta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Piispalle voitaisiin kirkkojärjestyksessä antaa päätösvalta myös määrättyistä papiston ja kanttoreiden työsuhteista koskevista asioista. Toimivalta voisi koskea esimerkiksi papiston ja kanttorien vuosilomien sekä perhe-, opinto- ja muiden vapaiden antamista sekä henkilökohtaisen työsuorituksen arviointia kirkkokunnassa valmisteilla olevassa uudessa palkkausjärjestelmässä.

40 §. Apulaispiispa. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös apulaispiispasta, josta voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole lainkaan säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan kirkossa voisi olla yksi tai useampi apulaispiispa.

Apulaispiispan tehtävänä olisi 2 momentin

mukaan avustaa tiettyä hiippakunnan piispaa. Apulaispiispalla ei näin ollen olisi omaa hiippakuntaa, vaan hän avustaisi hiippakunnan piispaa hallinnollisessa ja hengellisessä toiminnassa siinä hiippakunnassa, johon hänet on määrätty. Piispainkokous voi tarvittaessa päättää myös, että apulaispiispa avustaa muitakin piispoja tai hoitaa tiettyä tehtävää usean hiippakunnan alueella.

Apulaispiispan valinta kuuluisi 42 §:n mukaisesti kirkolliskokoukselle. Apulaispiispan tehtävien ja sijoituspaikan määrittäminen kuuluisi kuitenkin piispainkokoukselle. Apulaispiispan hallinnolliset ja hengelliset tehtävät voisivat vaihdella henkilön, sijoituspaikan ja kokonaistarpeen mukaan ja niistä päätettäisiin tapauskohtaisesti.

41 §. Hiippakuntaneuvosto. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hiippakuntahallinnon uudesta toimituksesta, hiippakuntaneuvostosta. Hiippakuntaneuvostolle ei ehdoteta sitovaa päätösvaltaa, vaan se olisi 1 momentin mukaisesti luonteeltaan suunnitteleva ja koordinoiva toimielin. Hiippakuntaneuvoston tehtävänä olisi suunnitella ja koordinoida kirkon toimintaa toisaalta hiippakuntatasolla ja toisaalta seurakunnissa ja luostareissa. Hiippakuntaneuvosto voisi käsitellä esimerkiksi seurakuntien yhteistoimintaa, kappeli-seurakuntatoimintaa, henkilöstön koulutusta ja hiippakunnan jumalanpalveluselämän, kasvatuksen ja diakonian järjestämistä.

Hiippakuntaneuvostoon kuuluisivat jäseninä 2 momentin mukaan piispa, kyseisen hiippakunnan seurakuntien kirkkoherrat, seurakuntien luottamushenkilöiden edustajat ja luostarien johtajat. Luottamushenkilöiden edustajista ja heidän valinnastaan säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

42 §. Piispan vaali. Pykälässä tarkoitettulla vaalilla valittaisiin arkkipiispa, hiippakunnan piispa ja apulaispiispa. Piispan valitsisi 1 momentin mukaan nykyisen, Suomen ortodoksisen kirkon perinteeksi muodostuneen käytännön mukaan kirkolliskokous.

Pykälän 2 momentin mukaan oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin olisi kirkolliskokouksen jäsenillä. Tehtävän luonteesta johtuen ehdokkaaksi esittäminen edellyttäisi myös asianomaisen suostumusta. Piispainkokous asettaisi ehdokkaat ja vahvistaisi ehdokaslistan tehtyjen ehdotusten pohjalta. Piispainkokouksen tehtävänä olisi tutkia sekä ehdok-

kaiden ansiot että sopivuus kyseiseen tehtävään. Sen jälkeen kun piispainkokous on vahvistanut ehdokasluettelon, vaaliin ei voida enää esittää uusia ehdokkaita.

Kirkolliskokous valitsisi piispan 3 momentin mukaisesti salaisella vaalilla ja jokainen kirkolliskokouksen jäsen äänestäisi yhtä ehdokasta. Vaali olisi kaksivaiheinen. Jos ensimmäiselle kierroksella kukaan ei saisi enemmistöä annetuista äänistä, toimitettaisiin toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen kesken. Valituksi tulisi se, joka saa enemmistön annetuista äänistä. Jos kumpikin ehdokas saisi yhtä paljon ääniä, vaali ratkaistaisiin 89 §:n 2 momentin mukaisesti arvalla.

43 §. *Hiippakuntahallintoa koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset.* Pykälään ehdotetaan koottavaksi piispaa ja hiippakuntaneuvostoa koskevat valtuutussäännökset.

6 luku **Seurakunnan hallinto**

Yleiset säännökset

44 §. *Seurakunnan tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleisesti seurakunnan tehtävistä. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole määritelty seurakunnan tehtäviä. Seurakunnan tehtävien määrittely perustuu 2 §:n säännökseen kirkon tehtävästä. Seurakunnan tehtävät määrittävät lisäksi 79 §:n mukaisesti seurakunnan varojen käyttöä. Seurakunnan varoja voidaan käyttää vain seurakunnan tehtävien toteuttamiseen. Seurakunnan tehtävät kohdistuisivat lähtökohtaisesti seurakunnan alueeseen. Käytännössä seurakunta voi kuitenkin jossain määrin osallistua myös alueensa ulkopuolelle kohdistuvaan kristilliseen sanomaan perustuvaan toimintaan esimerkiksi avustamalla lähetys- tai hyväntekeväisyystyötä.

45 §. *Seurakunnan jäsenet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan jäsenyydestä. Seurakuntajako on tarkoituksenmukaista toteuttaa kuntajakoa noudattaen, koska kunta muodostaa perusyksikön myös kirkollisverotuksessa ja väestökirjanpidossa. Pykälän 1 momentin mukaan myös seurakunnan jäsenyys määrittäisi näin ollen kotikuntalain (201/1994) mukaisen kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan mukaan. Kirkkoon kuuluva henkilö olisi lähtökohtaisesti sen paikal-

lisseurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Myös seurakuntien palvelujen rahoituksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että henkilö maksaa kirkollisveronsa sille seurakunnalle, jonka alueella hän asuu.

Luostarit ovat ortodoksisessa kirkossa itsenäisiä, monissa suhteissa seurakuntiin rinnastuvia yksiköitä. Luostarin veljestyön tai sisaristoon kuuluvat ja noviisit olisivat näin ollen 2 momentin mukaan luostarin jäseniä, eivätkä sen seurakunnan jäseniä, jonka alueella luostari sijaitsee.

Hiippakunnan piispalla olisi 3 momentin mukaan toimivalta määrätä seurakunnan jäsenyydestä 1 ja 2 momentin mukaisista pääsäännöistä poiketen. Tämä edellyttäisi kuitenkin aina erityistä syytä, ja määräykset voisivat koskea vain yksittäisiä tapauksia. Eriytyinen syy voisi olla esimerkiksi silloin, jos seurakunnan kirkkoherran kotikunta on toisen seurakunnan alueella. Tällaisessa tapauksessa piispa voisi määrätä, että kirkkoherra on sen seurakunnan jäsen, jonka kirkkoherra hän on.

46 §. *Oikeuskelpoisuus.* Pykälässä todetaan seurakunnan oikeuskelpoisuus. Oikeuskelpoisuuteen sisältyy, että seurakunta voi omiin nimiinsä hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia. Seurakunta voi esimerkiksi omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta, tehdä kauppvoja ja muita sopimuksia ja ottaa vastaan lahjoituksia. Niin ikään seurakunta voi olla asianosaisena ja käyttää puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa.

47 §. *Nimenkirjoitusoikeus.* Seurakunnan lakimääräisenä edustajana toimii 59 §:n mukaan seurakunnan neuvosto. Seurakunnan neuvoston kollektiivinen edustus ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa tule kysymykseen, minkä vuoksi pykälään on otettu säännös nimenkirjoitusoikeudesta. Nimenkirjoitusoikeus olisi nykyiseen tapaan kirkkoherralla ja nimenkirjoitusoikeudella tarkoitetaan oikeutta kirjoittaa seurakunnan nimi seurakuntaa sitovasti. Nimenkirjoittajan edustusoikeus ei kuitenkaan merkitse oikeutta tehdä päätöksiä niissä asioissa, joissa vaaditaan esimerkiksi seurakunnan neuvoston tai seurakunnanvaltuuston päätöstä.

Seurakunnan edustaminen voi perustua myös valtuutukseen. Valtuutuksen voi antaa seurakunnan neuvosto osana edustamisoikeuttaan tai kirkkoherra nimenkirjoittajana.

48 §. Äänioikeus ja äänioikeutettujen luettelo. Nykyisin äänioikeus seurakunnanvaltuuston vaalissa on jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä täyttää 18 vuotta. Kirkkoherran, papin ja kanttorin valitsee seurakunnankokous, jossa äänioikeus on niin ikään jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka viimeistään ensimmäisenä kokouspäivänä täyttää 18 vuotta. Äänivaltaisten luettelo vahvistetaan seurakunnanvaltuuston toisessa sääntömääräisessä kokouksessa seuraavaa kalenterivuotta varten. Äänivaltaisten luetteloa päivitetään sen jälkeen siten, että siihen lisätään muista seurakunnista äänioikeutettuna muuttaneet ja siitä poistetaan ne, jotka ovat seurakunnasta eronneet tai muuttaneet. Äänioikeuden käyttämisessä on näin ollen lähdetty siitä, että seurakunnan jäsen äänestää siinä seurakunnassa, jonka jäsen hän äänestyshetkellä on. Luettelon päivittäminen on tarkoittanut sitä, että se ei ole päivitysten osalta ollut nähtävänä eikä vahvistettavana eikä siitä ole myöskään ollut mahdollista valittaa ennen kuin vaalin vahvistamisen jälkeen.

Ehdotuksen mukaan seurakunnan jäsenet valitsisivat seurakunnanvaltuuston jäsenet ja kirkkoherran, mutta muut papit ja kanttorit valitsisi seurakunnanvaltuusto. Pykälä koskisi näin ollen seurakunnanvaltuuston jäsenten vaalia ja kirkkoherran vaalia.

Pykälän 1 momentin mukaan kaikilla 18 vuotta täytäneillä kirkon jäsenillä olisi vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Seurakunnanvaltuuston vaaleissa äänestävän on täytettävä 18 vuotta viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa äänestävän viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Säännöksen sisältö vastaisi periaatteeltaan voimassa olevan lain säännöksiä äänioikeudesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi äänioikeuden käyttämisestä. Äänioikeuden käyttämisellä tarkoitetaan tietyn vaalialueen ehdokkaiden äänestämistä, ei äänestyspaikkaa. Ehdotus vastaa evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolain säännöksiä äänioikeuden käyttämisestä seurakuntavaaleissa ja papinvaalissa. Äänioikeutta käytettäisiin seurakunnanvaltuuston jäsenten vaalissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on

merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään elokuun 31 päivänä. Kirkkoherran vaalissa äänioikeutta voitaisiin käyttää, jos äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Vahvistuksen jälkeisiä muutoksia seurakunnan jäsenyydessä ei näin ollen otettaisi huomioon ja vaalissa olisi käytettävissä äänioikeutettujen luettelo, joka on kokonaisuudessaan pidetty nähtävänä ja vahvistettu. Vastaavasti myös vaalialue, jossa henkilö käyttää äänioikeuttaan, määräytyisi edellä mainittujen ajankohtien kotikunnan mukaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi äänioikeudesta ja äänioikeuden käyttämisestä niissä tapauksissa, joissa kirkkolishallitus on määrännyt vaalit valituksen johdosta toimitettavaksi uudelleen. Säännös koskisi lisäksi ylimääräisiä seurakunnanvaltuuston vaaleja, jotka voidaan joutua toimitamaan seurakuntajakomuutoksen vuoksi tai sen vuoksi, että seurakunnanvaltuuston jäsenmäärä jää säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi. Äänioikeuteen vaadittavan 18 vuoden iän tulisi seurakunnanvaltuuston vaaleissa täytyttyä viimeistään uudelleen toimitettavien vaalien ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaaleissa viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Äänioikeutta puolestaan käytettäisiin kaikissa tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään 60 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

Äänioikeutettujen luettelon vahvistamisesta, vaalien toimittamisesta ja vaalien tuloksen laskemisesta säädettäisiin 76 §:n nojalla tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

49 §. Vaalikelpoisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kelpoisuudesta tulla valituksi seurakunnan luottamustoimiin. Vaalikelpoinen olisi 1 momentin mukaan 48 §:n mukaisesti äänioikeutettu seurakunnan jäsen, joka on tunnettu ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta ja joka ei ole vajaavaltainen. Vaalikelpoisuuden määrittelyllä luottamustoimiin pyritään saamaan henkilöitä, joilla olisi edellytys hoitaa hengellisen yhteisön luottamustehtävää.

Koska seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanpuolesta osalta on kysymys nimenomaan luottamuselimistä, joissa käsitellään runsaasti esimerkiksi työntekijöihin liittyviä

asioita, pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan päätoimiset työntekijät eivät olisi vaalikelpoisia kyseisiin luottamustoimiin. Poikkeuksen tähän säännökseen muodostaisi kirkkoherra, joka asemansa puolesta on seurakunnanvaltuuston ja seurakunnan neuvoston jäsen. Vaalikelpoisuuden puuttuminen koskisi kaikkia seurakunnan työntekijöitä eikä vain johtavassa asemassa olevia. Muihin luottamuselimiin kuten esimerkiksi vaalilautakuntaan tai nuorisolautakuntaan seurakunnan työntekijätkin olisivat vaalikelpoisia.

50 §. Vaalilautakunta. Vaalilautakuntaan kuuluisi 1 momentin mukaan seurakunnan kirkkoherran lisäksi kolme muuta jäsentä, joiden tulee olla 49 §:ssä määritellyllä tavalla vaalikelpoisia seurakunnan luottamustoimiin.

Vaalilautakunnan jäsenet valitsisi 2 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto. Ehdotetun säännöksen mukaan jäsenten toimikausi vastaisi seurakunnanvaltuuston toimikautta ja kestäisi neljä vuotta, aina siihen sakka, kunnes uudet jäsenet on valittu. Näin seurakunnassa olisi koko seurakunnanvaltuuston toimikauden ajan toimivaltainen vaalilautakunta mahdollisten täydennysvaalien tai seurakuntajaon muutoksesta johtuvien vaalien varalta.

Pykälän 3 momentin mukaan vaalilautakunnan tehtävänä olisi vahvistaa äänioikeutettujen luettelo seurakunnanvaltuuston ja kirkkoherran vaalia varten sekä toimittaa ja vahvistaa molemmat vaalit. Vaalien toimitamisesta säädettäisiin 76 §:n nojalla tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

51 §. Kieltäytyminen ja ero luottamustoimesta. Yleensä voidaan pitää suositeltavana, että luottamustoimet täytettäisiin vapaaehtoisuuden pohjalta, mutta julkisyhteisössä luottamustoimien hoitaminen on katsottu kuitenkin myös velvollisuudeksi. Oikeus kieltäytyä seurakunnan luottamustoimesta olisi 1 momentin mukaan aina henkilöllä, joka on täyttänyt 60 vuotta. Kieltäytyminen olisi mahdollista myös sillä perusteella, että henkilö on ollut samassa tai samaan toimielimeen kuuluvassa luottamustoimessa neljä lähinnä edellistä vuotta. Kolmanneksi kieltäytyminen olisi mahdollista, jos henkilö olisi ollut seurakunnan luottamustoimissa yhteensä kahdeksan vuotta.

Luottamustoimesta kieltäytymiseen voisi olla 2 momentin mukaan myös muu pätevä syy, jonka hyväksyttävyydestä päättäisi asi-

anomainen toimielin. Pätevä syy voisi olla esimerkiksi sairaus, joka estää luottamustoimen hoitamisen.

Luottamustoimesta voisi 3 momentin mukaan erota pätevistä syistä. Pätevänä syynä voinevat tulla kysymykseen samantyyppiset perusteet kuin 1 ja 2 momentin mukaisissa kieltäytymistapauksissa. Eron myöntämisestä päättäisi se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Koska seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsevat seurakunnanvaltuuston, käytännöllisistä syistä eron seurakunnanvaltuuston jäsenelle myöntäisi seurakunnanvaltuusto.

52 §. Päätösvaltaisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kaikkien seurakunnan toimielimien päätösvaltaisuudesta. Toimielin olisi päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä.

Seurakunnanvaltuusto

53 §. Kokoonpano. Seurakunnanvaltuuston jäseninä olisivat 1 momentin mukaan asemansa puolesta kirkkoherra ja hänen lisäkseen neljäksi kalenterivuodeksi vaaleilla valitut jäsenet, joiden tulee olla seurakunnan toimielimeen vaalikelpoisia. Säännös vastaisi muutoin voimassa olevan lain sisältöä, mutta vaaleilla valittujen jäsenten toimikausi piteneisi kolmesta vuodesta neljään vuoteen.

Valtuustossa olisi 2 momentin mukaan jäseniä nykyiseen tapaan vähintään 9 ja enintään 21. Jäsenten lukumäärä määräytyisi seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä säädetyllä tavalla.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi varajäsenyydestä. Edustajan paikan tullessa kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö. Jäsenen paikka voi tulla toimikauden aikana pysyvästi auki esimerkiksi kuoleman tai vaalikelpoisuuden menettämisen kautta, jos jäsen esimerkiksi muuttaa toiseen seurakuntaan. Tilapäisesti estyneen tai esteellisen jäsenen tilalle ei kutsuta varajäsentä.

Pysyvästi avoinna olevalle jäsenen paikalle valtuuston puheenjohtajan on kutsuttava lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö. Jos vaalialueella ei ole jäljellä muita

ehdokkaita, uutta jäsentä ei kuitenkaan voida kutsua. Jos valtuuston jäsenmäärä tällöin jää alle kolmen neljäsosan säädetyistä vähimmäismäärästä, on 55 §:n mukaan toimitettava ylimääräiset vaalit.

54 §. Seurakunnanvaltuuston vaali. Seurakunnan äänioikeutetut jäsenet valitsisivat pykälän 1 momentin mukaan seurakunnanvaltuuston jäsenet salaisella vaalilla.

Seurakunnanvaltuusto voisi jakaa 2 momentin mukaisesti seurakunnan useampaan vaalialueeseen siten, että seurakunnan eri alueet tulevat valtuustossa suhteellisesti edustetuiksi. Jotta suhteellinen edustus toteutuisi, vaalialuejaossa tulee ottaa huomioon seurakunnan jäsenien jakautuminen vaalialueiden kesken. Nykyisin vaalialueet eivät ole valtuuston vaalissa pakollisia. Ehdotuksessa esitetään vaalialueita pakollisiksi, jos seurakunnan jäsenluku on yli 5 000. Seurakunnanvaltuuston harkintaan jäisi se, kuinka moneen vaalialueeseen seurakunta on tarpeen jakaa.

Oikeudesta esittää ehdokkaita valtuuston vaaliin säädettäisiin 3 momentissa. Kahdella seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä olisi oikeus ehdokkaiden esittämiseen vaalialueellaan. Esitys olisi aina tehtävä kirjallisesti ja kussakin esityksessä voitaisiin esittää niin monta ehdokasta kuin vaalialueelta valitaan yhteensä jäseniä valtuustoon. Esittäjän ja ehdokkaiden tulee näin ollen olla samalta vaalialueelta.

Pykälän 4 momentin mukaan jokainen äänioikeutettu voisi äänestää nykyisestä poiketen vain oman vaalialueensa ehdokkaita ja enintään niin montaa ehdokasta kuin vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Näin edustus tulisi selvimmän nimenomaan alueelliseksi. Valituksi tulisi niin monta eniten ääniä saanutta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Jos äänet menevät tasan, vaali ratkaistaan 89 §:n 2 momentin mukaan arvalla.

55 §. Ylimääräinen vaali. Ylimääräisellä vaalilla tarkoitetaan 1 momentin mukaisia täydennysvaalia ja 2 momentin mukaista uutta vaalia. Ylimääräisen vaalin toimittamisesta määräisi hiippakunnan piispa.

Hiippakunnan piispan olisi 1 momentin mukaan määrättävä täydennysvaali toimitettavaksi siinä tapauksessa, että seurakunnanvaltuuston jäsenmäärä jää vaalissa tai vaali-

kauden aikana alle kolmen neljäsosan säädetyistä lukumäärästä. Vaalissa voi olla vaadittua vähimmäismäärää vähemmän ehdokkaita tai ääniä saaneita voi olla vähimmäismäärää vähemmän. Täydennysvaali voidaan määrätä pidettäväksi myös, jos jäsenen paikka tulee kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, eikä vähimmäismäärää saada täydennettyä 53 §:n 3 momentin mukaan kutsumalla kyseiseltä vaalialueelta lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö jäseneksi. Täydennysvaalilla valtuustoon valitaan ainoastaan puuttuva tai puuttuvat jäsenet.

Pykälän 2 momentin mukaan hiippakunnan piispa voisi määrätä toimitettavaksi uuden vaalin myös seurakuntajaon muutoksen yhteydessä. Seurakuntien aluejakoa koskevista mahdollisista muutoksista säädetään 7 §:n 2 momentissa. Ylimääräinen vaalit tulisi toimittaa vain niissä tapauksissa, joissa aluejakoihin tulee olennaisia muutoksia. Tällainen tapaus on esimerkiksi uuden seurakunnan perustaminen. Uuden vaalin toimittaminen ei olisi näin ollen seurakuntajaon muutoksen yhteydessä pakollista, vaan piispa voi määrätä vaalit toimitettavaksi, jos muodostetun seurakunnan tai seurakuntien demokraattinen päätöksenteko sitä edellyttää. Jos seurakuntajaon muutos sitä vaatii, piispa voisi määrätä vaalin toimitettavaksi uutta seurakuntajakoa noudattaen jo ennen seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa. Tämä on tarpeen esimerkiksi tilanteissa, joissa perustetaan uusi seurakunta. Uusi vaali toimitettaisiin seurakuntajaon muutoksen yhteydessä niissä seurakunnissa, joita muutos koskee.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi piispalle toimivalta määrätä tarvittaessa ylimääräistä vaalia varten 54 §:n 2 momentin mukaan vaalialueet. Koska seurakunnissa on aina 50 §:n 2 momentin mukaan toimivaltainen vaalilautakunta, vaalilautakuntaa ei tarvitse erikseen määrätä ylimääräisten vaalien vuoksi.

Pykälän 4 momentin mukaan ylimääräisessä seurakunnanvaltuuston vaalissa valittujen toimikausi kestäisi kulumassa olevan neljävuotisen vaalikauden loppuun. Momentissa ehdotettu säännös koskisi sekä 1 momentin että 2 momentin mukaan valittuja jäseniä. Poikkeuksena olisivat ne 2 momentin mukaiset vaalit, jotka toimitetaan seurakunnanvaltuuston vaalikauden viimeisenä vuonna, va-

littujen toimikausi kestäisi tällöin seuraavan neljävuotisen vaalikauden loppuun. Näin vältyttäisiin vaalin toimittamiselta peräkkäisinä vuosina.

56 §. *Tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yleisesti seurakunnanvaltuuston tehtävästä. Säännös vastaa nykyisin asetuksessa olevaa säännöstä valtuuston tehtävistä. Seurakunnanvaltuusto on seurakunnan päättävä toimielin. Seurakunnanvaltuuston päätösvallasta säädettäisiin 76 §:n nojalla yksityiskohtaisemmin kirkkojärjestyksessä. Seurakunnanvaltuusto ei voi käyttää muulle seurakunnan toimielimelle nimenomaisesti määrättyä toimivaltaa.

57 §. *Asian valmistelu ja kokouskutsu.* Seurakunnanvaltuustolle tulevat asiat valmistelisi 1 momentin mukaan pääsääntöisesti seurakunnanneuvosto. Valtuusto voi kuitenkin yksittäisissä tapauksissa määrätä asian valmisteluun myös erityisen toimikunnan. Valtuusto ei voi kuitenkaan määrätä toimikuntaa valmistelemaan sellaista asiaa, joka kirkkojärjestyksen mukaan kuuluu seurakunnanneuvoston toimivaltaan.

Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto voi ottaa asian käsittelyynsä ilman valmistelua vain jos päätös käsittelystä tehdään yksimielisesti. Asian valmistelu on pääsääntö ja asian käsittelyä valtuustossa ilman valmistelua tulisi pitää poikkeustapauksena.

Kaikki käsittelyyn tulevat asiat olisi 3 momentin mukaan aina mainittava kokouskutsussa. Seurakunnanvaltuusto ei voi ottaa päätettäväksi asiaa, jos sitä ei ole kokouskutsussa mainittu. Valmistelu voidaan 2 momentin mukaisin edellytyksin ohittaa, mutta siinäkin tapauksessa asia on mainittava kokouskutsussa.

Seurakunnanneuvosto

58 §. *Kokoonpano.* Seurakunnanneuvoston jäseniä olisivat 1 momentin mukaan asemansa puolesta kirkkoherra ja pääkirkon isännöitsijä. Kirkkojärjestykseen on tarkoitus ottaa säännös, jonka mukaan kirkkoherra toimisi neuvoston puheenjohtajana. Pääkirkon isännöitsijän kautta jumalanpalveluksissa ilmenevät asiat ja pyhäkköjä koskevat asiat tulisivat neuvoston tietoon. Muut jäsenet valitsisi seurakunnanvaltuusto toimikaudekseen

eli neljäksi kalenterivuodeksi. Jäsenten tulisi olla seurakunnan toimielimeen vaalikelpoisia. Pykälässä säädettäisiin vain neuvoston jäsenten vähimmäismäärästä, ja tarkempi lukumäärä jäisi seurakunnanvaltuuston päätettäväksi. Jotta neuvosto toimeenpanevana elimenä saataisiin tarvittaessa nopeastikin koolle, sen vähimmäisjäsenmäärää ei ole tarpeen kasvattaa nykyisestään.

Edustajan paikan tullessa kesken toimikauden pysyvästi avoimeksi, seurakunnanvaltuuston on 2 momentin mukaan valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi neuvostoon uusi jäsen. Jäsenen paikka voi tulla toimikauden aikana pysyvästi auki esimerkiksi kuoleman tai vaalikelpoisuuden menettämisen kautta.

Nykyisin seurakunnanneuvoston jäseninä ovat virkansa puolesta myös seurakunnan vakinaiset papit. Ehdotuksen mukaan he eivät olisi enää neuvoston jäseniä, vaan seurakunnan päätoimisessa työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voisivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa seurakunnanneuvoston kokouksessa. Seurakunnanneuvosto on luottamuselin, jonka käsittelemät asiat liittyvät usein myös seurakunnan työntekijöiden etuihin. Seurakuntahallinnon uskottavuuden kannalta on tämän vuoksi tarkoituksenmukaista, ettei neuvostossa ole seurakunnan työntekijöitä jäseninä.

59 §. *Tehtävät.* Seurakunnanneuvoston tehtäviin ei ehdoteta muutoksia. Tehtävät on kuitenkin ehdotetussa säännöksessä määritelty yleisemmällä tasolla kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Neuvoston tehtävänä olisi edistää seurakunnan hengellistä elämää, vastata seurakunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä huolehtia seurakunnanvaltuuston päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Säännökseen on myös lisätty nimenomainen maininta seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonnasta.

Seurakunnanneuvosto valvoisi myös seurakunnan etua, edustaisi seurakuntaa ja käyttäisi sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä. Seurakunnanneuvosto toimisi näin ollen seurakunnan edustajana ja puhevallan käyttäjänä esimerkiksi tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekisi seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet, mukaan lukien työsopimukset ja niiden irtisanomisen

tai purkamisen.

Seurakunnanneuvoston tehtävistä säädetäisiin 76 §:n nojalla tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

60 §. *Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonta.* Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonnasta ei ole nykyisin nimenomaista säännöstä, mutta käytännössä laillisuusvalvonta on kuulunut neuvoston tehtäviin täytäntöönpanosta yleisesti huolehdittaessa.

Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnanneuvoston on ennen seurakunnanvaltuuston päätöksen täytäntöönpanoa tutkittava menettelyn lainmukaisuus, valtuuston toimivalta ja päätöksen yleinen lainmukaisuus. Jos päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen, neuvosto ei saa panna sitä täytäntöön. Asia on tässä tapauksessa saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi. Sitä vastoin sillä perusteella, että valtuuston päätös on neuvoston mielestä epätarkoituksenmukainen, se ei voi kieltäytyä panevista siitä täytäntöön.

Pykälän 2 momentin mukaisesti seurakunnanvaltuuston ja seurakunnanneuvoston välinen ristiriita valtuuston päätöksen laillisuudesta on seurakunnanneuvoston saatettava kirkollishallituksen ratkaistavaksi. Kirkollishallituksen on odotettava, että valitusaika valtuuston päätöksestä kuluu umpeen ja käsiteltävä sen jälkeen mahdollinen valitus ja laillisuuskyseminen yhdessä.

Papisto ja kanttorit

61 §. *Kirkkoherra.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkkoherran asemasta ja tehtävistä. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevaa lainsäädäntöä. Jokaisella seurakunnalla olisi 1 momentin mukaan kirkkoherra, joka toimii seurakuntansa esimiehenä. Kirkkoherran tehtäviin seurakunnan esimiehenä kuuluu seurakunnan toiminnan johtamisen lisäksi seurakunnan työntekijöiden johtaminen ja työyhteisöstä huolehtiminen.

Kirkkoherra vastaisi 2 momentin mukaan siitä, että jumalanpalvelukset ja muut pyhät toimitukset toimitetaan kirkon perinteen, kirkkojärjestyksen ja kirkon muiden sääntöjen mukaan. Lisäksi hän vastaa seurakunnan

jäsenten uskonnollisesta kasvatuksesta ja sielunhoidosta. Kirkkoherran on huolehdittava esimerkiksi kristinoppikoulun pitämisestä ja muusta seurakunnan tarjoamasta lasten ja nuorten kristillisestä opetuksesta. Kirkkoherra on vastuussa siitä, että seurakuntalaisilla on mahdollisuus saada henkilökohtaista sielunhoitoa katumuksen sakramentin kautta tai muulla tavoin.

Seurakunnan hengelliseen elämään liittyvän toiminnan lisäksi kirkkoherran on johdettava pykälän 3 momentin mukaan seurakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa tämän lain, kirkkojärjestyksen ja seurakunnan toimielinten päätösten mukaan. Kirkkoherra on näin ollen vastuussa esimerkiksi kirjanpidon, vuokrasopimusten ja kiinteistöjen isännöinnin asianmukaisesta järjestämisestä.

62 §. *Kirkkoherran vaali.* Kirkkoherran valitsisivat 1 momentin mukaan seurakunnan äänioikeutetut jäsenet. Nykyisin kirkkoherran valitsee seurakunnankokous. Ehdotuksessa seurakunnankokouksesta on toimielimenä luovuttu, mutta koska seurakunnan äänioikeutetut jäsenet muodostavat seurakunnankokouksen, äänioikeus kirkkoherran vaalissa säilyy sisällöllisesti samana. Muun papiston ja kanttorien valinta sen sijaan siirtyisi 63 §:n mukaan seurakunnanvaltuustolle.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdokasettelun kirkkoherran vaalissa suorittaisi hiippakunnan piispa. Piispa voisi asettaa ehdolle etusijajärjestykseen enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Arvioitaessa pätevyyttä ja sopivuutta tehtävään huomioon tulee ottaa tehtävän vaatimukset ja tarpeet.

Pykälän 3 momentin mukaan seurakuntalaisilla säilyisi mahdollisuus lisäehdokkaan esittämiseen. Vähintään kymmenellä seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä olisi oikeus esittää lisäehdokasta. Lisäehdokkaan tulisi nykyisestä poiketen olla henkilö, joka on hakuajan kuluessa asianmukaisesti hakenut tehtävään. Lisäksi lisäehdokkaalta vaaditaan kirjallinen suostumus ehdokkuuteen. Esitys lisäehdokkaasta tulisi tehdä kirjallisesti hiippakunnan piispalle vähintään kymmenen päivää ennen vaalia. Piispan on kirkkojärjestyksen mukaan ilmoitettava päätöksestään vaalitoimitsijoille ja seurakunnanneuvostolle vähintään kaksi päivää ennen vaalia. Kun

esitys ja piispan päätös lisäehdokkaasta tehdään ennen vaalia, äänestäjät tietävät kokonaisuudessaan etukäteen ketä vaalissa on ehdokkaana. Piispalla on oikeus hyväksyä tai hylätä lisäehdokka. Sekä ehdokasasettelu että oman ehdokkaan hyväksyminen korostaa piispan kanonista asemaa ja vastuuta hiippakuntansa alueen seurakuntien johdossa ja kirkkoherraksi ei näin ollen voisi tulla valituksi sellainen henkilö, jota piispa ei katso kyseiseen tehtävään ansioituneeksi ja sopivaksi. Päätös on hallintolain (434/2003) 45 §:n mukaisesti perusteltava.

Jokainen äänioikeutettu voisi 4 momentin mukaan äänestää yhtä piispan asettamaa ehdokasta tai lisäehdokasta, jos sellainen vaalissa on. Lisäehdokasta äänestänyt voisi äänestää myös piispan ehdolle asettamaa ehdokasta. Vaalissa laskettaisiin ensin lisäehdokkaan saamat äänet. Jotta lisäehdokka tulisi valituksi tehtävään, häntä tulee kannattaa yli puolet äänestäjistä. Jos hän ei saa taakseen yli puolta äänestäjistä, lasketaan muiden ehdokkaiden äänet siten, että otetaan huomioon myös ne äänet, jotka lisäehdokasta äänestäneet mahdollisesti ovat muille ehdokkaille antaneet. Jos lisäehdokka ei tule valituksi, valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos äänet menevät tasan, vaalia ei ratkaista 89 §:n 2 momentin mukaisesti arvalla, vaan valituksi tulee ylempällä vaalisijalla oleva ehdokka.

63 §. Pappin, diakonin ja kanttorin valinta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan seurakunnan muun pappin kuin kirkkoherran sekä diakonin ja kanttorin valinta siirrettäväksi seurakunnanvaltuustolle. Nykyisin kaikki papit, diakonit ja kanttorit valitsee seurakunnankokous. Valintamenettelyä saadaan ehdotuksen myötä yksinkertaistettua. Koska valtuuston jäsenillä on tiedossaan avoinna olevan tehtävän vaatimukset ja odotukset, he voivat myös paremmin arvioida kunkin hakijan ansioituneisuutta ja sopivuutta nimenomaiseen tehtävään. Pappien, diakonien ja kanttorien vaalin säilyttämistä nykyisellään ei puolla myöskään nykyinen äänestysaktiivisuus.

Samoin kuin kirkkoherran vaalissa, hiippakunnan piispa suorittaisi 2 momentin mukaisesti ehdokasasettelun. Piispan tulisi asettaa ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta. Arvioitaessa pätevyyttä ja sopivuutta tehtävään huomioon tulee ottaa tehtävän vaatimukset ja seurakun-

nan tarpeet. Piispan tulisi asettaa ehdokkaat etusijajärjestykseen. Toisin kuin kirkkoherran vaalissa, seurakunnan jäsenillä ei olisi lisäehdokkaan esittämismahdollisuutta.

Jokainen seurakunnanvaltuuston jäsen äänestäisi 3 momentin mukaan yhtä ehdokasta ja valituksi tulisi se, joka saa eniten ääniä. Poikkeuksena 89 §:n 2 momentin pääsäännöstä vaalia ei ratkaista arvalla äänten mennessä tasan, vaan valituksi tulisi ylempällä vaalisijalla oleva ehdokka.

Seurakuntajaon muuttaminen

64 §. Aloiteoikeus. Voimassa olevassa lainsäädännössä on säädetty aloiteoikeudesta sekä päätöksentekoa koskevasta toimivallasta seurakuntajaon muutosta koskevissa asioissa. Säännökset ovat kuitenkin epätäsmälliset, eikä nykyisessä lainsäädännössä ole muita seurakuntajaon muutoksia koskevia säännöksiä. Seurakuntajaon muutoksia koskevat ehdotetut säännökset ovat kaikki näin ollen pääosin uusia. Toimivallasta päättää seurakuntajaon muutoksesta ehdotetaan säädettäväksi 7 §:n 2 momentissa, jossa luetellaan myös mahdolliset muutokset seurakuntien aluejakoihin.

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voisi tehdä hiippakunnan piispa tai seurakunta. Seurakunnassa toimivalta olisi seurakunnanvaltuustolla. Kirkollishallitus päättää 7 §:n mukaan seurakuntajaon muutoksesta hiippakunnan piispan esityksestä. Koska seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa 7 §:n 1 momentissa määrätyllä tavalla, kuntarajoihin tehdyt pienetkin tarkistukset tai muutokset voivat aiheuttaa muutoksia myös seurakuntajakoon. Koska samassa kunnassa ei voi olla kahta ortodoksista seurakuntaa, mutta samassa seurakunnassa voi olla useita kuntia, ortodoksisissa seurakunnissa tällaiset muutokset koskevat vain niitä tilanteita, joissa seurakunnan rajalla olevia kuntarajoja muutetaan. Koska päätökset seurakuntajaon muutoksesta tehdään hiippakunnan piispan esityksestä, piispan on tehtävä seurakuntajaon muutosta koskeva esitys, jos kuntajakoa muutetaan siten, että se vaikuttaa seurakuntajakoon.

65 §. Seurakunnan työntekijät. Ehdotetulla säännöksellä pyritään turvaamaan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsuopimussuhtees-

sa olevien työntekijöiden asema seurakuntajaon muutosten yhteydessä. Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana olisi, että tilanteissa, joissa seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan lakkaamista, lakkaavan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsopimussuhteessa olevat työntekijät siirrettäisiin laajentuvan tai uuden seurakunnan vastaaviin työsopimussuhteisiin. Siirto tapahtuisi asianomaiselle sopivaan tehtävään ja siitä sovittaisiin asianomaisten seurakuntien kesken. Pysyväisluonteisia työsopimussuhteita olisivat ainakin toistaiseksi voimassa olevat työsopimussuhteet. Määräaikaisissa työsopimussuhteissa pysyväisluonteisuuden harkinta jäisi ratkaistavaksi erikseen kussakin yksittäistapauksessa. Mikään ei myöskään estäisi seurakuntia järjestämästä säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävän henkilöstön asemaa seurakuntajaon muuttuessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toimivallasta niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei saada aikaan. Viime kädessä kirkollishallituksen tulisi päättää työntekijän siirtämisestä. Asianomaisen seurakunnan tai työntekijän olisi tehtävä esitys asiasta kirkollishallitukselle.

Pykälän 3 momentin mukaista työntekijän siirtoa koskevaa säännöstä sovellettaisiin tilanteissa, joissa seurakunta ei seurakuntajakoa muutettaessa lakkaa itsenäisenä seurakuntana. Mikäli työntekijä ei seurakuntajaon muututtua olisi enää seurakunnassa tarpeen, olisi hänen siirtymisestään laajentuvan tai uuden seurakunnan palvelukseen sovittava 1 momentissa säädetyllä tavalla. Jos työntekijän siirtämisestä ei päästä sopimukseen, kirkollishallitus määräisi siirtämisestä 2 momentissa säädetyllä tavalla.

66 §. Omaisuuden jako. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden jaosta seurakuntajaon muutosten yhteydessä. Pykälän 1 momentin mukaan omaisuudesta tulisi tehdä sopimus aina kun seurakuntajakoihin tehdään muutoksia. Sopimuksessa tulisi sopia siitä, että omaisuus jaetaan tai että sitä ei jaeta. Lisäksi siinä tulisi sopia, millä tavalla jako toteutetaan. Sopimus olisi tehtävä kaikkien niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä. Asianomaiset seurakunnat voivat näin ollen aina keskenään sopia omaisuuden jaosta joko 67 ja 68 §:n jakoperusteita noudattaen

tai niistä poiketen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi viimesijaisesta toimivallasta, jos asianomaiset seurakunnat eivät saa sovittua omaisuuden jaosta. Erimielisyys voi koskea jaon tarpeellisuutta tai sopimuksen sisältöä. Tällöin asian ratkaisisi 67 ja 68 §:ssä säädetyt perusteita noudattaen kirkollishallitus.

Pykälän 3 momentin mukaan kirkollishallitus joko vahvistaisi seurakuntien sopimuksen tai päättäisi omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Päätökseen voi sisältyä myös rahakorvauksen suorittamisvelvollisuus, jolleivät seurakuntien osuudet varoista ja veloista muuten muodostu jakopäätöksen mukaisiksi.

Jos sopimusta ei ole vielä tehty, kun jaosta tehdään päätös, kirkollishallitus voi jättää sopimuksen vahvistamisen myöhempään ajankohtaan. Kirkollishallitus voisi päättää omaisuuden jaosta myöhemmin myös niissä tilanteissa, joissa on selvää, että sopimusta ei saada aikaan, mutta joissa asia vaatii lisäselvitystä tai siitä on muuten liian aikaista päättää. Seurakuntajakoa koskevan päätöksen yhteydessä voi kuitenkin olla tarpeen, että kirkollishallitus päättää omaisuuden väliaikaisesta käytöstä.

Saantokirjasta seurakuntajakomuutosten yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi 4 momentissa. Kirkollishallituksen vahvistama sopimus tai kirkollishallituksen päätöksessä oleva määräys omaisuuden jakamisesta on omaisuuden saantokirja.

67 §. Jakoperuste. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden ja velkojen ja vastaavien sitoumuksien jaon yleisestä jakoperusteesta erilaisten seurakuntajaon muutosten yhteydessä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin omaisuuden jaon kannalta selvimmästä tapauksesta eli seurakunnan lakkauttamisesta ja yhdistämisestä toiseen seurakuntaan. Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan varat ja velat siirtyisivät lakkauttamispäätöksen seurauksena automaattisesti näin muodostuvalle seurakunnalle.

Muissa seurakuntien aluejakoja koskevissa muutoksissa omaisuuden jaon pääperusteena olisi asianomaisten seurakuntien väkiluku sinä päivänä, jona uusi seurakuntajako astuu

voimaan. Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, kunkin muodostuvista seurakunnista saisi 2 momentissa säädetyllä tavalla varoja väkilukunsa osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantumispäivänä vallitsevan tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta taas liitetään toiseen seurakuntaan, tulee sen seurakunnan johon alue liitetään, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jolleivät olosuhteet ole sellaiset, että ne edellyttävät 68 §:n mukaisia poikkeuksia omaisuuden jakoon. Omaisuus jaetaan samalla tavalla, jos osasta seurakunnan aluetta muodostetaan kokonaan uusi seurakunta. Jos uusi seurakunta muodostetaan eri seurakunnista erotetuista alueista, kunkin alueita luovuttavan seurakunnan omaisuus jaetaan erikseen.

Velkojen ja muiden vastaavien sitoumuksien jakamisesta seurakuntien kesken säädettäisiin 4 momentissa. Velat ja muut sitoumukset jaettaisiin sen mukaan, kuinka kunkin seurakunta saa varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman oikeudenhaltijan suostumusta. Velat voidaan sinänsä jakaa, vaikka velkoja ei suostuisi velallisen vaihtumiseen, mutta se seurakunta, jonka veloista on alun perin ollut kysymys, ei vapaudu velkavastuusta velkajaan nähden.

68 §. Poikkeukset jakoperusteesta. Omaisuuden jako ei aina johda kohtuulliseen lopputulokseen, jos noudatetaan pelkästään yleisiä jakoperusteita. Tästä johtuen pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksia 67 §:n mukaisista jakoperusteista.

Yleisistä jakoperusteista poiketen kirkot, rukoushuoneet, muut kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoinen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa on jätettävä 1 momentin mukaan sille seurakunnalle, jonka alueella ne tulevat sijaitsemaan. Säännös koskee niitä tapauksia, joissa seurakunnan alueesta osa erotetaan ja liitetään toiseen seurakuntaan tai muodostetaan uusi seurakunta. Tällöin seurakunta saa pitää pääkirkkonsa siihen kuuluvine muine rakennuksineen ja hautausmaineen eikä sen arvoa oteta huomioon omaisuuden jaossa.

Pykälän 2 momentissa säädetään käyttöoikeudesta tapauksissa, joissa on kysymys 1 momentissa tarkoitettua omaisuudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos koskee, voidaan kuitenkin antaa määräajaksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta, jolle siitä aiheutu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu. Jakopäätöksessä on määrättävä tällöin tarkemmin käyttöoikeuden ehdoista. Käyttöoikeuden arvoa ei oteta huomioon omaisuuden jaossa.

Pykälän 3 momentti sisältäisi yleisen kohtuullisuusperusteisen harkintavallan poiketa jakoperusteista joko seurakunnan talouden ilmeisen heikentymisen tai muun olennaisen haitan perusteella.

Luostarit

Suomen ortodoksisessa kirkossa on tällä hetkellä kaksi toimivaa luostaria Valamon ja Lintulan, luostarit. Lisäksi kirkossa on Konevitsan ja Petsamon luostarit, joissa varsinaisen luostaritoiminta on lakannut. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole omaa kokonaisuuttansa luostaria koskevista säännöksistä, vaan luostareista on säännelty hajanaisesti seurakuntaa koskevien säännösten yhteydessä. Säännökset koskevat muun muassa luostarin jäsenyyttä, keskusrahastomaksuja, avustuksia, alistusta ja muutoksenhakua. Luostarin sisäisestä hallinnosta ja toiminnasta ei ole säännöksiä. Luostarin hallintoa ja toimintaa hoidetaan yleisen, luostareita varten vahvistetun ohjesäännön mukaan. Oikeudelliselta asemaltaan luostari on itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö vastaavasti kuin seurakunta.

Luostarilaitoksen poikkeuksellisesta luonteesta johtuen hallinnosta ja toiminnasta ei ole tarpeen säätää laajasti ja yksityiskohtaisesti lailla. Ehdotuksessa on säännökset luostarin johtajasta, johtokunnasta sekä ohje- ja taloussäännöstä ja säännösten sisältö vastaisivat nykyistä ohjesääntöä ja käytäntöä. Lähtökohtana on luostarin hallinnon ja toiminnan säilyttäminen mahdollisimman itsenäisenä.

69 §. Johtaja. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luostarin johtajan valinnasta. Sekä miesluostarin johtajan, igumenin, että naisluostarin johtajan, igumenian, valitsisivat luostarin jäsenet. Koska luostarit muodosta-

vat oman itsenäisen yhteisönsä, on tarkoituksenmukaista, että he valitsevat ortodoksisen perinteen mukaisesti myös johtajansa. Vaalin vahvistaisi sen hiippakunnan piispa, jonka alueella luostari sijaitsee. Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että valittu henkilö on kanonisesti sopiva tehtävään. Luostarin johtajan tehtävä olisi nykyiseen tapaan elinikäinen. Ortodoksisen lainsäädännön uudistamistoimikunnan ehdotusta, jonka mukaan tehtävä olisi muutettu määräaikaiseksi, on tältä osin muutettu kirkolliskokouksen lausunnon johdosta.

70 §. Johtokunta. Pykälän 1 momentin mukaan luostarissa on asioiden hoitamista varten johtokunta. Luostarin jäsenet valitsisivat myös luostarin johtokunnan. Johtokunnan toimenkuvaan on kuulunut hallinnon ja toiminnan hoitaminen ja suunnittelu. Luostarin johtokuntaan on tavallisesti kuulunut luostarin johtajan lisäksi varajohtaja, taloudenhoitaja, kalustonhoitaja ja sihteeri. Johtokuntaan voidaan valita myös luostarin ulkopuolisia jäseniä. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi tietyn alan erityisasiantuntemuksen saamiseksi luostarin hallintoon. Johtokunta valittaisiin enintään viiden vuoden määräajaksi.

Johtokunnan puheenjohtajana toimisi 2 momentin mukaan luostarin johtaja.

71 §. Ohjesääntö ja taloussääntö. Luostarien tehtävistä, toiminnasta ja hallinnosta ei olisi lainsäädännössä yksityiskohtaisia säännöksiä, vaan näistä kysymyksistä määrättäisiin kunkin luostarin omassa ohjesäännössä. Tarkoituksena on, että luostarit voisivat suhteellisen väljissä puitteissa päättää itse oman toimintansa ja hallintonsa järjestämisen yksityiskohdista. Hiippakunnan piispan valvontamahdollisuuksien turvaamiseksi ohjesäännön vahvistaisi kuitenkin hiippakunnan piispa luostarin johtokunnan esityksestä. Ortodoksisen kirkon perinteen mukaan luostari-toiminnan tulee pohjautua Basileios Suuren luostariperiaatteisiin.

Luostarin talouden hoidosta, kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta määrättäisiin puolestaan luostarin taloussäännössä. Luostareilla ei ole ollut erillisiä taloussääntöjä, vaan taloutta koskevat määräykset ovat sisältyneet ohjesääntöön. Luostareiden taloudellinen sidos kirkkokuntaan on ollut muodollisesti löyhempi kuin seurakuntien. Talouden suunnitteleminen ja seurannan hoitamiseksi luosta-

reiden tulisi ehdotetun säännöksen mukaan laatia taloussääntö. Sisällön määrittelemineen kuuluisi luostarin johtokunnan toimivaltaan. Taloussäännön hyväksymistä tai muuttamista koskeva päätös olisi 98 §:n mukaan alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi.

Kirkonkirjat

72 §. Kirkonkirjat. Pykälässä määriteltäisiin "kirkonkirjat"-käsitteen sisältö. Säännös vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Kirkonkirja-käsitteen määrittelemisessä on kuitenkin pidetty lähtökohtana sitä, että kysymyksessä on nimenomaan jäsenistöön liittyvä rekisteri. Kirkonkirjoiksi ei näin ollen määriteltäisi enää seurakunnan ja luostarin irtaimesta tai kiinteästä omaisuudesta pidettäviä luetteloita. Lisäksi kirkonkirja-määritelmän ulkopuolelle jätettäisiin seurakunnan ja luostarin hautausmaahan haudattavista vainajista pidettävä rekisteri, joka vastaa hautausvoimilain (457/2003) 12 §:n mukaista hautarekisteriä.

Kirkonkirjoihin kuuluisi pykälän 1 kohdan mukaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) mukainen jäsenrekisteri. Kyseinen laki määrittelee rekisterin sisällön. Kaikkien uskontokuntien jäsenrekisterissä tulee olla ainakin jäsentä koskevat tunnistetiedot, osoitetiedot sekä uskontokuntaan liittymistä ja siitä eroamista koskevat tiedot. Rekisteriin voidaan tallettaa lisäksi eräitä muita tietoja, jos ne ovat uskontokunnan toiminnan ja hallinnon kannalta tarpeellisia. Ortodoksisen kirkon jäsenrekisteri muodostuisi seurakuntien jäsenrekistereistä sekä luostarin sisaristoon ja veljestöön kuuluvista ja luostarissa noviisina olevista pidettävistä luetteloista.

Kirkonkirjoja olisivat 2 kohdan mukaan myös ne kirkolliset väestörekisterit asiakirjoineen, joita on ylläpidetty ennen uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain voimaantuloa.

Kirkonkirjoja olisivat 3 kohdan mukaan myös luettelot, jotka sisältävät tiedot kasteetuista, henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu avioliittolain (234/1929) mukainen tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä.

73 §. Kirkonkirjojen pitäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkonkirjojen pitämiseen liittyvästä vastuunjaosta kirkon organisaatiossa ja tietojen luovuttamisesta kirkonkirjoista. Nykyisin kirkonkirjoja pitävät seurakunnat, luostarit ja osin kirkollishallitus. Ehdotuksen mukaan kirkonkirjojen ylläpitoa olisi jatkossa mahdollista myös keskittää.

Seurakunnat ja luostarit pitäisivät 1 momentin mukaan jäsenistään kirkonkirjoja ja vastaisivat niistä tiedoista, jotka kirkonkirjoihin tulee tämän lain ja esimerkiksi uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain ja hautaustoimilain mukaan merkitä. Kirkkokunnan keskusarkiston kirkonkirjatiedoista ja niiden ylläpidosta vastaisi kuitenkin kirkollishallitus. Keskusarkiston kirkonkirjoja pidetään niistä Suomen kansalaisista, joilla oli kotikunta toisen maailmansodan jälkeen Neuvostoliitolle luovutetulla alueella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta pitää kirkonkirjoja keskitetysti. Kirkonkirjojen ylläpidon keskitämisestä päättäisi kirkollishallitus asianomaista seurakuntaa kuultuaan. Kirkonkirjoja voitaisiin ehdotuksen mukaan pitää kirkollishallituksessa tai useampi seurakunta voisi huolehtia kirkonkirjojen pitämisestä yhdessä. Kirkollishallituksen tulisi päätöksen yhteydessä määrätä ylläpitotehtävään rekisterinhoitaja.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset vastuunjaosta kirkonkirjojen pitämisessä. Seurakunnissa päätöksenteko kirkonkirjojen pitämistä koskevissa asioissa kuuluisi kirkkoherralle. Luostareiden ja kirkollishallituksen kirkonkirjoja sekä 2 momentin mukaisia keskitettyjä kirkonkirjoja koskeva päätöksenteko kuuluisi tehtävään määrätylle rekisterinhoitajalle. Kirkollishallitukselle ehdotetaan lisäksi säädettäväksi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen pitämisestä. Kirkollishallituksen toimivalta rajoittuu määräysten antamiseen niistä seikoista, joista ei ole laissa tai asetuksessa yksityiskohtaisesti säädetty. Näin ollen esimerkiksi vaatimuksia jäsenrekisteriin merkittävistä tiedoista ei olisi mahdollista laajentaa uskontokuntien jäsenrekisteristä annetun lain mukaisista vaatimuksista poikkeavaksi.

74 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tietojen luovuttamista kirkonkirjoista ja tähän liitty-

vää muutoksenhakua koskeva viittaussäännös väestötietolakiin (507/1993).

Kirkonkirjoista luovutettavista tiedoista perittävistä maksuista määräisi 2 momentin mukaan kirkollishallitus

75 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan papin olisi ilmoitettava viipymättä asianomaiselle seurakunnalle, luostarille tai uskonnolliselle yhdyskunnalle kastamisesta, mirhalla voiteltusta tai hautaan siunaamisesta, jonka hän toimittaa henkilölle, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa tai luostariinsa. Asiasta olisi ilmoitettava sille seurakunnalle, luostarille tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Papille säädetyllä ilmoitusvelvollisuudella halutaan turvata seurakuntien, luostareiden ja uskonnollisten yhdyskuntien välinen tiedonkulku. Velvollisuudesta ilmoittaa kirkollisesta vihkimisestä on säädetty avioliittoasetuksessa (820/1987).

Ilmoituksen sisällöstä säädettäisiin 2 momentissa. Ilmoituksen tulisi sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen lapsen huoltajista, sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

76 §. Seurakunnan hallintoa koskevat tarkemmat säännökset. Pykälään on koottu seurakunnan hallintoon liittyviä valtuutusäännöksiä.

7 luku Seurakunnan talous

77 §. Kirkollisvero. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkon jäsenten velvollisuudesta suorittaa kirkollisveroa. Voimassa olevan lain mukaan seurakunnalla on kirkon jäsenten verotusoikeuden lisäksi sellainen verotusoikeus kuin muussa laissa siitä säädetään. Kirkollisveron lisäksi seurakunnat ovat yhteisöveron veronsaajia. Vuonna 2006 seurakuntien osuus yhteisöverosta on 1,94 %. Ortodoksisten seurakuntien osuus seurakuntien yhteisöverosta on 0,08 %. Käytännössä ortodoksisten seurakuntien osuus maksetaan kirkkokunnan keskusrahastolle.

Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnan jäsenet ovat velvollisia osallistumaan niiden seurakunnan varojen hankkimiseen, joita tarvitaan 79 §:ssä mainittuihin menoihin.

Seurakunnan ensisijaisena tulolähteenä oli-

sivat oman toiminnan kautta saadut tulot, sijoitukset ja lahjoitukset. Kirkollisverona kerättäisiin 2 momentin mukaan se määrä varoja, joka tarvitaan muiden tulojen lisäksi seurakunnan verojen suorittamiseen. Kirkollisveron määrä määräytyisi näin ollen vuosittaisen talousarvion mukaan ja kirkollisvero koottaisiin varainhoitovuonna. Seurakunnan veroprosentti määräytyisi lähtökohtaisesti talousarviosta ilmenevän tarpeen perusteella ja verotuloilla olisi näin ollen eräänlainen tasapainotustehtävä. Voimassa olevan lain mukaan seurakunnilla on verontasausrahastot, joilla on tarvittaessa tasapainotettu seurakunnan taloutta. Ehdotuksen mukaan verontasausrahastoista luovuttaisiin.

Seurakunnanvaltuusto vahvistaisi seurakunnan tuloveroprosentin seuraavaa varainhoitovuotta varten ja se vahvistettaisiin lähimpään 0,05 prosenttiyksikköön. Seurakunnanvaltuuston on kirkkojärjestyksessä säädettyllä tavalla vahvistettava tuloveroprosentti toisessa sääntömääräisessä kokouksessaan talousarvion vahvistamisen yhteydessä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkollisveron perusteesta. Kirkollisveron maksamiseen osallistuisivat kaikki seurakunnan alueen kunnissa verovuonna asuvat kirkon jäsenet. Seurakunta määräisi pelkästään veroprosentista ja ansiotulosta suoritettava kirkollisvero määräytyisi kunnallisverotuksessa määrätyn verotettavan tulon mukaan.

78 §. Vapautus kirkollisverosta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kunnallisveroa koskevasta päätöksestä seuraavasta automaattisesta verovelvollisuudesta vapauttamisesta. Verotusmenettelylaissa on kohutuullistamisperusteita, jotka huomioiden kunnan viranomaisen voi myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kunnallisverosta. Verotusmenettelylaissa säädetyn perusteiden vapautus kunnallisverosta johtaa automaattisesti vapautukseen kirkollisverosta eikä vapautusta kirkollisverosta tarvitse näin ollen erikseen hakea. Vapautus kirkollisverosta tai sen osasta taikka sen viivästyminen seuraamuksista tehdään seurakuntaa kuulematta.

Voimassa olevan lain mukaan verovelvolliselle on voitu myöntää veronmaksuun myös lykkäystä. Lykkäys on ehdotuksesta jätetty pois, koska nykyisin kaikki veronmaksua koskevat lykkäykset myöntää verotusmenet-

telylain 90 § mukaan verovirasto tai verohallitus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi seurakunnanneuvostolle valtuutus muulloinkin itsenäisesti myöntää osittainen tai täydellinen vapautus kirkollisverosta samoilla perusteilla, joilla valtion- tai kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen valtion- ja kunnallisveron osalta. Pykälän 2 momentissa säädettyä huojennusta voitaisiin hakea vasta sen jälkeen, kun kunnan viranomaisen on evännyt huojennuksen. Seurakunnanneuvoston harkintavaltaa rajaa säännöksessä edellytetyt erityiset syyt. Nykyisin vapautuksen tai lykkäyksen myöntää seurakunnanvaltuusto. Toimivalta ehdotetaan tarkoituksenmukaisuussyistä siirrettäväksi seurakunnanneuvostolle.

79 §. Seurakunnan tulojen käyttäminen. Pykälä sisältäisi yleisen säännöksen seurakunnan tulojen käyttämisestä. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaava säännöstä. Seurakunnan varoja voitaisiin ehdotuksen mukaan käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen. Seurakunnan tehtävät on määritelty 44 §:ssä. Seurakunnan tehtävää koskevan säännöksen tulkinta tapahtuu aina tapauskohtaisesti ja viime kädessä valitusviranomaisen ratkaisee varojen käytön asianmukaisuuden. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolaissa on vastaava säännös seurakunnan tulojen käyttämisestä ja säännöksen tulkinnasta on olemassa myös laaja oikeuskäytäntö. Ortodoksisen kirkon seurakuntien tulojen ja varojen käyttöä suurimpien investointien osalta valvoisi lisäksi 98 §:ssä tarkoitettuna alustusmenettelyn kautta kirkollishallitus.

Sen lisäksi, että seurakunta käyttää tulojansa seurakunnan tehtävän toteuttamiseen, sen on osallistuttava kirkon yhteisen hallinnon menoihin kirkon keskusrahastolle maksettavien maksujen muodossa, joista ehdotetaan säädettäväksi 38 §:ssä.

80 §. Seurakunnan taloutta koskevat tarkemmat säännökset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi valtuutussäännös, jonka nojalla seurakunnan talouden hoidosta, kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta voitaisiin säätää tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

8 luku **Hautaustoimi**

Vuoden 2004 alussa on tullut voimaan uusi hautaustoimilaki, johon on koottu yleislain ominaisuudessa hautaamista ja hautaustointa koskevia säännöksiä. Hautaustoimilain soveltamissäännösten mukaan lakia sovelletaan ihmisen ruumiin hautaamiseen ja tuhkaamiseen, tuhkan käsittelyyn sekä hautausmaan ja yksityisen haudan perustamiseen, ylläpitoon, hoitamiseen ja lakkauttamiseen sekä krematorion perustamiseen. Hautaustoimilain mukaan hautaustoimesta ortodoksisen kirkkokunnan hautausmaalla on lisäksi voimassa, mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain säännökset hautaustoimesta ovat hajanaiset ja puutteelliset. Esityksessä ehdotetaan muutoksia ja täydennyksiä hautaustointa koskeviin säännöksiin siltä osin, kuin niissä on hautaustoimilakiin nähden epä johdonmukaisuuksia ja puutteellisuksia.

81 §. Hautausmaan perustaminen. Nykyisin hautausmaan perustamista koskeva seurakunnanvaltuuston päätös on toimitettava kirkollishallituksen tutkittavaksi. Jos kirkollishallitus hyväksyy päätöksen, asia on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi. Alistusmenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätöstä ei enää alistettaisi opetusministeriölle, vaan alistusviranomaisena toimisi 98 §:n mukaisesti kirkollishallitus. Vastaava muutos on tehty hautaustoimilain voimaantulon yhteydessä myös evankelisluterilaisen seurakunnan hautausmaita koskevaan alistusmenettelyyn. Alistusmenettelyssä arvioidaan hankkeen laillisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Alistusviranomaisen muun muassa tarkistaa, että hankkeelle on maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaisesti mahdollisesti tarvittavat luvat ja että hankkeesta on tarvittaessa tehty terveydensuojelulain (763/1994) mukainen ilmoitus.

Lisäksi säännös laajennettaisiin koskemaan hautausmaan perustamisen lisäksi myös hautausmaan laajentamista ja lakkauttamista. Samalla säännökseen lisättäisiin nimenomainen maininta siitä, että luostarissa asiasta päättäisi luostarin johtokunta.

82 §. Hautaoikeus ja hautaoikeuden haltija. Hautaustoimilain 11 §:n mukaan ortodok-

sisen kirkkokunnan seurakunnan hautausmaalla on hautaoikeudesta voimassa mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään ja sen nojalla säädetään tai määrätään sekä hautausmaan ylläpitäjän ja hautaoikeuden haltijan kesken sovitaan. Hautaoikeudella tarkoitetaan haudan hallintaoikeutta, johon yleensä liittyy myös velvollisuus haudan hoitoon.

Voimassa olevassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa on säännös ainoastaan hautapaikka-oikeuden lakkaamisen seurauksista. Muita säännöksiä hautaoikeudesta ei ole. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hautaoikeudesta, jonka mukaan oikeus hautaan luovutetaan määräajaksi, ja jonka oikeuden hautaoikeuden haltija voi luovuttaa vain seurakunnalle tai luostarille.

Sekä hautaoikeuden haltijasta että siitä, keitä hautaan voidaan haudata, tulisi sopia 2 momentin mukaan hautaa luovutettaessa. Niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai joissa tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaoikeuden haltija määräytyisi tämän momentin mukaan. Ensisijaisesti näissä tapauksissa hautaoikeuden haltijaksi tulisi vainajan leski. Jos vainajalla ei ole ollut puolisoa tai jos hänkin on kuollut, hautaoikeuden haltijaksi tulisivat sen vainajan lähimmät perilliset, joka on haudattu hautaan ensimmäisenä. Jos lähimpiä perillisiä on useita, heidän tulisi valita keskuudestaan hautaoikeuden haltija, joka edustaisi heitä kaikkia hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta tulee aina ilmoittaa hautaustoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Niissä tapauksissa, joissa ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole voineet sopia hautaoikeuden uudesta haltijasta, seurakunnanneuvosto voisi 3 momentin mukaan määrätä hautaoikeuden haltijan ja antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille joka on huolehtinut haudan hoidosta. Hautaoikeuden haltijasta määrätään aina ensisijaisesti sopimuksella, joten seurakunnanneuvoston toimivalta olisi aina viimesijaista. Hautaoikeuden haltijasta määrätessä voitaisiin näissä tilanteissa ottaa huomioon käytännölliset näkökohdat ja valita haltijaksi henkilö, jolle haudan hoito asuinpaikkansa vuoksi on helpointa tai henkilö, joka on käytännössä jo hoitanut hautaoikeu-

den haltijan tehtäviä.

Hautaoikeuden haltijan tehtävänä on edustaa vainajan oikeudenomistajia ja niitä, joita haudaan voidaan haudata. Hautaoikeuden haltija vastaa myös haudan hoidosta. Hautaoikeuden haltijasta voidaan hautaustoimilain mukaan merkitä tieto hautarekisteriin. Hautarekisteriä on velvollinen pitämään hautaustoimilain 12 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjä. Hautarekisteriin voidaan hautaustoimilain mukaan merkitä välttämättömien perustietojen lisäksi tiedot hautaoikeuden haltijasta, hautaoikeuden voimassaolosta ja siitä, keitä haudaan voidaan haudata.

83 §. *Hautaamisjärjestys.* Sekä hautaoikeuden haltijasta että siitä, keitä haudaan voidaan haudata, tulisi sopia 82 §:n 2 momentin mukaisesti. Niissä tapauksissa, joissa sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai joissa tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaamisjärjestyksestä päätettäisiin ehdotetun pykälän mukaan.

Ensisijaisesti haudaan olisi haudattava vainaja, jota varten hauta on luovutettu. Seuraavan sijan saa tämän henkilön leski. Lesken osalta merkitystä ei olisi kuolemantapausten järjestyksellä, joten haudaan olisi aina varattava puolisolle hautasija.

Kolmanteen ryhmään kuuluisivat kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä vainajan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen tai tämän puoliso. Etenevään polveen kuuluvat vainajan rintaperillisinä lapset, lastenlapset sekä heidän jälkeläisensä ja takenevaan polveen vanhemmat, isovanhemmat ja heidän edeltäjänsä. Jos näitä sukulaisia tai heidän puolisoitaan ei ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, neljäntenä ryhmänä haudaan voitaisiin haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden otto- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset. Perimysjärjestys ei kuitenkaan ratkaise järjestystä, vaan sen ratkaisee kuolemantapausten järjestys. Jos kolmanteen ryhmään kuuluvia on ainakin sama määrä kuin vielä käytettävissä olevia hautasijoja, neljättä ryhmää ei otettaisi lainkaan huomioon. Lisäksi neljänteen ryhmään kuuluvien henkilöiden hautaaminen edellyttäisi aina hautaoikeuden haltijan suostumusta.

Haudaan voitaisiin haudata muukin henkilö kuin edellä mainitut. Tästä voidaan sopia jo-

ko hautaa luovutettaessa tai myöhemmin. Myöhemmin hautaoikeuteen tehtävä poikkeus edellyttää hautaoikeuden haltijan suostumusta ja siihen antaa luvan hautaustoimesta vastaava seurakunnan tai luostarin viranomainen. Hautaoikeuden myöntäminen muulle henkilölle edellyttää erityistä syytä ja sitä, ettei poikkeusluvalla loukata alun perin haudatuksi sovittujen tai muiden hautasijaan oikeutettujen asemaa.

84 §. *Hautojen hoito.* Voimassa olevassa laissa säädetään autojen hoidosta, haudalla olevista muistomerkeistä sekä toimivallasta, jos hautaa ei pidetä tyydyttävässä kunnossa tai haudan hoito olennaisesti laiminlyödään. Säännökset ovat kuitenkin epätarkat ja puutteelliset.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hauta on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavassa kunnossa ja että haudan hoidosta vastaa pääsääntöisesti hautaoikeuden haltija. Seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta voisi poikkeustapauksissa päättää asiasta toisin. Esimerkiksi kulttuurihistoriallisesti tai muuten merkittävä hauta voitaisiin hoitaa seurakunnan tai luostarin varoilla.

Haudan sopimuksenvaraisesta hoidosta ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa. Seurakunta tai luostari voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että se ottaa korvauksesta määrääjäksi vastatakseen haudanhoitovelvollisuudesta.

Voimassa olevan lain erottelua haudan hoidon olennaisesta laiminlyönnistä ja tyydyttävästä kunnossapidosta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Haudan hoidon laiminlyöntien osalta ehdotuksessa on lähdetty siitä, että yhdentasoinen toimivaltasäännös riittää. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seuraamuksista tapauksissa, joissa haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty. Seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta voisi velvoittaa hautaoikeuden haltijan laittamaan haudan kuntoon sillä uhalla, että oikeus hautapaikkaan muutoin julistetaan menetetyksi. Hauta tulisi saattaa kuntoon vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi.

Voimassa olevan lain säännöstä vastaava säännös haudalla olevista muistomerkeistä ei ole enää tarpeellinen, koska hautamuistomerkeistä säädetään nykyisin hautaustoimi-

lain 14 §:ssä.

85 §. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.* Voimassa oleva laki ei sisällä yleistä säännöstä erimielisyyksien ratkaisemisesta hautaustoimiasioissa.

Hautaustoimilain 27 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoimesta perittäviä maksuja, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hautaustoimilakiin ei sisälly säännöstä muutoksenhausta ortodoksisen kirkon seurakunnan päätökseen. Hautajärjestelyistä sen sijaan on säännös hautaustoimilain 23 §:n 4 momentissa, jonka mukaan vainajan omaisten välinen erimielisyys hautaamisen tavasta, paikasta tai hautaustoimituksesta käsitellään käräjäoikeudessa.

Hautaamiseen liittyy seurakunnan ja vainajan omaisten välisiä asioita, jotka eivät kuulu edellä mainittuun asiaryhmään. Tällaisia voivat olla esimerkiksi haudan hoitoa, hautaoikeutta ja hautamuistomerkkejä koskevat asiat. Jotta lainsäädäntö olisi hautaustoimen erimielisyyksien osalta kattava, pykälässä esitetään säädettäväksi erimielisyyksien ratkaisemisesta. Sitä sovellettaisiin niihin asioihin, joista ei ole toisin säädetty. Hautaoikeutta, hautaoikeuden haltijaa, haudan haltijan velvollisuuksia tai muuta hautaa koskevaa asiaa koskevan erimielisyyden ratkaisisi seurakunnan hautausmaiden osalta seurakunnan neuvosto ja luostarin hautausmaiden osalta luostarin johtokunta.

86 §. *Hautaustoimilain soveltaminen ja tarkemmat säännökset.* Hautaustoimilakiin on koottu yleislain ominaisuudessa hautaamista ja hautaustointia koskevat yleiset säännökset. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hautaustoimilain soveltamisesta hautaustoimeen tässä laissa olevien säännöksiä lisäksi.

Hautaustoimilain soveltamissäännösten mukaan lakia sovelletaan ihmisen ruumiin hautaamiseen ja tuhkaamiseen, tuhkan käsittelyyn sekä hautausmaan ja yksityisen haudan perustamiseen, ylläpitoon, hoitamiseen ja lakkauttamiseen sekä krematorion perustamiseen. Hautaustoimilain mukaan hautaustoimesta ortodoksisen kirkkokunnan ylläpitämällä hautausmaalla on lisäksi voimassa, mitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa säädetään sekä niiden nojalla säädetään

tai määrätään. Ehdotettu pykälä on näin ollen luonteeltaan informatiivinen.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkkojärjestyksessä voitaisiin säätää tarkemmin hautausmaista, hautaoikeudesta ja hautojen hoidosta.

9 luku **Hallintomenettely**

Hallintoasian käsittelyssä noudatettavasta menettelystä on perussäännös perustuslain 21 §:ssä. Oikeus saada asiansa käsitellyksi viranomaisessa asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä on turvattu perustuslailla. Hyvän hallinnon periaatteet on perustuslain mukaan puolestaan turvattava lailla. Hallintoasian käsittelystä viranomaisessa säädetään yleislain ominaisuudessa hallintolaissa. Hallintolain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta.

Tähän lukuun on koottu keskeisimmät hallintomenettelyä koskevat säännökset, jotka tulevat sovellettavaksi perustuslain ja hallintolain säännösten ohella ortodoksisen kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen hallintomenettelyssä. Lähtökohtana on, että tähän lakiin otetaan säännöksiä vain sellaisista asioista, joissa on tarvetta joiltakin osin säätää hallintolaista poikkeavasti tai täydentää hallintolain sääntelyä. Ehdotetut säännökset noudattavat sisällöltään evankelis-luterilaisen kirkon ja seurakunnan sekä kunnan hallintomenettelyssä omaksuttuja pääperiaatteita. Nykyisessä ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa ja asetuksessa ei ole kootusti säännöksiä kirkon ja seurakunnan hallintoasian käsittelyssä noudatettavasta menettelystä. Nykyisessä laissa viitataan hallintoasian käsittelyn osalta hallintolakia edeltäneeseen hallintomenettelylakiin (598/1982) ja asetuksessa on joitakin toimitelinkohtaisia hajanaisia ja puutteellisia säännöksiä, jotka liittyvät esimerkiksi äänestämiseen.

87 §. *Esteellisyys.* Esteellisyydellä tarkoitetaan sellaista sidonnaisuutta asiaan tai asianosaisiin, joka saattaa vaarantaa henkilön puolueettomuuden. Esteellisyys arvioidaan kuskakin tilanteessa aina tapauskohtaisesti eli esteellisyystilannetta ei voi syntyä pelkästään

yleisen sidonnaisuuden perusteella. Ehdotetut esteellisyysäännökset on osittain kytketty hallintolain esteellisyysäännöksiin. Kirkon ja seurakunnan hallintomenettelyssä on kuitenkin tiettyjä erityispiirteitä, jotka ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon.

Kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyydestä säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Jäsen olisi esteellinen vain häntä henkilökohtaisesti koskevan asian käsittelyssä. Esteellisyyttä ei ole tarpeen laajentaa, koska asiakokonaisuudet, joista päättäminen kuuluu kirkolliskokouksen toimivaltaan, ovat luonteeltaan hyvin yleisiä. Lisäksi kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyyttä koskeva säännös noudattaisi kirkkolaisissa ja kuntalaisissa omaksuttua yleistä linjaa valtuutettujen esteellisyydestä. Valtuutettujen esteellisyysperusteet ovat perinteisesti olleet rajoitetummat kuin muihin luottamushenkilöihin sovelletut esteellisyydsperusteet.

Seurakunnanvaltuuston jäsenen esteellisyydestä ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa. Seurakunnanvaltuuston jäsenen esteellisyys olisi laadultaan yhteneväinen kirkolliskokouksen jäsenen esteellisyyden kanssa. Valtuuston jäsen olisi esteellinen osallistumaan sellaisen asian käsittelemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä. Seurakunnanvaltuuston jäsen olisi, toisin kuin kirkolliskokouksen jäsen, esteellinen lisäksi myös silloin, kun asia koskee hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Seurakunnanvaltuuston tehtävät ovat luonteeltaan konkreettisempia kuin kirkolliskokouksen tehtävät, jolloin on tarkoituksenmukaista rajata myös jäsenten lähipiiri esteellisyysperusteeksi. Säännös koskisi vain asian käsittelyä seurakunnanvaltuustossa. Silloin, kun valtuuston jäsen osallistuu asian käsittelyyn muussa toimielimessä, sovellettaisiin kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Siten esimerkiksi valtuuston puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan osallistuessa tässä ominaisuudessa itseoikeutettuna jäsenenä seurakunnanneuvoston kokoukseen, häneen sovellettaisiin seurakunnanneuvoston jäsentä koskevia esteellisyydsäännöksiä.

Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja työntekijöiden esteellisyydestä säädettäisiin 3 momentissa. Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja

työntekijöiden esteellisyydestä olisi pääsääntöisesti voimassa hallintolain 28 §:n esteellisyysäännös. Hallintolain esteellisyysäännös sisältää kuusi esteellisyysperustetta sekä niitä täydentävän esteellisyyttä koskevan yleislausekkeen, jonka mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuutensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Yleislausekkeella pyritään korostamaan yleistä luottamusta hallintomenettelyn puolueettomuuteen.

Hallintolain esteellisyysäännöksistä ehdotetaan kuitenkin poikettavaksi siten, että palvelussuhde seurakuntaan ei kuitenkaan tekisi henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta on asianosainen, jollei hän ole palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

Hallintolain mukaan esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä kun asiaa käsitellään. Käsittely on ymmärrettävä laajasti, sillä tarkoitetaan myös ratkaisuun välittömästi liittyvää valmistelua ja esitelyä. Hallintolain mukaan jokaisen tulee itse ratkaista kysymys esteellisyydestään, mutta monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Tällöinkin asianomaisen henkilön on itse tuotava esiin mahdollinen esteellisyytensä.

88 §. Vaalikelpoisuuden menettäminen. Jos kirkolliskokouksen edustaja, kirkollishallituksen jäsen tai muu kirkon luottamuselimen jäsen taikka seurakunnan luottamuselimen jäsen menettää kelpoisuutensa kesken toimikauden, asianomainen toimielin vapauttaisi hänet tehtävästään.

Kirkolliskokousedustajista papiston, kantoreiden ja maallikkojen edustajien vaalikelpoisuus määräytyisi 12 §:n mukaisesti. Papiston edustajan vaalikelpoisuus on sidottu pappeuteen. Jos papiston jäsen menettää pappeutensa, hän menettää myös vaalikelpoisuutensa. Jos piispainkokous asettaa papin toimituskieltoon, hän ei olisi sinä aikana vaalikelpoinen. Jos papiston jäsen nimitetään kanttoriksi 12 §:n 2 momentissa edellytettyyn työ-sopimussuhteeseen, hän menettäisi vaalikelpoisuutensa. Kanttorin vaalikelpoisuus lak-kaisi, jos hänen työ-sopimuksensa päättyy tai hän jää eläkkeelle. Myös työ-sopimussuhteen muuttaminen siten, että se ei enää täyty 12 §:n 2 momentin mukaisia edellytyksiä, lakkauttaisi vaalikelpoisuuden. Kanttorin

vihkiminen papiksi tai diakoniksi ei vaikuttaisi vaalikelpoisuuteen, jos hän pysyy kanttorin toimessaan.

Maallikkojen edustajan tulee olla ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu äänioikeutettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Täysivaltaisuutta ja kirkon jäsenyyttä lukuun ottamatta maallikkojen edustajien vaalikelpoisuuden kriteerit poikkeavat papiston ja kanttoreiden muodollisiin seikoihin liittyvistä vaalikelpoisuuden kriteereistä. Maallikkojen edustajien kelpoisuuden arvioiminen edellyttäisi yksittäistapauksellista harkintaa ja siitä päättäisi kirkolliskokous. Kirkosta eroaminen tai vajaavaltaiseksi julistaminen lakkauttaisi vaalikelpoisuuden. Maallikkojen edustajan vihkiminen papiksi tai diakoniksi lakkauttaisi vaalikelpoisuuden, samoin 12 §:n 2 momentissa edellytettyyn kanttorin työsuhteeseen nimittäminen.

Vaalikelpoisuutta ei ole rajoitettu siten, että henkilö olisi vaalikelpoinen vain sillä vaalialueella, johon hän kuuluu. Esimerkiksi asuinpaikan muuttamisesta taikka papin tai kanttorin kohdalla työpaikan vaihdoksesta johtuva vaalialueen vaihtuminen ei siten vaikuta henkilön vaalikelpoisuuteen.

Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuudesta ehdotetaan säädettäväksi 31 §:ssä. Jäsenen tulee olla ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen. Lisäksi yhden jäsenistä tulee olla papin toimeen kelpoinen pappi ja yhden tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Kirkosta eroaminen johtaa kelpoisuuden menettämiseen. Ortodoksisen kristillisen vakaumuksen harkinta kelpoisuusvaatimuksena edellyttää yksittäistapauksellista harkintaa. Viimesijaisesti asiasta päättää asianomainen toimielin, tässä tapauksessa kirkollishallitus. Jos henkilö julistetaan kesken toimikautensa vajaavaltaiseksi, hän menettää kelpoisuutensa. Jos kirkollishallituksen pappisjäsen menettää pappeutensa, hän menettää kelpoisuutensa kirkollishallituksen asiantuntijajäseneksi.

Seurakunnan luottamustoimiin vaadittava vaalikelpoisuus määräytyisi 49 §:n mukaan. Se noudattaisi samaa periaatetta kuin kirkolliskokouksen maallikkojäseneltä ja kirkollishallituksen asiantuntijajäseneltä edellytetty vaalikelpoisuus. Seurakunnan toimielimessä

luottamushenkilön pitäisi kuitenkin olla nimenomaan kyseisen seurakunnan jäsen, joten henkilön siirtyminen toisen ortodoksisen seurakunnan jäseneksi lakkauttaisi vaalikelpoisuuden.

Luottamuselimen jäsenen tulee itse ilmoittaa vaalikelpoisuuden lakkauttavista seikoista, mutta asiaan voidaan puuttua myös ehdokaslistoja ja vaalin tulosta vahvistettaessa, valtakirjaa annettaessa tai kun tieto tällaisesta seikasta saadaan.

89 §. Päätöksenteko monijäsenisessä toimielimessä. Hallintoasiasta päättää joko yksittäinen virkamies tai työntekijä taikka monijäseninen toimielin. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi päätöksenteosta monijäsenisessä toimielimessä. Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, äänestystä ei tarvita, vaan puheenjohtaja toteaa päätöksen. Jos näin ei tapahdu, pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niin kutsutusta parlamentaarista äänestystavasta, jossa asetetaan äänestettäväksi aina kaksi ehdotusta kerrallaan siten, että voittanut ehdotus asetetaan jälleen seuraavaa ehdotusta vastaan. Puheenjohtajan tehtävänä on todeta, mitä ehdotuksia on kannatettu ja mitä ei, ja vain kannatetuista ehdotuksista äänestetään. Puheenjohtajan tehtävänä on sen lisäksi myös päättää äänestystavasta, äänestysjärjestyksestä ja äänestysesityksestä. Jos ehdotuksia on useita, niistä on äänestettävä erikseen. Äänestystavalla tarkoitetaan sitä, missä muodossa ja millä tavalla äänestys toimitetaan. Äänestysjärjestyksellä tarkoitetaan sitä järjestystä, jossa ehdotuksista äänestetään. Äänestysesityksellä tarkoitetaan esitystä hyväksyvän ja kieltävän kannanoton ilmaisemisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan äänestykset toimitettaisiin pääsääntöisesti avoimesti. Vaalissa äänestys voitaisiin kuitenkin toimittaa suljettuna lippuäänestyksenä, jos joku jäsenistä sitä vaatii. Vaalilla tarkoitetaan lopullista ratkaisua henkilön valitsemisesta toimeen tai luottamustoimeen. Vaalia koskevia menettelytapasäännöksiä ei näin ollen voida soveltaa muulloin. Jos äännet menevät tasan, päätöksen ratkaisisi puheenjohtajan ääni. Jos äännet menevät tasan suljetussa lippuäänestyksessä, päätös ratkaistaisiin arvalla.

Niin kutsutusta kollegisesta äänestystavasta säädettäisiin 3 momentissa. Piispainkokouk-

sen ja kirkollishallituksen päätöksenteossa ehdotetaan noudatettavaksi samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa. Kollegisessa äänestystavassa kukin jäsen esittää oman perustellun mielipiteensä virkaikäjärjestyksessä nuorimmasta jäsenestä alkaen ja toimielimen jäsen ei voi kieltäytyä perustellun mielipiteensä esittämisestä. Kolleginen päätöksenteko on aina avointa, joten myöskään vaaleissa ei voida näin ollen äänestä suljetuin lipuin. Äänen mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee päätöksen.

Pykälän 4 momentin ehdotuksen mukaan jokaisella kokoukseen osallistuvalla jäsenellä on äänestyksessä yksi ääni. Päätökset olisivat 5 momentissa esitettyä poikkeusta lukuun ottamatta enemmistöpäätöksiä.

Koska kirkkoa koskevan lainsäädännön muutoksissa ja kirkkojärjestyksen hyväksymisessä on kysymys kirkon kannalta erittäin merkittävistä päätöksistä, 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi määränemmistövaatimuksesta. Ortodoksisesta kirkosta annetun lain muuttamista koskevan esityksen tai sitä koskevan puoltavan lausunnon antaminen taikka kirkkojärjestyksen hyväksyminen ja muuttaminen edellyttäisivät kirkolliskokouksessa kahden kolmasosan enemmistöä annetuista äänistä.

90 §. Eriävä mielipide. Tehtyyn päätökseen voi liittyä eriäviä mielipiteitä. Sekä päätöksentekoon osallistuneella jäsenellä että esittelijällä on 1 momentin mukaan oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipiteensä. Jäsenellä on oikeus eriävään mielipiteeseen silloin, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Esittelijällä tämä oikeus on puolestaan silloin, jos päätös poikkeaa hänen tekemästään päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti päätöksenteon jälkeen, mutta eriävän mielipiteen jättäminen on toimitettava myöhemmin myös kirjalliset perustelunsa mielipiteensä tueksi. Kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan ennen sen tarkastamista.

Esittelijä vastaa sekä esittelynsä että sen perusteella tehdyn päätöksen lainmukaisuudesta, vaikka se poikkeaisikin esittelijän ehdottamasta kannasta. Myös päätöksentekoon osallistuneet jäsenet vastaavat tehdyn päätöksen lainmukaisuudesta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi oikeudellisesta vastuusta vapautumisesta. Päätöstä vastaan

äänestänyt tai eriävän mielipiteen jättänyt jäsen eivät ole vastuussa päätöksestä. Eriävän mielipiteen jättäminen vapauttaisi esittelijän päätöstä koskevasta vastuusta.

91 §. Tiedoksianto. Julkishallinnossa tehdyt päätökset on hallintolain mukaan annettava tiedoksi asianosaisille. Jos päätöstä ei anneta asianmukaisesti tiedoksi, sillä ei ole tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Esimerkiksi muutoksenhaku-aika alkaa kulua päätöksen tiedoksisaamisesta. Tiedoksianto voi hallintolain mukaan tapahtua niin kutsuttuna tavallisena tiedoksiantona, todisteellisena tiedoksiantona, sijaistiedoksiantona ja yleistiedoksiantona. Pykälän 1 momentin mukaan ortodoksisen kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen päätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiantoon sovellettaisiin pääsääntöisesti hallintolain säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi hallintolaista poikkeava säännös, joka koskee tiedoksiantoa seurakunnan jäsenille. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että seurakunnan jäsenillä on jäsenyyteen perustuva oikaisuvaatimusoikeus seurakunnan viranomaisen päätöksestä ja valitusoikeus kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamasta päätöksestä. Päätökset, joista seurakunnan jäsenillä on oikaisuvaatimusoikeus tai valitusoikeus tulisi näin ollen antaa tiedoksi kaikille seurakunnan jäsenille. Tiedoksianto tapahtuisi tällöin asettamalla asiakirja yleisesti nähtäväksi seurakunnan ilmoitustaululle siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Tiedoksisaannista laskettavat määräajat kuten oikaisuvaatimus- ja valitus-aika alkaisivat kulua siitä päivästä, jona asiakirja on asetettu nähtäväksi. Tiedoksiannon asianosaiselle tulisi kuitenkin tapahtua erikseen hallintolain mukaisessa järjestyksessä silloinkin, kun tämä on seurakunnan jäsen.

92 §. Tiedoksianto hautaa koskevissa asioissa. Tiedoksiannossa noudatettaisiin osittain hallintolaista poikkeavia säännöksiä myös silloin, kun kyse on hautaa koskevista asioista. Tiedoksiantotapa riippuisi siitä, onko hautaoikeuden haltija tiedossa vai ei ja toisaalta siitä, onko hänen olinpaikkansa tiedossa. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan hautaa koskevat päätökset annettaisiin tiedoksi hautaoikeuden haltijalle, jos hän on tiedossa ja jos hänen osoitteensa tiedetään. Tiedoksianto tapahtuu hallintolain mukaisesti

ti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tiedoksiannoista tapauksissa, joissa hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei ole tietoa. Näissä tapauksissa hautaa koskeva tiedoksianto tulisi laittaa tiedoksi haudalle. Päättöksestä olisi lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksiannon katsottaisiin tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

93 §. Hallintolain soveltaminen. Hallintolain soveltamisalasäännösten mukaan lakia sovelletaan viranomaisessa ja viranomaisella tarkoitetaan hallintolain mukaan muun muassa valtion viranomaisia ja itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia. Lain soveltamisalasäännöksissä ei ole erikseen mainintaa hallintolain soveltamisesta tai soveltamatta jättämisestä ortodoksisessa kirkossa. Sen sijaan evankelis-luterilaisessa kirkossa hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolain mukaan kirkkolaisissa.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi hallintolain soveltamista koskeva viittaussäännös. Hallintolain soveltamisalasäännösten mukaan muiden lakien poikkeavat säännökset tulevat sovellettavaksi hallintolain säännösten asemasta. Hallintolaki on näin ollen yleislaki ja siten myös tässä luvussa esitetyt säännökset tulevat sovellettavaksi hallintolain säännösten sijaan.

94 §. Julkisuuslain soveltaminen. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) on koottu yleislain ominaisuudessa viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevat säännökset. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki on puolestaan erityislaki, johon ehdotetaan lisättäväksi säännös julkisuudesta ja salassapidosta ortodoksisen kirkon viranomaistoiminnassa.

Julkisuuslain soveltamisesta kirkon, seurakunnan ja luostarin hallinnossa säädettäisiin 1 momentissa. Julkisuuslaki sisältää säännökset julkisuudesta ja salassapidosta kirkon viranomaistoiminnassa. Julkisuuslain tarkoittama viranomainen määritellään lain 1 luvun 4 §:ssä. Säännöksessä ei nimenomaisesti mainita ortodoksisista kirkkokuntaa, sen seurakuntia tai luostareita. Julkisuuslain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisilla tarkoitetaan valtion hallintoviranomaisia sekä muita valtion virastoja ja laitok-

sia. Lisäksi julkisuuslain 1 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain ja asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa ja asetuksessa ei ole viittausta julkisuuslakiin, eikä niissä ole säännöksiä asiakirjojen julkisuudesta tai virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta. Nykyisessä laissa on säännös papin vaitiolovelvollisuudesta, joka koskee soveltuvin osin myös diakonia.

Kirkollishallitusta ja hiippakuntakansliaa voidaan nykyisin pitää julkisuuslain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamina valtion virastoina, joihin näin ollen sovelletaan julkisuuslakia. Kirkkokunnan seurakuntien toiminta on säännelty tässä laissa ja ne ovat näin ollen tietyissä tilanteissa julkisuuslain soveltamisen piiriin kuuluvia julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä. Seurakunnilla on siis lakiin perustuvaa toimintaa, mutta julkisen vallan käyttö on vähäistä. Julkisen vallan käsitettä ei ole määritelty julkisuuslaissa. Käsitteen keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan selvyiden vuoksi säädettäväksi julkisuuslain noudattamisesta, jolloin se tulisi nimenomaisesti sovellettavaksi kirkkokunnan, seurakunnan ja luostarin kaikessa hallintotoiminnassa. Tämä erityislain säännös julkisuuslain soveltamisalasta tulisi sovellettavaksi julkisuuslain 4 §:n sijasta kirkon, seurakunnan ja luostarin toiminnassa. Julkisuuslain mukaisiin pääperiaatteisiin muodostaisi selkeimmän poikkeuksen 110 §:n mukainen papiston vaitiolovelvollisuus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeus julkisuuslain salassapitosäännösten soveltamisesta. Tilintarkastajalla olisi salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää tarpeellisena tarkastustehtävän hoitamiseksi. Tilintarkastajalla olisi laaja oikeus saada asiakirjoja nähtäväkseen, sillä perusteella, että tarkastustehtävän hoitaminen sitä edellyttää.

Pykälän 3 momentin mukaan julkisuuslain 34 §:ssä tarkoitettujen, asiakirjan antamisesta perittävien maksujen määräämisestä ja perimisestä kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisessa päättäisi kirkollishallitus. Koppioista ja tulosteista perittävien maksujen perusteena on pääsääntöisesti niin sanottu omakustannusarvo. Maksut on määriteltävä etukäteen ja julkaistava yleisessä tietoverkossa, jollei julkaisemista ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, joka mahdollistaa asiakirjan antamista koskevan viranomaisen ratkaisuvallan siirtämisen sen alaiselle viranhaltijalle. Siirto voisi tapahtua seurakunnan viranomaisen ohje- tai johtosäännöllä tai kirkkohallituksen työjärjestyksellä.

95 §. Arkistot. Pykälään on otettu informatiivinen viittaussäännös arkistolain (831/1994) soveltamisesta.

96 §. Istuntojen julkisuus. Hallintoasian käsittelyssä julkishallinnossa ei ole tavoiteltu laajinta mahdollista julkisuutta. Lähtökohtana on, että viranomaisen toiminta ei ole yleisesti julkista, kun käsitellään yksittäistä hallintoasiain. Hallintoasioiden käsittely perustuu viranomaisessa yleensä asiakirjamateriaaliin ja asianosaiset eivät ole läsnä asiaa käsitellessä. Hallintoasian käsittelyn osalta julkisuus perustuu aina lain tasoiisiin erityissääntöihin.

Julkisuusperiaatteen mukaisesti pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kirkon ja seurakunnan pääluottamuselinten, kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston istunnot ovat pääsääntöisesti julkisia. Jos kokouksessa käsitellään asiakirjaa, joka lain nojalla on pidettävä salassa, kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston kokoukset ovat suljettuja siltä osin kuin kyseistä asiaa käsitellään. Toimielin voi lisäksi yksinkertaisella enemmistöllä päättää, että tietyn asian käsitteleminen vaatii suljettua kokousta. Tällainen päätös voidaan tehdä ainoastaan silloin kuin siihen on painava syy. Painavan syyn tulee olla verrattavissa asiakirjan salassapitoperusteeseen, näin ollen esimerkiksi pelkästään käsittelyn nopeuttaminen tai mahdollinen epätoivottava julkisuus ei ole riittävän painava syy. Suljetussa istunnossa esitetyt ja käytyistä keskusteluista laaditut asiakirjat eivät ole automaattisesti salaisia, vaan niiden sa-

lassapitotarve on arvioitava tapauskohtaisesti julkisuuslain salassapitosääntösten nojalla.

Muiden toimielinten kokoukset ovat 2 momentin mukaan julkisia vain, jos toimielin niin päättää. Julkinen kokous on tässäkin tapauksessa aina niiltä osin salainen kuin siellä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka on julkisuuslaissa säädetty salaiseksi. Muilla toimielimillä tarkoitetaan muita kuin 1 momentissa mainittuja kirkon ja seurakunnan toimielimiä, esimerkiksi piispainkokousta, kirkollishallitusta ja seurakunnanneuvostoa. Julkiseen kokoukseen voi olla tarve esimerkiksi silloin, kun käsitellään asioita, joilla on laajempia vaikutuksia kirkon tai seurakunnan hallintoon tai toimintaan.

97 §. Kielellisiä oikeuksia koskevien sääntösten soveltaminen ja seurakunnan kieli. Perustuslain mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Lisäksi perustuslaissa säädetään, että jokaisen oikeus käyttää viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä oikeus saada toimintuskirjansa tällä kielellä tulee turvata lailla.

Kielilain (423/2003) tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty oikeus käyttää viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Kielilain soveltamissääntösten mukaan lakia ei sovelleta ortodoksisen kirkkokuntaan, jollei asianomaisessa laissa toisin säädetä.

Koska ortodoksinen kirkko on julkisyhteisö, jonka hallinnossa tulee noudattaa perustuslain takaamia oikeuksia, ehdotettavaan lakiin esitetään säännöstä kielilain soveltamisesta ortodoksisessa kirkossa. Kirkollishallinnossa tulisi 1 momentin mukaan noudattaa soveltuvin osin kielilakia. Kirkollishallinnolla tarkoitetaan sekä kirkon että seurakunnan kaikkea hallintotoimintaa. Kielilaissa viranomaiset on jaoteltu valtion viranomaisiin ja kunnallisiin viranomaisiin. Ehdotetun sääntöksen mukaan kielilaissa valtion viranomaisista säädetty koskisi soveltuvin osin kirkon viranomaisia ja kunnallisista viranomaisista säädetty vastaavasti soveltuvin osin seurakunnan viranomaisia.

Pykälän 2 momentin mukaan se, onko seurakunta suomenkielinen, ruotsinkielinen vai kaksikielinen, määräytyisi samojen perusteiden mukaan kuin kunnan kieli kielilain sääntösten mukaan. Sääntöksen merkitys on lähinnä periaatteellinen, koska ruotsinkielisen

jäsenistön määrä ei ole yhdessäkään seurakunnassa niin suuri, että seurakunta olisi säännöksen mukaan kaksikielinen. Kielellisen jaotuksen vahvistaisi kirkollishallitus joka viides vuosi seurakunnan jäsenten kielellisen jakauman perusteella.

Pykälän 3 momenttiin on selvyuden vuoksi otettu viittaussäännös saamen kielilakiin (1086/2003). Lain 30 §:n mukaan lakia sovelletaan ortodoksisessa kirkkokunnassa Oulun hiippakunnan kansliassa sekä Lapin seurakunnassa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan luonteeltaan informatiivista säännöstä toiminnan järjestämisestä muulla kuin seurakunnan omalla kielellä. Seurakunnan hengellinen palvelutehtävä edellyttää, että seurakunta pyrkii mahdollisuuksien mukaan palvelemaan myös alueensa kielellisiä vähemmistöjä.

10 luku Alistus ja muutoksenhaku

98 §. Päätöksen alistaminen. Pykälän 1 momentin mukaan eräitä erityisen merkittäviä asioita koskevat seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan päätökset olisi alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi. Alistusmenettely antaa kirkollishallitukselle tilaisuuden valvoa ja ohjata seurakuntien ja luostarien toimintaa, mutta jättää kuitenkin varsinaisen päätösvallan seurakunnille ja luostareille itselleen. Alistusasian käsittely on hallintomenettelyä.

Kaikki alistusvelvollisuutta koskevat säännökset on ehdotuksessa koottu yhteen pykälään. Samalla säännöksiä on yhtenäistetty niin, että alistusviranomaisena toimii aina kirkollishallitus ja että menettelysäännökset ovat eri asioiden osalta yhtenäiset. Kirkon ja seurakunnan viranomaisen päätöksiä ei enää alistettaisi opetusministeriölle.

Siihen, mitkä asiat kuuluvat alistusvelvollisuuden piiriin, ehdotetaan eräitä muutoksia. Kiinteää omaisuutta koskevien päätösten alistamisvelvoite koskisi jatkossa myymisen, vaihtamisen, muun luovuttamisen ja panttaamisen lisäksi myös vuokraamista yli kymmenen vuoden määräajaksi. Pitkäaikaiseen vuokrasopimukseen sitoutumisen on katsottu lähenevän merkitykseltään kiinteistön luovuttamista. Alistettavaksi ehdotetaan

myös kirkollisiin toimituksiin välittömästi liittyvän irtaimen tavaran myymistä tai muuta luovuttamista. Irtaimen tavaran luovuttamista koskeva valvontamenettely muuttuisi lupamenettelystä alistusmenettelyksi, ja se rajattaisiin nykyistä selkeämmin koskemaan nimenomaan kirkollisiin toimituksiin käytettävää esineistöä.

Kokonaan uutena kohtana luetteloon ehdotetaan lisättäväksi taloudellinen sitoumus tai hanke, jonka arvo tai josta viiden vuoden aikana aiheutuvat menot ylittävät seurakunnan vuositulon. Vuositulon määrä ilmenee seurakunnan viimeksi vahvistetusta tilinpäätöksestä. Tarkoituksena on varmistaa, että seurakunnan kokonaistalouden kannalta erityisen merkittävät päätökset ovat taloudellisesti tarkoituksenmukaisia eivätkä sisällä seurakunnan kannalta kohtuuttoman suuria taloudellisia riskejä. Säännöksessä tarkoitettuja taloudellisia sitoumuksia voisivat olla lähtökohtaisesti mitkä tahansa sopimukset tai muut oikeustoimet, joiden arvo ylittää säädetyt rajat, esimerkiksi lainanotto.

Päätöstä lainan ottamisesta yli kymmeneksi vuodeksi ei enää alistettaisi. Lainan ottaminen voisi kuitenkin tulla alistettavaksi 3 kohdan nojalla, jos lainan määrä ylittäisi seurakunnan vuositulon määrän. Hautausmaata koskevista päätöksistä alistettaisiin ehdotuksen mukaan perustamispäätöksen lisäksi myös laajentamis- ja lakkauttamispäätökset.

Nykyisestä laista poiketen myös kirkon tai rukoushuoneen käyttämättä jättämistä tai purkamista koskevat suunnitelmat tulisi 5 kohdan mukaan alistaa kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Jos kirkollishallituksen vahvistamaan suunnitelmaan tehdään olennaisia muutoksia, on seurakunnan suunnitelma alistettava uudelleen kirkollishallitukselle.

Alistaminen tulisi 2 momentin mukaan toimittaa vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä tai päätös raukeaisi. Seurakunnan tulisi oma-aloitteisesti toimittaa alistettava päätös ennen määräajan päättymistä kirkollishallituksen tutkittavaksi. Päätöstä ei saisi panna täytäntöön ennen kuin se on vahvistettu.

Pykälän 3 momentin mukaan kirkollishallitus alistusviranomaisena tutkisi sekä päätöksen laillisuuden että sen tarkoituksenmukaisuuden. Vahvistamatta jättäminen tarkoituksenmukaisuusperusteella on mahdollista

vain, jos päätös todetaan nimenomaisesti epätarkoituksenmukaiseksi. Päätöstä ei toisin sanoen voi jättää vahvistamatta pelkästään sillä perusteella, että jokin toinen ratkaisu olisi kirkollishallituksen käsityksen mukaan vielä tarkoituksenmukaisempi. Kirkollishallitus ei voi muuttaa alistettua päätöstä lukuun ottamatta asiasisältöön vaikuttavia oikaisuluonteisia korjauksia.

Jos alistettavasta asiasta tehdään oikaisuvaatimus, se käsitellään 4 momentin mukaan alustusasian yhteydessä. Jotta mahdolliset oikaisuvaatimukset voidaan käsitellä alustusasian yhteydessä, alistettua päätöstä ei saisi vahvistaa ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

99 §. Oikaisuvaatimus. Nykyisin seurakunnankokouksen ja seurakunnanvaltuuston päätöksiin haetaan muutosta valittamalla kirkollishallituksen. Kirkollishallituksen ja piispan hallinnollisista päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakujärjestelmä rakentuu siten pitkälti hallinnon sisäisen muutoksenhaun varaan, jossa alemman hallintoviranomaisen päätöksestä valitetaan ylempään hallintoviranomaiseen, ja ylempään hallintoviranomaisen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muualla hallinnossa hallinnon sisäiseen muutoksenhakuun perustuvasta järjestelmästä on pääasiassa luovuttu, ja muutosta haetaan yleensä valittamalla hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tavoitteena on ollut, ettei muutoksenhakua hallintoviranomaisen päätöksistä pääsääntöisesti ohjattaisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös evankelis-luterilaisessa kirkossa valitusten käsittely on vuoden 2004 alusta lukien siirretty pääsääntöisesti tuomiokapituleilta hallinto-oikeuksille, ja ensimmäiseksi muutoksenhakuasteeksi myös tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen päätösten osalta on tullut hallinto-oikeus.

Toisaalta hallinnossa on yleistynyt oikaisuvaatimusmenettely, jossa varsinaisen muutoksenhaun pakollisena esivaiheena on hallintomenettelynä käsiteltävä oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimusmenettely on laajasti käytössä muun muassa kunnallishallinnossa, ja vuoden 2004 alussa voimaan tullessa evankelis-luterilaisen kirkon muutoksenhakujärjestelmän uudistuksessa oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöä on laajennettu myös

kirkollishallinnossa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että oikaisuvaatimusmenettely tulisi valituksen pakolliseksi esivaiheeksi kaikkien kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen hallintopäätösten osalta. Oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönotolla pyritään mahdollistamaan päätöksenteossa tapahtuneiden virheiden oikaiseminen valitusmenettelyä kevyemmässä, kirkollishallinnon sisäisessä menettelyssä. Kun selkeästi lainvastaiset päätökset voitaisiin oikaista kirkollishallinnon sisäisessä menettelyssä, tarve raskaamman valitusmenettelyn käyttöön vähenisi. Oikaisuvaatimuksen käsittely on hallintomenettelyä, joten käsittelyssä noudatettaisiin hallintolakia ja muita hallintomenettelyä koskevia säännöksiä.

Oikaisuvaatimus tehtäisiin kaikista kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisten päätöksistä kirkollishallitukselle. Oikaisuvaatimuksen luonne poikkeaisi siten ortodoksisessa kirkossa tältä osin kunnallishallinnon ja evankelis-luterilaisten seurakuntien oikaisuvaatimusmenettelyistä, joissa oikaisuvaatimus tehdään kunnan tai seurakunnan omalle toimielimelle. Koska monet ortodoksisen kirkon seurakunnat ovat pieniä, eikä niissä useinkaan ole hallinnollisiin asioihin erikoistunutta henkilöstöä, on pidetty tarpeellisenä, että oikaisuvaatimukset käsittelee kirkollishallitus. Erona on myös se, että oikaisuvaatimusta ei voisi, lukuun ottamatta alistettavia päätöksiä, tehdä sillä perusteella että päätös ei ole tarkoituksenmukainen.

Jos päätös on alistettava kirkollishallitukselle, kirkollishallitus voi jättää päätöksen vahvistamatta myös sillä perusteella, että päätös on epätarkoituksenmukainen. Myös oikaisuvaatimus alistettavasta päätöksestä voitaisiin vastaavasti tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella. Sen sijaan valitus oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä voitaisiin myös alistettavissa asioissa tehdä vain laillisuusperusteella.

Oikaisuvaatimusoikeus liittyisi vain hallintoasioissa tehtyihin päätöksiin. Oikaisuvaatimus- ja valitusmenettelyn ulkopuolelle jäisivät muun muassa yksityisoikeudelliset asiat, joissa ei ole kysymys julkisen vallan käytöstä. Tällaisia ovat esimerkiksi työsuhteisiin ja työehtosopimuksiin liittyvät riitaisuudet. Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätökset sekä eräät piispan päätökset on

106 §:ssä ehdotettu rajattavaksi oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden ulkopuolelle.

Voimassa olevassa laissa valitusoikeus on rajattu seurakunnankokouksen ja seurakunnanvaltuuston päätöksiin sekä kirkollishallituksen ja piispan hallinnollisiin päätöksiin. Tästä rajoituksesta luovuttaisiin siten, että oikaisuvaatimusoikeus koskisi kaikkien kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisten päätöksiä lukuun ottamatta kirkolliskokousta ja piispainkokousta, joiden päätökset on 106 §:ssä ehdotettu rajattavaksi oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden ulkopuolelle. Edellä mainittujen viranomaisten lisäksi oikaisuvaatimusoikeuden piiriin tulisivat siten mm. seurakunnan neuvoston päätökset.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saisi hakea valittamalla muutosta, vaan valituksen saisi tehdä vasta oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä.

100 §. Valitus. Valittamalla muutosta saisi 1 momentin mukaan hakea kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta tai alitusasiassa tekemään päätökseen. Muista kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisten päätöksistä olisi ensin tehtävä 99 §:n mukainen oikaisuvaatimus, ja vasta oikaisuvaatimuksen johdosta tehdystä päätöksestä saisi valittaa. Valitus tehtäisiin hallinto-oikeudelle. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain (586/1996) 12 §:n mukaan.

Valitus voitaisiin 2 momentin mukaan tehdä vain laillisuusperusteella. Peruste voi olla joko asian käsittelyssä tapahtunut muotovirhe, viranomaisen toimivallan ylitys tai muu lainvastaisuus. Viranomaisen toimivallan ylitykseksi luetaan myös seurakunnan toimialan ylittäminen, esimerkiksi päätös seurakunnan varojen käytöstä tarkoitukseen, joka ei kuulu seurakunnan 44 §:n mukaisiin tehtäviin. Valitusperusteiden sääntely vastaa kuntalain (365/1995) 90 §:ää, joten säännöksen tulkinnassa voidaan soveltuvin osin hyödyntää kuntalakia koskevaa oikeuskäytäntöä ja kirjallisuutta.

101 §. Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus. Pykälässä säädetään siitä, millaiset päätökset olisivat oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisia. Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei voitaisi tehdä asian valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevista päätöksistä, vaan ainoas-

taan lopullisesta asiaratkaisusta. Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisia olisivat siten päätökset, joilla asia ratkaistaan joko myönteisesti tai kielteisesti taikka jätetään tutkittavaksi ottamatta.

102 §. Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus. Pykälässä säädetään siitä, kenellä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja valitus. Oikaisuvaatimuksen saisi 1 momentin mukaan tehdä ensinnäkin asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Asianosaisen käsite on säännöksessä määritelty samalla tavoin kuin esimerkiksi hallintolainkäyttölaissa ja kuntalaissa, joten säännöksen soveltamisessa voidaan nojautua näitä koskevaan runsaaseen oikeuskäytäntöön.

Lisäksi seurakunnan jäsenellä olisi oikeus tehdä oikaisuvaatimus seurakunnan viranomaisen päätöksestä, vaikka hän ei olisikaan asiassa asianosainen. Vastaava järjestelmä on käytössä myös kunnallishallinnossa ja evankelis-luterilaisissa seurakunnissa. Seurakunnan jäsenten oikeus oikaisuvaatimuksen ja valituksen tekemiseen on keino valvoa seurakuntahallinnon lainmukaisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan museovirastolla olisi lisäksi oikaisuvaatimusoikeus eräistä kirkollisten rakennusten suojeluun liittyvistä päätöksistä. Oikaisuvaatimusoikeus koskisi päätöstä 116 §:n nojalla suojellun kirkon tai rukoushuoneen purkamista tai sitä olennaisesti muuttavaa korjaamista koskevan suunnitelman hyväksymisestä, 116 §:n 1 momentin mukaista päätöstä, jolla kirkko tai rukoushuone määrätään suojeltavaksi, sekä 116 §:n 4 momentin mukaista päätöstä siitä, ettei rakennusta enää ole pidettävä suojelunalaisena.

Ehdotetussa muutoksenhakujärjestelmässä peruslähtökohtana on, että muutoksenhakua valittamalla edeltää aina oikaisuvaatimusmenettely. Pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen voisi näin ollen hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen, jollei päätös ole oikaisuvaatimuksen johdosta muuttanut. Sen sijaan silloin, kun kirkollishallitus on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttanut päätöstä, myös 1 momentissa tarkoitettulla asianosaisella ja seurakunnan jäsenellä sekä 2 momentissa tarkoitettuisa asioissa Museovirastolla olisi valitusoike-

us. Oikeuskäytännössä on kuntalain vastaa-
van säännöksen osalta lisäksi katsottu, että
sillä viranomaisella, jonka päätökseen valitus
on kohdistunut, on yleensä oikeus hakea
muutosta valitusviranomaisen päätökseen,
jos valitusviranomainen on muuttanut päätös-
tä tai kumonnut sen.

103 §. Oikaisuvaatimus- ja valitusaika.
Pykälässä säädetään määräajoista, joiden ku-
luessa oikaisuvaatimus ja valitus olisi tehtä-
vä. Valitus- ja oikaisuvaatimusaika laskettais-
iin päätöksen tiedoksisaannista. Se, milloin
tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, mää-
räytyisi hallintolain ja tämän lain 9 luvun
säännösten mukaan. Oikaisuvaatimus olisi
tehtävä 14 päivän ja valitus 30 päivän kulu-
essa tiedoksisaannista. Säädettyjen määräai-
kojen laskemisesta annetun lain (150/1930)
2 §:n mukaisesti tiedoksisaantipäivää ei oteta
lukuun määräaikaa laskettaessa.

104 §. Jatkovalitus. Pykälässä mainittaisiin
selvyyden vuoksi hallintolainkäyttölain 9 §:n
mukainen mahdollisuus tehdä hallinto-
oikeuden päätöksestä jatkovalitus korkeim-
paan hallinto-oikeuteen

**105 §. Päätöksen täytäntöönpanokelpoi-
suus.** Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaati-
muksen ja valituksen vaikutuksesta päätök-
sen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Hallinto-
lainkäyttölain 31 §:n mukaan lähtökohtana
on, että päätös saadaan panna täytäntöön vas-
ta lainvoimaisena eli kun siihen ei enää voi
hakea muutosta valittamalla. Tästä pääsään-
nöstä on kuitenkin erityislainsäädännössä
monia poikkeuksia, ja esimerkiksi kunnal-
lishallinnossa ja evankelis-luterilaisissa seu-
rakunnissa lähtökohtana on välitön täytän-
töönpanokelpoisuus. Ortodoksisen kirkon ja
seurakunnan viranomaisten päätösten osalta
täytäntöönpanokelpoisuudesta ei nykyisin ole
erityissäännöksiä, joten täytäntöönpanokel-
poisuus määräytyy hallintolainkäyttölain
mukaisesti.

Päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta kos-
kevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi sit-
ten, että se vastaisi muun muassa kunnal-
lishallintoa ja evankelis-luterilaisia seurakun-
tia koskevia säännöksiä. Pääsääntönä olisi
näin ollen, että päätös voitaisiin panna välit-
tömästi täytäntöön jo ennen sen tuleamista
lainvoimaiseksi. Tästä peruslähtökohdasta
olisi pykälässä kaksi poikkeusta. Ensinnäkin
päätöstä ei saisi panna täytäntöön, jos oi-

kaisuvaatimus tai valitus kävisi täytäntöön-
panon johdosta hyödyttömäksi. Tämä poik-
keus koskisi lähinnä sellaisia päätöksiä, jois-
sa täytäntöönpanon vaikutuksia ei olisi jälki-
käteän mahdollista poistaa, jos päätös oi-
kaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta
kumotaan. Toiseksi oikaisuvaatimuksen tai
valituksen käsittelevä viranomainen voisi
tarvittaessa antaa väliaikaismääräyksen, jolla
täytäntöönpano kielletään.

Poikkeuksen välittömän täytäntöön-
panokelpoisuuden lähtökohdasta muodostai-
sivat myös kirkollishallituksen vahvistetta-
vaksi alistettavat päätökset, joita ei saisi
98 §:n mukaan panna täytäntöön ennen alis-
tamisen toimittamista.

**106 §. Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden
rajoittaminen.** Pykälään ehdotetaan kootta-
vaksi kirkon ja seurakuntien viranomaisen
päätöksiä koskevat muutoksenhakukiellot.
Pykälän 1 momentin mukaan muutosta ei
saisi hakea kirkolliskokouksen eikä piispain-
kokouksen päätökseen. Oikaisuvaatimusta tai
valitusta ei saisi tehdä myöskään piispan pä-
ätöksestä, joka koskee ehdokasasettelua kirk-
koherran, papin, diakonin tai kanttorin vaal-
issa taikka lisäehdokkaan hyväksymistä tai
hylkäämistä kirkkoherran vaalissa. Näistä
päätöksistä on nykyisinkin voimassa valitus-
kielto. Lisäksi oikaisuvaatimus- ja valitus-
kielto koskisi piispan päätöstä papin mää-
rämisestä toimituskieltoon enintään kuudek-
si kuukaudeksi.

Ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat
ovat julkisista hankinnoista annetussa laissa
(1505/1992) tarkoitettuja hankintayksikköjä.
Lakia säädettäessä on ollut tarkoituksena oi-
keusturvakeinojen keskittäminen hallinto-
oikeudelle, ja kuntalakiin ja hallintolainkäyt-
tölakiin perustuvaa valitusoikeutta on tästä
syystä rajoitettu julkisista hankinnoista an-
netun lain 9 a §:n 3 momentissa. Pykälän 2
momenttiin ehdotetaan otettavaksi sään-
nös, jolla rajattaisiin julkisista hankinnoista
annettuun lakiin perustuvat, markkinaoikeu-
den toimivaltaan kuuluvat asiat tämän lain
mukaisen oikaisuvaatimus- ja valitusoikeu-
den ulkopuolelle.

107 §. Hallintolainkäyttölain soveltaminen.
Pykälään ehdotetaan selvyyden vuoksi viit-
taussäännöstä hallintolainkäyttölakiin, joka
sisältää keskeiset säännökset valituksesta ja
eräistä muista hallinto-oikeudellisista oikeus-

turvakeinoista sekä niiden käsittelyssä noudatettavasta menettelystä. Hallintolainkäyttölakia ei sovellettaisi oikaisuvaatimuksen ja alustusasian käsittelyssä, jotka ovat luonteeltaan hallintomenettelyä.

11 luku Erinäiset säännökset

108 §. *Työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset.* Pykälän 1 momentin mukaan tietyissä työtehtävissä ortodoksisessa kirkossa ja seurakunnissa työskentelevien työntekijöiden edellytettäisiin aina olevan ortodoksisen kirkon jäseniä. Jäsenyysvaatimus koskisi jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten suorittamiseen sekä diakoniaan tai opetukseen liittyviä tehtäviä. Lisäksi kirkollishallituksen lainoppineen kirkkoneuvoksen tulisi olla kirkon jäsen. Työtehtävien luonteen huomioon ottaen näissä tehtävissä työskenteleviltä on perusteltua edellyttää sitoutumista kirkon tunnustukseen. Kirkko tai seurakunta ei saisi palkata säännöksessä tarkoitettuun tehtävään ortodoksisen kirkkoon kuulumatonta henkilöä, ja työntekijän erotessa kirkosta työnantajan tulisi irtisanoa tai purkaa työsopimus.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuutussäännös, jonka mukaan kirkon ja seurakuntien työntekijöiden muista kelpoisuusvaatimuksista voitaisiin säätää kirkkojärjestyksessä.

109 §. *Papin, diakonin ja kanttorin yleiset velvollisuudet.* Hengellisen toimen haltijalta voidaan edellyttää tehtävässään kirkon tunnustukseen ja kanoniseen perinteeseen sitoutumista. Papistoon kuuluvat piispat, papit ja diakonit. Papiston jäsenet ja kanttorit eivät saisi opettaa, liittää saarnaansa tai levittää sellaisia mielipiteitä, jotka eivät vastaa kirkon tunnustusta tai kanonista rakennetta. Lisäksi papiston jäseneltä ja kanttorilta edellytettäisiin asemansa mukaista käytöstä sekä työtehtäviä hoitaessaan että niiden ulkopuolella. Tehtävien hengellinen luonne huomioon ottaen on perusteltua, että papiston ja kanttorien tulee käyttäytyä kirkon kanonisen perinteen edellyttämällä tavalla myös yksityiselämässään.

Papiston ja kanttorin tehtävistä säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Lisäksi työsopimussuhteessa olevan työntekijän vel-

vollisuuksista on yleisiä säännöksi työsopimuslain (55/2001) 3 luvussa.

Tämän pykälän mukaiset laiminlyönnit ja niiden seuraukset tulevat kanttorien osalta arvioitavaksi suoraan työsopimuslain perusteella. Papiston osalta mahdollisissa laiminlyönneissä joudutaan arvioimaan myös edellytyksiä pappeuteen kanoniseen perinteeseen liittyvien määräysten pohjalta. Toimituskiellosta ja pappeuden menettämisestä ehdotetaan säädettäväksi 111 §:ssä.

110 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisin ortodoksisesta kirkosta annetun lain 16 b §:ään sisältyvä säännös papin vaitiolovelvollisuudesta. Säännöstä on täsmennetty siten, että siinä todetaan säännöksen koskevan soveltuvin osin myös piispaa.

Pappi ei saa vaitiolovelvollisuudestansa johtuen 1 momentin ehdotuksen mukaan ilmaista todistajana eikä muutenkaan mitään, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu. Pappi ei saa myöskään ilmaista henkilöä, joka hänelle on uskoutunut.

Synnintunnustuksella tarkoitetaan katumuksen sakramenttia. Muu sielunhoito on kysymyksessä silloin, kun asiayhteydestä tai muutoin papin ja asianosaisen välisestä kanssakäymisestä ja keskusteluista on pääteltävissä, että se on tarkoitettu nimenomaan luottamukselliseksi sielunhoidolliseksi keskusteluksi.

Papin vaitiolovelvollisuus on yleinen ja ehdoton. Vaitiolovelvollisuuden sisältöä ja laajuutta tarkasteltaessa merkityksellisiä ovat ne seikat, jotka pappi on saanut tietää papeutensa perusteella. Vaitiolovelvollisuus säilyy, vaikka henkilö ei enää olisikaan siinä asemassa, jossa hän on saanut tiedon vaitiolovelvollisuuden alaisesta seikasta. Synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa olleen henkilön suostumus ei myöskään kumoa papin vaitiolovelvollisuutta. Koska papin katsotaan toimivan todistajana Jumalan ja ihmisten välillä, asioita uskotaan hänelle nimenomaan pappeuden tuoman aseman perusteella. Vaitiolovelvollisuus ei ole näin ollen vain papin ja hänelle uskoutuneen henkilön keskinäinen sopimus keskustelun luottamuksellisuudesta.

Papin vaitiolovelvollisuus koskee 1 momentin mukaan myös todistamista oikeuden-

käynnissä. Papin velvollisuus todistaa oikeudenkäynnissä eroaa todistajan yleisestä velvollisuuksista. Oikeudenkäymiskaaren mukaan jokainen voidaan kutsua oikeudenkäyntiin todistajaksi. Oikeudenkäymiskaarella on kuitenkin poikkeussäännöksiä sen suhteen, kuka voi kieltäytyä todistamasta, kuka ei saa todistaa ja toisaalta siitä, millaisiin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Papin asemasta todistajana ja vaitiolovelvollisuudesta ei ole säädetty oikeudenkäymiskaarella, vaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 2 momentissa säädetään, että papin vaitiolovelvollisuudesta on erikseen säädetty. Tämän vuoksi tähän lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös todistamiskiellosta. Pappia koskeva todistamiskiello on oikeudenkäymiskaarella lueteltuihin kieltoihin verrattuna ehdottomin, sitä ei ole mahdollista murtaa edes törkeiden rikosten kohdalla.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:n mukaan papin on kerrottava kieltäytymisensä peruste ja tuettava oikeudenkäynnissä kieltäytymistään todennäköisin syin. Tällä on tarkoitettu sitä, että papin on osoitettava olevansa pappi ja kuulleensa asiasta joko katumuksen sakramentin tai muun sielunhoidollisen keskustelun yhteydessä. Todistajan on yleensä helppoa osoittaa luotettavasti olevansa pappi. Sen sijaan vaikeampaa on vaitiolovelvollisuutta rikkomatta osoittaa, että on kuullut asiasta nimenomaan papin asemassa ja synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa. Käytännössä riittänee, että pappi ilmoittaa, että kyse on vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvista seikoista. Koska pappi ei näissä yhteyksissä saa ilmaista välillisestikään henkilöä, jonka kanssa hän on käynyt sielunhoidollisia keskusteluita, hän ei saa myöskään vastata siihen kysymykseen onko tietty henkilö käynyt hänen luonaan.

Jos pappi kutsutaan todistajaksi asiassa, jossa hänellä on vaitiolovelvollisuus, hänen on kuitenkin mentävä oikeudenkäyntiin ja myös annettava todistajan vala tai vakuutus. Hän saa kertoa sen, mitä muutoin asiasta tietää, mutta kiello ilmaista mitään siitä, mitä hänelle on uskottu ja kuka hänelle on uskottunut synnintunnustuksessa tai muussa sielunhoidollisessa keskustelussa on ehdoton. Vaitiolovelvollisuus koskee kaikkia prosessilajeja, siviili-, rikos- ja hallintoprosessia sekä hallintomenettelyä. Vaitiolovelvollisuus kos-

kee myös kaikkia kuulemisen vaiheita, siten esimerkiksi esitutkintaa.

Julkisuuslain 22 §:n 1 momentin mukaan asiakirja on pidettävä salassa, jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Näin ollen kaikki sielunhoitoa koskevat papiston todistukset ja muut asiakirjat ovat julkisuuslain nojalla salaisia. Todistuksen tai asiakirjan salassapidon laadusta ja laajuudesta säädetään julkisuuslaissa. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 12 §:n mukaan vaitiolovelvollisuus estää myös sellaisten asiakirjojen käytön todisteena, jotka sisältävät vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädetäväksi vaitiolovelvollisuudesta suunnitellun rikoksen yhteydessä. Jos synnintunnustuksessa tai sielunhoidollisissa keskusteluissa ilmenee, että on suunnitteilla rikos, joka on yleisen lain mukaan ilmiannettava, papin on ensi sijassa kehotettava ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai niille, jotka ovat suunnitellun rikoksen johdosta vaarassa. Yleisellä lailla, johon momentissa viitataan, tarkoitetaan rikoslain 15 luvun 10 §:ää. Kyseisen säännöksen mukaan tietyistä rikoshankkeista tietävän on ilmoitettava tietonsa viranomaisille. Kyseisen lainkohdan mukaisten törkeiden, hankkeilla olevien rikosten ilmoittamatta jättäminen täyttää siten itsessään rikoksen tunnusmerkistön. Edellä mainittu lainkohta koskee siis myös pappia, mutta ehdotetun säännöksen 2 momentti rajoittaisi sitä siten, että papin on ensisijaisesti kehotettava henkilöä itseään ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Vasta jos kyseessä oleva henkilö ei siihen suostu, papin on annettava asiasta tieto viranomaisille ja niille, joita vaara uhkaa. Pappi voi antaa tietoa kuitenkin vain sen verran, ettei asianomainen tule ilmoituksesta edes välillisesti ilmi. Jos rikos on jo tapahtunut, ilmiantovelvollisuutta ei rikoslain 15 luvun 10 §:ssä lueteltujen rikostenkaan osalta ole.

Pykälän 3 momentin ehdotuksen mukaan 1 ja 2 momentissa säädetty vaitiolovelvollisuus koskee myös piispaa ja soveltuvin osin diakonia, jotka kuuluvat papistoon. Piispan vaitiolovelvollisuus on identtinen papin vaitiolovelvollisuuden kanssa. Koska diakonit eivät ota vastaan synnintunnustuksia, vaitiolovelvollisuus koskee heidän osaltaan mui-

ta sielunhoidollisia keskusteluja.

111 §. *Toimituskielto ja pappeuden menettäminen.* Nykyisen lain mukaan pappi, diakoni ja kanttorit ovat virkamiehiä, joiden virkavelvollisuuksien laiminlyönnit käsitellään ojennusrangaistusmenettelyssä. Ojennuslautakunta voi määrätä ojennusrangaistuksen papille, diakonille ja kanttorille, jos he toimivat virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai laiminlyövät niitä. Ojennusrangaistuksina voimassa oleva laki tuntee kirjallisen varoituksen, virantoimituksesta erottamisen 1—6 kuukaudeksi sekä viraltapanon. Hiippakunnan piispa on nykyisen lain mukaan toimivaltainen nuhtelevaan niitä, jotka ovat hänen valvontavaltansa alaisuudessa. Siirryttäessä virkasuhteesta työsopimussuhteeseen erillisestä ojennusmenettelystä luovutettiin, ja lakiin otettiin sen sijaan säännökset papille tai diakonille määrättävästä toimituskiellosta ja pappeuden menettämisestä. Lievemmissä tapauksissa hiippakunnan piispa voisi hiippakuntansa papistoon kohdistuvan valvontatehtävänsä nojalla nuhdella velvollisuuksiensa vastaisesti toiminutta pappia tai diakonia.

Pykälän 1 momentin mukaan hiippakunnan piispa voisi määrätä papin tai diakonin toimituskieltoon enintään kuudeksi kuukaudeksi. Pitemmästä toimituskiellosta tulisi aina päättää piispainkokouksessa. Toimituskieltoon pappi tai diakoni voitaisiin määrätä jos hän toimii vastoin 109 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia tai laiminlyö niitä. Toimituskieltoon määrätty pappi ei saa suorittaa papillisia toimituksia eikä käyttää papin asua.

Jos 1 momentin mukainen toiminta tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen on vakava ja osoittaa, että pappi tai diakoni on kanonien mukaan sopimaton pappeuteen, piispainkokous voisi määrätä pappeuden menetyksi. Pappeuden menettäminen ei automaattisesti merkitsisi työsopimussuhteen päättymistä, mutta käytännössä tällaisessa tilanteessa lienee pääsääntöisesti olemassa myös työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettu työsopimuksen irtisanomisperuste tai 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu purkamisperuste.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan piispaa koskevat ojennusmenettelyasiat käsittelee piispainkokous, joka voi määrätä piispalle ojennusrangaistuksen. Piispainkokouksen päätöksestä ei ole valitusmahdollisuutta. Esitykseen ei sisälly säännöksiä piispuuden

menettämisestä, vaan tämä jäisi ortodoksisen kirkon kanonisten sääntöjen varaan.

112 §. *Papiston jäsenen ja kanttorin hiippakunta ja vaalialue.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi pappien, diakonien ja kanttorien hiippakunnan ja vaalialueen määrätymistä koskeva valtuutussäännös.

113 §. *Naisten ja miesten edustus toimielimissä.* Perustuslaki edellyttää, että sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä sen mukaan kuin asiasta lailla tarkemmin säädetään. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Tasa-arvolain soveltamissäännösten mukaan lakia ei sovelleta evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkkokunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan uskonnonharjoittamiseen liittyvään toimintaan. Lakia sovelletaan näin ollen muilta osin ortodoksisen kirkon ja seurakunnan hallintoon ja toimintaan.

Tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisten tulee edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti erityisesti muuttamalla niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista. Tavoitteen toteuttamiseksi samassa pykälässä säädetään, että valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakkin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Säännöksessä ei ole säädetty kirkollishallinnon toimielimien kokoonpanosta.

Ehdotettu säännös kiintiöperiaatteesta ortodoksisen kirkon kirkollisissa toimielimissä vastaisi sisällöltään tasa-arvolain 4 §:n 2 momenttia. Toimielintä ei tarkemmin määritellä tasa-arvolain 4 §:n 2 momentissa eikä myöskään ehdotetussa säännöksessä. Kunnallisasioita koskevassa oikeuskäytännössä toimielimiksi, joihin kyseistä tasa-arvolaisa säädettyä kiintiöperiaatetta on sovellettava, on katsottu muun muassa seutuyhteistyön neuvottelukunta, kaupunkisuunnittelutyöryhmä, kehittämistoimikunta ja rakennustoimikunta. Tasa-arvolain tavoitteet huomioon ottaen ehdotetun kiintiövelvoitteen on siten katsottava tarkoittavan kattaa kirkollishallin-

non luottamushenkilöistä ja/tai viran- tai toimenhaltijoista muodostuvat monijäseniset elimet, joita ei ehdotetussa säännöksessä rajata soveltamisalan ulkopuolelle. Kirkollishallinnolla tarkoitetaan sekä kirkon että seurakunnan hallintoa.

Säännöksen 40 prosentin vähimmäisvaatimuksesta ei voitaisi poiketa pyöristämällä alaspäin, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Tasa-arvolakia valmisteltaessa erityisenä syynä pidettiin muun muassa sitä, että niissä virka- tai työtehtävissä, joista toimielinten jäsenet valitaan, on yksinomaan miehiä tai naisia. Samoin oikeuskäytännössä on erityisenä syynä poiketa kiintiöperiaatteesta hyväksytyt toimielimen jäsenyyden perustuminen virka-asemaan. Erityisenä syynä ei kuitenkaan ole pidetty jäsenten asemaa luottamushenkilöinä, poliittisten ryhmien tai eri järjestöjen edustusta, jäsenyyttä aikaisemmin samoja tehtäviä hoitaneessa toimielimessä tai toimielimen arvovaltaisuutta.

Ehdotetussa säännöksessä on sen soveltamisalan ulkopuolelle rajattu kirkolliskokous, kirkollishallitus, hiippakuntaneuvosto, piispainkokous ja seurakunnanvaltuusto. Kirkolliskokous ja seurakunnanvaltuusto ovat kirkollisia toimielimiä, joiden jäsenet valitaan vaalilla, joissa ovat äänioikeutettuja kaikki kirkon ja seurakunnan jäsenet. Kiintiöperiaatteen toteuttaminen ei siten ole valinnassa mahdollista. Piispainkokouksessa, kirkollishallituksessa ja hiippakuntaneuvostossa kiintiöperiaatetta ei voi noudattaa siitä syystä, että säännösten mukaan niiden jäsenistö on joko kokonaan tai suurelta osin piispoja tai pappeja.

114 §. *Työehtosopimus ja työehtoja koskevat määräykset.* Esityksen mukaan ortodoksisen kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsopimussuhteista ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuslain (436/1946) mukaisesti. Tämän vuoksi on tarpeen ottaa lakiin säännös siitä, miten työnantajan edustus työehtosopimusta tehtäessä järjestettäisiin. Sopimusvaltuuskuntaa tai muuta vastaavaa erillistä toimielintä tätä tehtävää varten ei ole katsottu välttämättömäksi, vaan työehtosopimukset kirkon ja seurakuntien puolesta tekisi kirkollishallitus. Kirkollishallitus voisi järjestää tarvittavan yhteydenpidon seurakuntiin epävirallisessa muodossa. Kirkollishallitukseen

sovellettaisiin, mitä työehtosopimuslaissa säädetään työnantajasta tai rekisteröidystä työnantajain yhdistyksestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkollishallituksen toimivallasta ohjata kirkon sekä seurakuntien ja luostareiden työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa sitovilla määräyksillä. Kirkollishallitus voisi antaa kirkon viranomaaisia sekä seurakuntia ja luostareita sitovia määräyksiä työehtosopimuksen soveltamisesta. Määräykset voisivat olla tarpeen esimerkiksi kirkossa valmisteilla olevan uuden palkkausjärjestelmän yhdenmukaisen soveltamisen turvaamiseksi. Lisäksi kirkollishallitus voisi antaa määräyksiä sellaisista työsuhteissa noudatettavista ehdoista, joista ei ole säädetty tai sovittu työehtosopimuksella. Määräyksillä kirkollishallitus voisi ohjata sitä, millaisilla ehdoilla kirkon viranomaiset sekä seurakunnat ja luostarit saavat tehdä työsopimuksia. Määräykset eivät luonnollisesti voida olla ristiriidassa työehtosopimuksen määräysten tai pakottavien lain säännösten kanssa. Määräystoimivallan tarkoituksena on varmistaa työsuhteissa noudatettavien ehtojen yhdenmukaisuus myös sellaisten ehtojen osalta, joista ei ole sovittu työehtosopimuksella, samoin kuin mahdollisesti kokonaan työehtosopimusten soveltamisalan ulkopuolelle jäävien työntekijöiden työsuhteissa.

115 §. *Kirkolliset arvonimet.* Nykyisin hiippakunnan piispa voi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen mukaan myöntää julkisen tunnustuksen papiston jäsenille, kanttoreille ja kirkon toimihenkilöille. Henkilölle, joka ei ole kirkon jäsen, julkisen tunnustuksen myöntää arkkipiispa ja asiassa tulee pyytää lausunto kirkollishallitukselta. Asetuksessa tarkoitettuja julkisia tunnustuksia ovat rovastin arvonimet, director cantus ja director musices -arvonimet sekä siunauskirjat. Lisäksi kirkko myöntää erilaisia kirkon sisäisiä huomionosoituksia ja arvonimiä kuten esimerkiksi arkkipiispan ja ylidiakonin arvonimiä.

Suomen ortodoksisella kirkolla on myös Pyhän Karitsan ritarikunta, jonka kunniamerkkejä jaetaan ritarikunnan ohjesääntöjen mukaan sekä kirkon jäsenille että kirkon ulkopuolisille henkilöille kirkon hyväksi tehdystä työstä.

Yleiset julkiset arvonnannon osoitukset ja

arvonimikäytäntö perustui Suomessa aiemmin pitkään perinteeseen. Perustuslain uudistuksen myötä oli tarpeen säätää laki julkisen arvannon osoituksista (1215/1999). Sen nojalla annetussa tarkempia menettelytapasäännöksiä sisältävässä arvonimistä annetussa tasavallan presidentin asetuksessa (381/2000) on mainittu valtioneuvoston kansliasta esiteltävinä arvoniminä myös kirkolliset arvonimet. Lailla ja sen nojalla annettulla asetuksella ei kuitenkaan ollut tarkoitus muuttaa kirkollista arvonimikäytäntöä, vaan sillä pyrittiin lähinnä saattamaan arvonimiin liittyvä sääntely uuden perustuslain edellyttämälle säädöstatolle. Kirkon viranomaisten myöntämistä arvonimistä tulee säätää lain tasolla ja sen vuoksi ehdotettuun säännökseen on otettu piispoille rinnakkainen toimivalta tasavallan presidentin ohella myöntää kirkollisia arvonimiä. Piispa voisi myöntää hiippakuntansa ansioituneelle papille rovastin arvonimen. Lisäksi piispa voisi myöntää hiippakuntansa ansiokkaasti palvelleelle kanttorille *director cantus* tai *director musices* -arvonimen.

Muista kirkollisista arvonimistä, kunniamerkeistä ja huomionosoituksista säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

Aikaisemmin myönnettyistä arvonimistä suoritettiin valtiolle leimaveroa. Leimaverolaki (662/1943) on kumottu vuoden 2002 alussa voimaan tulleella arvonimistä suoritettavasta verosta annetulla lailla (1388/2001), joka ei koske piispojen ja tuomiokapitulien myöntämiä arvonimiä.

116 §. *Kirkon tai rukoushuoneen suojele.* Kirkkojen ja rukoushuoneiden suojeleusta ehdotetaan säädettäväksi ortodoksisesta kirkosta annetussa laissa. Ortodoksisen kirkkokunnan rakennussuojeleusta on tähän saakka säädetty rakennussuojelelaissa (60/1985). Kirkkorakennusten suojeleutarupeet poikkeavat muiden rakennusten suojeleusta. Kirkollinen rakennus on aina kokonaisuus, jossa suojeleun tulee kohdistua rakennuksen lisäksi esimerkiksi myös kiinteään sisustukseen. Myös evankelis-luterilaisella kirkolla on kirkollisten rakennusten suojeleusta omat säännökset kirkkolaissa.

Pykälän 1 momentin mukaan ennen vuotta 1917 rakennetut kirkot ja rukoushuoneet suojelellaan lailla, nuorempien rakennusten suojelelusta päättää kirkollishallitus museovirastoa

kuultuaan. Suojeleupäätöksen perusteena ovat rakennussuojelelain säännökset. Kirkollishallituksen lisäksi suojeleuasian voi laittaa vireille kyseinen seurakunta ja museovirasto. Rakennuksen suojeleu kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan suojeletua kirkkoa tai rukoushuonetta ei saa purkaa eikä siihen saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantavat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Pykälän 3 momentissa säädetään museoviraston oikeudesta antaa lausunto suojeletua kirkkoa tai rukoushuonetta olennaisesti muuttavasta korjaamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan suojeleun alaisen rakennuksen vahingoittumisen johdosta kirkollishallitus voi päättää, ettei sitä enää ole pidettävä suojeleunalaisena. Erityisestä syystä muutenkin kirkollishallitus voi tehdä päätöksen suojeleun lopettamisesta. Kirkollishallituksen on varattava museovirastolle tilaisuus lausunnon antamiseen.

117 §. *Rakennussuojeleun valvonta.* Pykälässä säädetään rakennussuojeleun valvonnasta. Pykälän 1 momentin mukaan kirkollishallituksen tai museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkkoon tai rukoushuoneeseen suojeleua koskevissa asioissa.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkollishallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi, jos on ilmeistä, että kirkon tai rukoushuoneen rakentamista, purkamista tai korjaamista koskeva alistaminen on laiminlyöty.

12 luku **Voimaantulo ja siirtymäsäännökset**

118 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Pykälän 1 momenttiin on otettu tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaisiin ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu laki sekä Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta annettu laki. Samalla kumoutuisivat myös ensiksi mainittu lain nojalla annetut asetukset, joita ovat ortodoksisesta kirkkokunnasta annettu asetukset

ja ortodoksisesta seminaarista annettu asetus. Lisäksi kumottaisiin valtion virkamieslain 68 §, valtion virkaehtosopimuslain 1 §:n 2 momentti ja valtion virkaehtosopimusasetuksen (1203/1987) 10 §:n 4 momentin 31 kohta, jotka käyvät tarpeettomiksi ortodoksisen kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiesten siirtyessä virkasuhteesta työsopimussuhteeseen.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntönnäpän edellyttämiin toimenpiteisiin. Tällaisia toimenpiteitä olisivat esimerkiksi kirkkojärjestyksen hyväksyminen sekä kirkon ja seurakuntien henkilöstöä koskevan työehtosopimuksen tekeminen.

119 §. *Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidon siirtyminen kirkolle.* Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito ehdotetaan siirrettäväksi valtiolta ortodoksisen kirkon itsensä vastattavaksi, ja siirrosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin kirkolle vuosittain myönnettävällä valtionavulla. Kirkollishallitus on tässä yhteydessä käsitetty laajassa merkityksessä siten, että siihen on luettu kuuluvaksi kirkon keskushallinto kokonaisuudessaan. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon ja seminaarin virkamiesten palkkoja ja matkakorvauksia sekä muita kirkollishallinnon toimintamenoja ei enää maksettaisi valtion varoista, vaan kirkko vastaisi menoista itse. Kirkollishallituksesta tulisi näin ollen myös budjettitekniisesti selkeästi kirkon oma virasto. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon asemaa sekä vahvistaa kirkon itsehallintoa.

Ortodoksisen kirkon toimintaan myönnettävää valtionavustusta varten otettaisiin valtion talousarvioon vuosittain määräraha, jonka mitoituksen perusteena olisi ennen lain voimaantuloa kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidosta valtiolle aiheutuneiden menojen määrä. Menot on maksettu valtion talousarvion momentilta 29.05.21. Vuoden 2006 talousarviossa määrärahan suuruus on 1,809 miljoonaa euroa.

Lisäksi valtio on vakiintuneesti myöntänyt avustuksia ortodoksisen kirkon seurakunnille ja laitoksille. Vuoden 2006 talousarviossa tarkoitukseen on myönnetty 152 000 euroa.

Nämä avustukset on tarkoituksenmukaista yhdistää kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon siirron perusteella maksettavaan valtionapuun. Näin ollen mainitut avustukset siirtoa edeltävältä kalenterivuodelta otettaisiin huomioon lisäyksenä määrärahan mitoituksessa.

Lisäksi määrärahan mitoituksessa otettaisiin huomioon arvioitu kustannustason muutos. Kustannustason muutoksen arvioinnissa lähtökohtana olisi yleisen hintatason muutos, joka käytännössä voitaisiin laskea Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin perusteella. Perustellusta syystä kustannustason muutos voitaisiin kuitenkin laskea myös tästä poikkeavalla perusteella niin, että kustannustason muutos otettaisiin huomioon yleisen hintatason muutosta korkeampana tai alempana.

Vaikka valtionavustusta varten valtion talousarvioon otettavan määrärahan mitoitus määräytyisi lakisääteisten perusteiden nojalla, kyseessä olisi kuitenkin harkinnanvarainen valtionavustus, johon sovellettaisiin valtionavustuslakia (688/2001).

120 §. *Virkasuhteen muuttuminen työsopimussuhteeksi.* Pykälässä säädettäisiin ortodoksisen kirkon ja seurakuntien virkasuhteiden muuttumisesta työsopimussuhteiksi. Virkasuhteet muuttuisivat työsopimussuhteiksi ja virat lakkaisivat suoraan lain nojalla ilman eri toimenpiteitä. Työsopimussuhteisiin sovellettaisiin jatkossa pääasiassa yleistä työlainsäädäntöä, muun muassa työsopimuslakia (55/2001) ja työehtosopimuslakia.

Työsopimussuhteessa noudatettavista ehdoista on tarkoitus sopia työehtosopimuksilla ja työsopimuksilla.

Työnantajaa edustava kirkollishallitus on aloittanut työntekijäosapuolen kanssa neuvottelut työehtosopimuksesta.

121 §. *Koeaika.* Voimassa olevan lainsäädännön mukaan papin, diakonin tai kanttorin virkaan valittu, joka ei ole aiemmin ollut vakinaisena vastaavassa virassa, otetaan nimitämisen sijasta virkaan kahden vuoden koeajaksi. Sen sijaan työsopimuslain mukaan työnantaja ja työntekijä voivat sopia pääsääntöisesti enintään neljän kuukauden koeajasta. Virassa koeajalla tämän lain voimaan tullessa olevien viranhaltijoiden aseman turvaamiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan näiden viranhaltijoiden koeaika päättyisi viimeistään neljän kuukauden lain voimaantulosta, jollei koeaika nyt voi-

massa olevan lainsäädännön mukaan päätytää aikaisemmin. Muilta osin koeaikaan sovellettaisiin tämän lain voimaan tultua työso-
pimuslain 1 luvun 4 §:n säännöksiä.

122 §. Eläkeoikeus. Ortodoksisen kirkon ja seurakuntien henkilöstö kuuluu nykyisin kolmen eri eläkejärjestelmän piiriin. Työsopimussuhteinen henkilöstö ja seurakuntien viranhaltijoista ne, joiden palvelussuhde on alkanut vuoden 1994 alussa tai myöhemmin, kuuluvat työntekijäin eläkelain (395/1961, jäljempänä TEL) piiriin. Ne seurakuntien viranhaltijat, joiden palvelussuhde oli alkanut ennen vuotta 1994, jäivät ortodoksisen kirkon oman eläkejärjestelmän piiriin. Heidän eläkkeensä ja heidän omaisilleen maksettavat perhe-eläkkeet maksetaan kirkon keskusrahastosta noudattaen soveltuvin osin valtion virkamiehiä koskevia säännöksiä. Kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehet kuuluvat valtion eläkelain (280/1966) piiriin ja heidän eläkkeensä maksetaan valtion varoista.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännökset, joilla ortodoksisen kirkon ja seurakuntien palveluksessa olevalle henkilöstölle turvataan nykyisen tasoiset eläke-etuudet. Nykyisin TEL-järjestelmän piiriin kuuluva henkilöstön eläketurva säilyisi ennallaan. Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvista kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehistä ne, joiden palvelussuhde on alkanut 1 päivänä tammikuuta 1993 tai myöhemmin, siirtyisivät TEL-järjestelmän piiriin. Tällä ryhmällä eläke-etuuksien taso ja eläkeikä ovat TEL-järjestelmässä samat kuin valtion eläkejärjestelmässä.

Sen sijaan niillä kirkon keskus- ja hiippakuntahallinnon virkamiehillä, joiden palvelussuhde on alkanut ennen vuotta 1993, TEL-järjestelmään siirtyminen laskisi eläkkeen määrää ja myös eläkeikä nousisi 65 vuoteen. Eläketurvan säilyttämiseksi nykyisellä tasolla 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan nämä virkamiehet säilyisivät työsuhteeseen siirtyessään edelleen valtion eläkejärjestelmän piirissä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vastavasti otettavaksi säännös, jonka mukaan kumotun ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 21 §:n mukaan kirkon oman eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat seurakunnan viranhaltijat jäisivät siihen edelleen. Säännös

koskee vakinaiseen virkaan nimitettyä ja päätoimisessa virkasuhteessa olevaa ylimääräistä tai koeajaksi määrättyä pappia, diakonia ja kanttoria, jonka palvelussuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1994 ja jatkunut yhdenjaksoisesti. Palvelussuhteen katsotaan jatkuvan yhdenjaksoisesti, jos sitä edeltävän palvelussuhteen päättymisestä on kulunut enintään yksi kuukausi, milloin uusi palvelussuhde alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 1999. Eläkkeet ja perhe-eläkkeet maksetaan kirkon keskusrahastosta soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

Pykälän 3 momentin mukaan pykälässä tar-
koitetut työntekijät osallistuisivat eläketurvan kustantamiseen maksamalla eläkemaksuja samojen perusteiden mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevat henkilöt.

123 §. Vireillä olevat hallintoasiat. Pykälään ehdotetaan otettavaksi tavanomainen siirtymäsäännös lain voimaan tullessa vireillä olevien hallintoasioiden käsittelyssä noudattavista säännöksistä.

124 §. Toimielimet ja luottamushenkilöt. Esityksen mukaan ortodoksisen kirkon toimielimistä lakkautettaisiin virka- ja työehtovaliokunta, ojennuslautakunta, kirkollinen ylioikeus sekä kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunta. Koska ojennusmenettelystä luovuttaisiin, ojennuslautakunnassa ja kirkollisessa ylioikeudessa mahdollisesti vireillä olevat asiat voitaisiin katsoa rauenneiksi. Koska kirkolliskokouksessa käsiteltävät asiat valmistelisi jatkossa kirkollishallitus, kirkolliskokouksen valmisteluvaliokunnassa valmisteltavina olevat asiat siirtyisivät kirkollishallituksen valmisteltaviksi. Samoin kirkollishallitukselle siirtyisivät virka- ja työehtovaliokunnassa vireillä olevat asiat.

Luostarien johtokunnat voitaisiin esityksen mukaan valita enintään viiden vuoden määräajaksi. Koska luostarien johtokunnat on nykyisin valittu toistaiseksi, ehdotetaan pykälään otettavaksi siirtymäsäännös nykyisten johtokuntien toimikaudesta.

Muut ortodoksisen kirkon ja seurakuntien toimielimet jatkaisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaisessa kokoonpanossa toimikautensa loppuun. Ennen lain voimaantuloa valittujen luottamushenkilöiden vaalikel-
poisuuteen sovellettaisiin aiemman lain säännöksiä.

125 §. *Ohje- ja johtosäännöt sekä työjärjestykset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös lain voimaan tullessa voimassa olevien ohje- ja johtosääntöjen sekä työjärjestyksen jäämisestä voimaan. Mahdollisessa ristiriitatilanteessa lain ja kirkkojärjestyksen säännökset kuitenkin syrjäyttävät ohje- ja johtosääntöjen sekä työjärjestyksen määräykset.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädettäisiin 5 §:n mukaan tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaa kirkolliskokous. Lakiin sisältyisi lisäksi useita yksilöidymiä kirkkojärjestyksestä koskevia valtuutusäännöksiä.

3. Voimaantulo

Ennen lain voimaantuloa on tarpeen varata riittävästi aikaa muun muassa kirkkojärjestyksen antamista ja työehtosopimuksen tekemistä varten sekä tiedottamiseen ja koulutukseen ortodoksisen kirkon piirissä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen yhtenä tavoitteena on saattaa ortodoksista kirkkoa koskeva lainsäädäntö vastaamaan paremmin uuden perustuslain vaatimuksia.

Nykyisessä lainsäädännössä säännösten säädöstaso ei kaikilta osin vastaa perustuslain 80 §:n vaatimuksia. Muun muassa seurakuntien henkilöstön palvelussuhteen ehtojen osalta on asetuksella säädetty asioista, joiden voidaan katsoa kuuluvan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin. Lisäksi nykyisen lain asetuksenantovaltuussäännökset vastaavat huonosti nykyisiä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Esityksen mukaan palvelussuhteen ehdoista ei enää säädettäisi tai määrättäisi yksipuolisesti, vaan kirkon ja seurakuntien henkilöstö olisi työsuhteessa, ja palvelussuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuslain ja työsopimuslain mukaisesti.

Esityksen mukaan kirkon ja seurakuntien koko henkilöstö olisi jatkossa työsuhteesta. Uudistusta on paikallaan arvioida valtiosääntöoikeudellisen virkamieshallintoperiaatteen kannalta. Kirkon ja seurakuntien henkilöstön tehtävistä julkisen vallan käyttöä voidaan arvioida sisältyvän lähinnä avioliiton vihkimiseen ja avioliiton esteiden tutkintaan. Koska julkisen vallan käyttöä sisältyy tehtäviin vain vähäisessä määrin, työsuhteeseen siirtymiselle ei liene esteitä virkamieshallintoperiaatteen kannalta.

Esityksessä on poistettu sellaiset nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvät rajoitukset, joita voidaan pitää ongelmallisina perusoikeuksien kannalta, muun muassa ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 16 a §:ssä säädetty papiston ja kanttorien velvollisuus asua seurakunnan alueella.

Esityksen 106 §:ssä ehdotetaan, että kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätökset sekä eräät piispan päätökset rajattaisiin oikeusvaatimus- ja valitusoikeuden ulkopuolelle. Näitä muutoksenhakukieltoja on perusteltua tarkastella perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta. Kirkolliskokous on kirkon ylin päättävä toimielin, joka käsittelee pääasiassa kirkkoa koskevaan lainsäädäntöön sekä kirkon talouteen ja hallintoon liittyviä yleisiä asioita. Piispainkokouksen tehtävät puolestaan liittyvät kirkon hengellisiin asioihin. Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen käsittelemät asiat ovat pääsääntöisesti luonteeltaan sellaisia, etteivät ne suoraan koske kenenkään oikeuksia ja velvollisuuksia. Piispainkokouksen tehtäviin kuuluu kuitenkin myös päättää pappeuden menettämisestä ja palauttamisesta sekä yli kuuden kuukauden toimituskiellosta. Kyseessä on ortodoksisen kirkon kanoneihin perustuva päätös, joka liittyy piispan papistoon kohdistuvaan valvontaan. Sama koskee vastaavasti myös piispan päätöstä enintään kuuden kuukauden toimituskiellosta sekä päätöstä papin, kanttorin tai diakonin vaalin ehdokasasettelusta tai päätöstä lisäehdokkaan hyväksymisestä tai hylkäämisestä kirkkoherranvaalissa. Muutoksenhakumahdollisuus maalliseen tuomioistuimeen olisi näissä tilanteissa ristiriidassa ortodoksisen kirkon kanonien kanssa.

Lisäksi voidaan todeta, että päätös pappeuden menettämisestä tai toimituskiellosta kos-

kisi suoranaisesti vain papin kanonista asemaa, ja mahdollisista työsuhteen päättämiseen liittyvistä seurauksista päätettäisiin erikseen. Jos pappi katsoo työsuhteen päättämisen perusteettomaksi, hänellä on mahdollisuus nostaa vahingonkorvauskanne työsopimuslain 12 luvun 2 §:n perusteella.

Ehdokasasettelua koskevista päätöksistä puolestaan on jo nykyisinkin voimassa valituskielto. Muutoksenhakumahdollisuus näihin päätöksiin ei ole välttämätön siitäkään syystä, että kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta tulla valituksi tiettyyn tehtävään.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaisi kirkolliskokous. Koska kirkkojärjestykseen voisi sisältyä oikeussääntöjä ja sen antaisi muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö, kirkkojärjestystä

koskevia säännöksiä on aiheellista tarkastella perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta.

Kirkkojärjestyksessä voitaisiin säätää lähinnä kirkon sisäisen toiminnan ja hallinnon yksityiskohdista, eikä sääntelyn asiallinen merkitys siten edellytä lain tai asetuksen tasoista sääntelyä. Sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon ortodoksisen kirkon erityislaatuinen itsehallinnollinen asema. Esitykseen on pyritty sisällyttämään soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatut valtuutussäännökset siltä osin kuin kirkkojärjestyksessä on tarkoitus antaa oikeussääntöjä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

ortodoksisesta kirkosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Kirkon perinne ja yhteys ekumeeniseen patriarkaattiin

Suomen ortodoksinen kirkko perustuu Raamatun, perimätiedon, ortodoksisen kirkon dogmien, kanonien ja muiden kirkollisten sääntöjen varaan.

Suomen ortodoksinen kirkko muodostaa Suomen valtakunnan alueella paikalliskirkkona toimivan arkkipiispakunnan.

Kirkko on kanonisessa yhteydessä Konstantinopolin apostoliseen ja patriarkaaliseen ekumeeniseen istuimeen sillä tavalla kuin ekumeenisen patriarkan 6 päivänä heinäkuuta 1923 tekemässä päätöksessä on ilmaistu.

2 §

Kirkon tehtävä

Kirkko palvelee ihmisiä pyhien toimitusten, ortodoksisen kasvatuksen ja opetuksen, diakonia- ja hyväntekeväisyystyön sekä ortodoksisen kirkon perinteeseen perustuvan muun toiminnan kautta.

3 §

Kirkon jäsenet

Kirkon jäseniä ovat ne, jotka on otettu kasteen ja mirhalla voitellun sakramenttien kaut-

ta kirkon yhteyteen.

Kirkon jäsen ei samanaikaisesti voi kuulua muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kirkon jäsen, joka liittyy jonkin muun uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, katsotaan eronneeksi kirkon jäsenyydestä.

Kirkkoon liittymisestä ja kirkosta eroamisesta on lisäksi voimassa, mitä uskonnonvapauslaissa (453/2003) säädetään.

4 §

Kirkkoa koskeva lainsäädäntö, lausunnot ja esitykset

Kirkolla on oikeus tehdä ehdotuksia tämän lain muuttamisesta ja muusta kirkkoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kirkolle on varattava tilaisuus antaa lausunto säädettäessä muutoksia tähän lakiin sekä säädettäessä asioista, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

Kirkolla on oikeus tehdä valtion viranomaisille esityksiä ja antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

5 §

Kirkkojärjestys

Kirkon toiminnasta ja hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jonka antaa kirkolliskokous.

Kirkkojärjestys julkaistaan Suomen sädöskokoelmassa.

2 luku

Kirkon hallinnollinen jako

6 §

Hiippakunta

Kirkon perusyksikkö on hiippakunta. Kirkko muodostuu kolmesta tai useammasta hiippakunnasta, joita kutakin johtaa hiippakunnan piispa. Yksi piispoista on arkki-piispa.

Hiippakuntajaosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

7 §

Seurakunnat ja luostarit

Hiippakunnat jakaantuvat seurakuntiin. Seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan alueella.

Seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

Hiippakuntiin voi kuulua seurakuntien lisäksi luostareita. Luostarin perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

8 §

Seurakuntien yhteistoiminta

Seurakunnat voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä hoitamisesta yhteisesti.

Seurakunta voi sopimuksen perusteella hoitaa tehtävän myös toisen seurakunnan puolesta. Sopimuksessa voidaan määrätä, että viimeksi mainittu seurakunta saa valita luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen toimielimeen.

Seurakuntien yhteistoiminnasta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

9 §

Kappeliseurakunnat

Seurakunnasta voidaan erottaa alue kappeliseurakunnaksi. Kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä kappeliseurakunnan alueen muuttamisesta päättää hiippakunnan piispan esityksestä kirkollishallitus.

Kappeliseurakunnan perustamisesta, toiminnasta ja hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

3 luku

Kirkon yhteinen hallinto*Kirkolliskokous*

10 §

Kokoonpano

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat:

- 1) hiippakuntien piispat ja apulaispiispat;
- 2) yksitoista papiston edustajaa;
- 3) kolme kanttorien edustajaa; sekä
- 4) kahdeksantoista maallikkojen edustajaa.

11 §

Jäsenten valinta ja toimikausi

Kirkolliskokouksen jäsenten vaalit toimitaan joka kolmas vuosi viimeistään 31 päivänä maaliskuuta. Papiston, kanttoreiden ja maallikkojen edustajat valitaan erillisillä salaisilla vaaleilla vaalialueittain.

Jäsenten toimikausi alkaa vaalia seuraavan kesäkuun 1 päivänä ja kestää kolme vuotta.

12 §

Vaalikelpoisuus ja äänioikeus

Papiston edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kirkon papit ja diakonit, jotka eivät ole vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja kanttorien edustajien vaalissa. Papiston jäsen, joka on piispainkokouksen päätöksellä pidätetty papillisten tehtävien toimit-

tamisesta, ei kuitenkaan ole vaalikelpoinen eikä äänioikeutettu.

Kanttorien edustajien vaalissa vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat kanttorit, jotka työskentelevät päätoimisesti kanttorin tehtävässä kirkon tai seurakunnan palveluksessa.

Vaalikelpoinen maallikkojen edustajaksi ja maallikkojen edustajien valitsijamieheksi on ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen ja joka ei ole vaalikelpoinen papiston tai kanttorien edustajien vaalissa.

Äänioikeus maallikkojen edustajien vaalissa on seurakuntien valitsemilla valitsijamiehillä. Vaalissa ehdokkaana olevaa ei voi valita valitsijamieheksi.

13 §

Papiston edustajien vaalit

Papiston edustajien vaaleissa kukin hiippakunta jakautuu yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä säädetään.

Papiston edustajia valitaan kustakin hiippakunnasta samassa suhteessa kuin hiippakunnassa on vaalivuotta edeltäneen vuoden lopussa vaalikelpoisia pappeja ja diakoneja. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan kuitenkin vähintään yksi edustaja. Jos hiippakunnassa on useampi kuin yksi vaalialue, edustajien lukumäärä jakautuu näiden kesken papiston lukumäärän suhteessa.

Vaaleissa valituiksi tulevat eniten ääniä saaneet, kuitenkin siten että jokaiselta vaalialueelta vähintään puolet valituista on päätoimisessa palvelussuhteessa kirkkoon tai seurakuntaan papin tai diakonin tehtävässä.

14 §

Kanttorien edustajien vaalit

Kanttorien edustajien vaaleissa vaalialueena on hiippakunta. Kustakin hiippakunnasta valitaan yksi kanttorien edustaja.

Vaaleissa valituiksi tulevat eniten ääniä saaneet.

15 §

Äänestäminen papiston ja kanttorien edustajien vaaleissa

Papiston ja kanttorien edustajien vaaleissa äänestetään vaalikokouksessa tai toimittamalla ennen vaalitoimitusta suljettu äänestyslippu sen seurakunnan kirkkoherranvirastolle, jossa vaalikokous pidetään. Kukin äänioikeutettu äänestää sillä vaalialueella, johon hän kuuluu.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää enintään sitä määrää vaalialueelle kuuluvia vaalikelpoisia henkilöitä kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

16 §

Ehdokkaiden asettaminen ja valitsijamiesten valinta maallikkojen edustajien vaalissa

Seurakunnilla on oikeus ehdokkaiden asettamiseen maallikkojen edustajien vaalissa.

Seurakunnanvaltuusto päättää ehdokkaiden asettamisesta. Seurakunnanvaltuuston on toimitettava ehdokasluettelonsa kirkollishallitukselle, joka vahvistaa vaalialueen ehdokasluettelon.

Seurakunnanvaltuustot valitsevat maallikkojen edustajien valitsijamiehet ja heidän varamiehensä. Seurakunnasta valittavien valitsijamiesten lukumäärä määräytyy kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetyllä tavalla sen mukaan, kuin seurakunnassa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

Henkilö voidaan valita ehdokkaaksi tai valitsijamieheksi sillä vaalialueella, johon kuuluvan seurakunnan tai luostarin jäsen hän on.

17 §

Maallikkojen edustajien vaali

Maallikkojen edustajien vaaleissa kukin hiippakunta jakautuu yhteen tai useampaan vaalialueeseen sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään. Jos seurakunnan jäsenmäärä ylittää 10 000, se muodostaa oman vaalialueensa.

Maallikkojen edustajien paikkojen jako

vaalialueiden kesken määräytyy siinä suhteessa kuin vaalialueen seurakunnissa on ollut jäseniä vaalivuotta edeltäneen vuoden alussa.

Jokainen valitsijamies voi äänestää sitä määrää ehdokkaita kuin vaalialueelta valitaan edustajia.

Vaalissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet.

18 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Kirkollishallitus vahvistaa kirkolliskokouksen jäsenten vaalin tuloksen.

19 §

Varajäsenen määrääminen

Jos kirkolliskokouksen jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi kyseiseltä vaalialueelta valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä saaneen ehdokkaan (*varajäsen*). Papis-ton edustajien varajäsentä kutsuttaessa otetaan kuitenkin huomioon, mitä 13 §:n 3 momentissa säädetään. Jos jäsen on muutoin estynyt saapumasta kirkolliskokoukseen, puheenjohtaja kutsuu varajäsenen hänen sijaansa kokouksen ajaksi.

20 §

Tehtävät

Kirkolliskokous hoitaa lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta koskevia asioita sekä kirkon hengellisiä asioita 1 §:ssä säädettyissä rajoissa.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

1) käsitellä kanonisia suhteita koskevat asiat;

2) päättää tämän lain muuttamista ja kirkkoa koskevan muun lainsäädännön muuttamista koskevien ehdotusten antamisesta;

3) hyväksyä kirkkojärjestys ja muuttaa sitä;

4) päättää 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja asioita valmistelevien työryhmien ja toimikuntien perustamisesta;

5) antaa kirkon lausunto kirkon kannalta periaatteellisesti tärkeissä asioissa;

6) päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä hiippakunnan rajojen muuttamisesta;

7) valita piispat;

8) hyväksyä tilinpäätös ja päättää vastuu-
vapaudesta;

9) määrätä kirkon keskusrahastoon suoritettavista maksuista;

10) vahvistaa kirkon toimintasuunnitelma ja talousarvio;

11) päättää seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen avustamisesta;

12) valita kirkollishallituksen jäsenet ja varajäsenet;

13) valvoa kirkon toimintaa, hallintoa ja taloutta yleisesti;

14) valita kirkon tilintarkastajat;

15) päättää muista kirkolliskokouksen päätettäväksi säädettyistä ja määrätyistä asioista.

21 §

Kokoontuminen

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain.

Ylimääräinen kirkolliskokous voidaan kutsua koolle, jos kirkollishallitus katsoo sen tarpeelliseksi taikka jos piispainkokous tai kaksi kolmasosaa kirkolliskokouksen edustajista pyytää sitä ilmoittamansa asian käsitte-
lyä varten kirkollishallitukselta. Ylimääräisessä kirkolliskokouksessa käsitellään ainoastaan niitä asioita, joita varten se on kutsuttu koolle.

22 §

Asian vireilletulo

Asia tulee kirkolliskokouksessa vireille kirkollishallituksen esityksellä taikka piispan kirkolliskokouksen jäsenen, seurakunnan tai luostarin aloitteella. Aloitteiden jättämisestä ja käsittelystä säädetään kirkkojärjestyksessä.

23 §

Valiokunnat

Kirkolliskokous asettaa toimikaudekseen valiokunnat. Kirkolliskokous voi lisäksi asettaa tilapäisen valiokunnan valmistelemaan tai tutkimaan erityistä asiaa.

Kirkolliskokouksen lähetekeskustelun jälkeen asiat siirretään valiokuntien valmisteltavaksi, jollei kirkolliskokous lähetekeskustelussa päättä kirkollishallituksen esityksestä, että asia jätetään käsittelemättä. Kirkolliskokous ei voi ottaa asiaa käsittelyynsä ennen kuin valiokunta on sen valmistellut.

24 §

Kirkolliskokousta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirkolliskokouksen edustajien vaalien toimittamisesta ja kirkolliskokouksen työskentelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkolliskokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

Piispainkokous

25 §

Kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat.

26 §

Tehtävät

Piispainkokous käsittelee kirkon hengellisiä asioita 1 §:ssä säädetyissä rajoissa.

Piispainkokouksen tehtävänä on:

- 1) vahvistaa hiippakunnan piispan ja apulaispiispan vaali;
- 2) kanonisesti asettaa virkaan ja vihkiä piispat;
- 3) hyväksyä kirkollisissa toimituksissa käytettävät kirjat;
- 4) vastata kirkon ulkomaansuhteista;

5) antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkollishallitukselle;

6) päättää hiippakunnan piispan esityksestä toimituskieltoon määräämisestä yli kuudeksi kuukaudeksi sekä pappeuden menettämisestä ja palauttamisesta;

7) päättää niistä muista asioista, jotka kirkon kanonien sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan kuuluvat sen toimivaltaan.

Piispainkokous valvoo, että kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen päätökset ovat kirkon dogmien ja kanonien mukaisia. Jos piispainkokous katsoo päätöksen olevan ristiriidassa kirkon dogmien tai kanonien kanssa, asia on viipymättä saatettava päätöksen tehneen uudelleen käsiteltäväksi.

27 §

Päätösvaltaisuus

Piispainkokous on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä.

Jos piispainkokouksen päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi on tarpeen, puheenjohtaja kutsuu lisäjäseneksi apulaispiispan ja tarvittaessa eläkkeellä olevan piispan.

Jos päätösvaltaisuutta ei saavuteta 2 momentin mukaisella menettelyllä, puheenjohtaja pyytää ekumeenista patriarkkaa määräämään toisen ortodoksisen kirkon piispan tai piispoja lisäjäseniksi.

28 §

Piispainkokousta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset

Piispainkokouksen työskentelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä ja määrätään tarkemmin piispainkokouksen itselleen vahvistamassa työjärjestyksessä.

Arkkipiispa

29 §

Arkkipiispa

Arkkipiispa on kirkon esipaimen, jonka tehtävänä on johtaa arkkipiispakuntaa yhdes-

sä kirkolliskokouksen, piispainkokouksen ja kirkollishallituksen kanssa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Arkkipiispan ollessa estynyt tai tehtävän ollessa avoimena sijaisena toimii virkaiältään vanhin hiippakunnan piispa.

Kirkollishallitus

30 §

Kokoonpano

Kirkollishallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa;
- 2) muut hiippakuntien piispat; sekä
- 3) kirkolliskokouksen kolmeksi kalenterivuodeksi valitsemat neljä kirkollishallinnon asiantuntijajäsentä.

31 §

Asiantuntijajäsenten vaalikelpoisuus

Kirkollishallituksen asiantuntijajäseneksi voidaan valita ortodoksisesta kristillisestä vakaumuksesta tunnettu kirkon jäsen, joka ei ole vajaavaltainen.

Asiantuntijajäsenistä yhden tulee olla papin toimeen kelpoinen pappi ja yhden tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

32 §

Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten vaali

Kirkolliskokous valitsee kirkollishallituksen asiantuntijajäsenet toimikaudekseen. Kukin jäsen valitaan erikseen salaisella vaalilla, jollei kirkolliskokous ole valittavasta jäsenestä yksimielinen. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitetaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas.

Kullekin jäsenelle valitaan erikseen saman-

laista menettelyä noudattaen henkilökohtainen varajäsen.

33 §

Tehtävät

Kirkollishallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;

2) antaa kirkolta pyydetty lausunnot, jollei lausunnon antaminen ole säädetty kirkolliskokouksen tehtäväksi;

3) valmistella asiat kirkolliskokoukselle;

4) huolehtia kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta;

5) ohjata ja valvoa kirkolliskokouksen sen yhteyteen perustamien toimielinten työtä;

6) valvoa kirkon ja seurakuntien etua työmarkkina-asioissa, ohjata kirkon ja seurakuntien työnantaja- ja henkilöstöpolitiikkaa sekä neuvotella ja sopia kirkon ja seurakuntien puolesta niiden työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista työehtosopimuslaissa (436/1946) säädettyssä järjestyksessä;

7) huolehtia kirkollishallitukselle 73 ja 74 §:n mukaan kuuluvista kirkonkirjojen pitämisestä liittyvistä tehtävistä;

8) määrätä kirkon yhteisistä kolehdeista;

9) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu kirkon muulle viranomaiselle.

Kirkollishallitus valvoo kirkon etua, edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä.

34 §

Päätösvaltaisuus

Kirkollishallitus on päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet jäsenistä.

35 §

Toimivallan käyttäminen

Kirkollishallitukselle kuuluvat asiat ratkaisee sen mukaan kuin kirkollishallituksen työjärjestyksessä määrätään:

- 1) kirkollishallitus istunnossaan;
- 2) kirkollishallituksen jaosto;
- 3) piispa; tai
- 4) kirkollishallituksen työntekijä, jonka ratkaistavaksi asia on määrätty.

Kirkollishallituksen jaostojen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta määrätään työjärjestyksessä.

36 §

Kirkollishallitusta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirkollishallituksen työskentelystä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä ja määrätään tarkemmin kirkollishallituksen itselleen vahvistamassa työjärjestyksessä.

4 luku

Kirkon talous

37 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka tuloja käytetään kirkolliskokouksen vahvistaman talousarvion rajoissa:

- 1) kirkon yhteisen hallinnon menoihin;
- 2) hiippakuntien menoihin;
- 3) muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen;
- 4) eläkkeisiin ja perhe-eläkkeisiin;
- 5) seurakuntien, luostareiden ja kirkon tehtävää edistävien yhteisöjen tukemiseen; sekä
- 6) muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

Kirkon talouden hoidosta sekä kirkon kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta säädetään kirkkojärjestyksessä.

38 §

Seurakuntien ja luostareiden keskusrahastomaksut

Kirkon keskusrahastoon suoritetaan vuosittain maksuja seuraavasti:

- 1) jokainen seurakunta siitä verotettavasta tulosta, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksuunpantu tai ollut oikeus maksuun-

panna kirkollisveroa, kirkolliskokouksen vahvistaman osuuden; sekä

2) jokainen seurakunta ja luostari tuloverolain (1535/1992) mukaisesta pääomatulostaan kirkolliskokouksen vahvistaman osuuden. Kirkkojärjestyksessä voidaan säätää, että tietyt pääomatulon lajit otetaan keskusrahastomaksua määrättäessä huomioon vain osittain.

Jokainen seurakunta suorittaa lisäksi keskusrahastoon maksun papiston ja kanttoreiden eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista varten. Eläke- ja perhe-eläkemaksut jaetaan vuosittain seurakuntien kesken 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisten tulojen suhteessa.

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, on maksua määrättäessä meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

Seurakunnan ja luostarin on suoritusensa viivästyessä maksettava viivästyskorkoa, joka on kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin kulloinkin voimassa oleva peruskorko.

Kirkollishallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta osittain tai kokonaan vapauttaa seurakunnan tai luostarin suorittamasta sille määrättyä keskusrahastomaksua tai viivästyskorkoa.

Keskusrahastomaksun määräämisestä ja maksamisesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

5 luku

Hiippakuntahallinto

39 §

Hiippakunnan piispa

Hiippakunnan piispa on hiippakuntansa esipaimen, joka johtaa hiippakuntaa kirkon perinteen ja ortodoksisen kirkon muiden sääntöjen sekä tämän lain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Piispan tehtävänä on ohjata ja valvoa hiippakuntansa seurakuntien, luostarien sekä papiston ja kanttorien toimintaa siten kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään. Piispa

päättää kirkkojärjestyksessä säädetyistä seurakuntien papiston ja kanttorien työsuhteita koskevista asioista.

40 §

Apulaispiispa

Kirkossa voi olla yksi tai useampi apulaispiispa.

Apulaispiispan tehtävänä on avustaa sen hiippakunnan piispaa, jonka avustajaksi hänet määrätään. Apulaispiispan tehtävistä ja sijoituspaikasta määrää piispainkokous.

41 §

Hiippakuntaneuvosto

Hiippakuntaneuvoston tehtävänä on hiippakunnan piispan apuna suunnitella ja koordinoita hiippakunnan sekä sen seurakuntien ja luostarien hallintoa ja toimintaa.

Hiippakuntaneuvoston jäseniä ovat piispa, hiippakunnan seurakuntien kirkkoherrat, seurakuntien luottamushenkilöiden edustajat ja luostarien johtajat.

42 §

Piispan vaali

Piispan valitsee kirkolliskokous.

Kirkolliskokouksen jäsenillä on oikeus esittää ehdokkaita piispan vaaliin. Ehdokkaaksi esittäminen edellyttää asianomaisen suostumusta.

Piispainkokous asettaa esitetyistä henkilöistä ehdokkaiksi ansiokkaimmat ja tehtävään sopivimmat.

Piispa valitaan salaisella vaalilla. Jokainen jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Jos ensimmäisessä äänestyksessä joku ehdokas saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, hän tulee valituksi. Muussa tapauksessa toimitaan toinen äänestys kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Valituksi tulee tällöin enemmän ääniä toisessa äänestyksessä saanut ehdokas.

43 §

Hiippakuntahallintoa koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset

Piispan tehtävistä, sijaisesta, valintamenetelystä ja tehtävään asettamisesta sekä hiippakuntaneuvoston toiminnasta ja jäsenen valinnasta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

6 luku

Seurakunnan hallinto*Yleiset säännökset*

44 §

Seurakunnan tehtävät

Toteuttaakseen kirkon tehtävää alueellaan seurakunta huolehtii pyhistä toimituksista, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

45 §

Seurakunnan jäsenet

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka.

Luostarin veljestyöön tai sisaristoon kuuluvat tai luostarissa noviisina olevat ovat kuitenkin kyseisen luostarin jäseniä.

Hiippakunnan piispa voi erityisestä syystä päättää, että kirkon jäsen kuuluu muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun seurakuntaan tai luostariin.

46 §

Oikeuskelpoisuus

Seurakunta voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muun viranomaisen luona.

47 §

Nimenkirjoitusoikeus

Seurakunnan nimenkirjoitusoikeus on kirkkoherralla.

48 §

Äänioikeus ja äänioikeutettujen luettelo

Kaikilla 18 vuotta täyttäneillä kirkon jäsenillä on seurakunnanvaltuuston ja kirkkoherran vaalissa yhtäläinen äänioikeus. Seurakunnanvaltuuston vaalissa äänestävän on oltava 18 vuotta täyttänyt viimeistään ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaalissa äänestävän viimeistään hakuajan päättymispäivänä.

Äänioikeutta käytetään seurakunnanvaltuuston vaalissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään 31 päivänä elokuuta, ja kirkkoherran vaalissa siinä seurakunnassa, jossa vastaava merkintä on tehty viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Jos seurakunta jakaantuu useampaan vaalialueeseen, äänioikeutta käytetään sillä vaalialueella, jonka alueella äänioikeutetulla on kotikunta edellä tarkoitettuna päivänä.

Jos valituksen johdosta tai 55 §:n mukaan on määrätty uusi vaali, seurakunnanvaltuuston vaaleissa äänestävän on oltava täyttänyt 18 vuotta viimeistään uuden vaalin ensimmäisenä vaalipäivänä ja kirkkoherran vaalissa äänestävän viimeistään hakuajan päättymispäivänä. Äänioikeutta käytetään uudessa vaalissa siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on merkitty seurakunnan jäseneksi viimeistään 60 päivää ennen ensimmäistä vaalipäivää.

49 §

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimiin on ortodoksisesta kristillisestä vaakaumuksesta tunnettu äänioikeutettu seurakunnan jäsen, joka ei ole vajaavaltainen.

Vaalikelpoisia seurakunnanvaltuuston ja

seurakunnanneuvoston luottamustoimiin eivät kuitenkaan ole kyseisen seurakunnan päätoimiset työntekijät.

50 §

Vaalilautakunta

Vaalilautakuntaan kuuluu seurakunnan kirkkoherra sekä kolme muuta jäsentä, joiden tulee olla vaalikelpoisia seurakunnan luottamustoimiin.

Vaalilautakunnan jäsenet valitsee seurakunnanvaltuusto neljäksi vuodeksi, ja heidän toimikautensa kestää siihen saakka, kunnes uudet jäsenet on valittu.

Vaalilautakunta vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten ja kirkkoherran vaalia varten äänioikeutettujen luettelon sekä toimittaa ja vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten ja kirkkoherran vaalin.

51 §

Kieltäytyminen ja ero luottamustoimesta

Oikeus kieltäytyä seurakunnan luottamustoimesta on sillä, joka on täyttänyt 60 vuotta taikka ollut samassa tai samaan toimielimeen kuuluvassa luottamustoimessa neljä lähinnä edellistä vuotta taikka ollut seurakunnan luottamustoimessa yhteensä kahdeksan vuotta.

Luottamustoimesta voi kieltäytyä myös muusta pätevistä syistä. Kieltäytymisen hyväksymisestä päättää asianomainen toimielin.

Luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää se toimielin, joka on valinnut luottamushenkilön. Seurakunnanvaltuusto myöntää eron seurakunnanvaltuuston jäsenelle.

52 §

Päätösvaltaisuus

Seurakunnan toimielin on päätösvaltainen, kun läsnä on enemmän kuin puolet jäsenistä.

Seurakunnanvaltuusto

53 §

Kokoonpano

Seurakunnanvaltuuston jäseniä ovat:

- 1) kirkkoherra; ja
- 2) neljäksi kalenterivuodeksi valitut jäsenet.

Seurakunnanvaltuustossa on jäseniä vähintään 9 ja enintään 21. Jäsenten lukumäärä määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetyllä tavalla.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi kyseessä olevalla vaalialueella lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

54 §

Seurakunnanvaltuuston vaali

Seurakunnanvaltuuston jäsenet valitaan salaisella vaalilla.

Seurakunnanvaltuusto voi jakaa seurakunnan useampaan vaalialueeseen siten, että seurakunnan eri alueet tulevat suhteellisesti edustetuiksi. Jos seurakunnan jäsenmäärä on yli 5 000, seurakunta on jaettava vaalialueisiin.

Kahdella seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä on oikeus asettaa vaalialueellaan ehdokkaita seurakunnanvaltuustoon. Esitys on tehtävä kirjallisesti, ja kussakin esityksessä voidaan esittää enintään niin monta ehdokasta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää enintään niin monta vaalialueensa ehdokasta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä. Valituiksi tulee niin monta eniten ääniä saanutta kuin kyseiseltä vaalialueelta valitaan valtuustoon jäseniä.

55 §

Ylimääräinen vaali

Hiippakunnan piispa määrää toimitettavaksi täydennysvaalin, jos seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärä vaalissa tai vaalikauden aikana jää alle kolmen neljäsosan säädetyistä lukumäärästä.

Hiippakunnan piispa voi määrätä toimitettavaksi uuden vaalin myös seurakuntajaon olennaisen muutoksen johdosta. Jos seurakuntajaon muutos sitä vaatii, piispa voi määrätä vaalin toimitettavaksi uutta seurakuntajakoa noudattaen ennen seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa.

Piispa määrää tarvittaessa ylimääräistä vaalia varten 54 §:n 2 momentin mukaan vaali-alueet.

Ylimääräisessä vaalissa valittujen jäsenten toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun. Jos 2 momentissa tarkoitettavat vaalit toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, toimikausi kestää kuitenkin seuraavan vaalikauden loppuun.

56 §

Tehtävät

Seurakunnanvaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa.

57 §

Asian valmistelu ja kokouskutsu

Seurakunnanvaltuustolle tulevat asiat valmistelelee seurakunnan neuvosto tai yksittäistapauksessa toimikunta, jonka valtuusto on tehtävään määrännyt.

Seurakunnanvaltuusto voi ottaa asian päätettäväksi ilman valmistelua vain, jos päätös siitä tehdään yksimielisesti.

Seurakunnanvaltuusto ei voi ottaa päätettäväksi asiaa, jos sitä ei ole kokouskutsussa mainittu.

Seurakunnanneuvosto

58 §

Kokoonpano

Seurakunnanneuvoston jäseniä ovat:

- 1) kirkkoherra;
- 2) pääkirkon isännöitsijä; sekä
- 3) vähintään neljä seurakunnanvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa jäsentä.

Jos jäsenen paikka tulee pysyvästi avoimeksi kesken toimikauden, seurakunnanvaltuuston on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

Seurakuntaan päätoimisessa työsopimussuhteessa olevat papit, diakonit ja kanttorit voivat valita keskuudestaan edustajan, jolla on puheoikeus seurakunnanneuvoston kokouksessa.

59 §

Tehtävät

Seurakunnanneuvoston tehtävänä on edistää seurakunnan hengellistä elämää, vastata seurakunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä seurakunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, laillisuuden valvonnasta ja täytäntöönpanosta. Seurakunnanneuvosto valvoo seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä.

60 §

Seurakunnanvaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Jos seurakunnanneuvosto katsoo, että seurakunnanvaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä tai että valtuusto on ylittänyt toimivaltansa, taikka jos päätös on muuten lainvastainen, seurakunnanneuvoston on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Jos seurakunnanvaltuusto pysyy päätöksessään, seurakunnanneuvoston on saatettava kirkollishallituksen ratkaistavaksi, onko täytäntöön panemiselle laillista estettä. Kirkol-

lishallitus ei saa ratkaista asiaa, ennen kuin oikaisuvaatimusaika valtuuston päätöksestä on kulunut.

Papisto ja kanttorit

61 §

Kirkkoherra

Jokaisen seurakunnan esimiehenä on kirkkoherra.

Kirkkoherra vastaa siitä, että pyhät toimitukset toimitetaan kirkon perinteen, kirkkojärjestyksen ja muiden kirkollisten sääntöjen mukaan. Kirkkoherran on huolehdittava seurakuntansa uskonnollisesta kasvattamisesta ja seurakuntansa jäsenten sielunhoidosta.

Kirkkoherra johtaa seurakunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa tämän lain, kirkkojärjestyksen ja seurakunnan toimielinten päätösten mukaan.

62 §

Kirkkoherran vaali

Kirkkoherran valitsevat salaisella vaalilla seurakunnan äänioikeutetut jäsenet.

Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasettelun hakuajan päätyttyä. Piispan on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta.

Vähintään kymmenellä seurakunnan äänioikeutetulla jäsenellä on oikeus esittää lisäehdokasta, joka on hakenut tehtävään ja antanut lisäehdokkuuteensa kirjallisen suostumuksensa. Esitys on tehtävä kirjallisesti hiippakunnan piispalle vähintään kymmenen päivää ennen vaalia. Piispalla on oikeus hyväksyä tai hylätä lisäehdokas.

Jokainen äänioikeutettu voi äänestää yhtä ehdolle asetettua tai lisäehdokasta. Lisäehdokasta äänestänyt voi lisäksi äänestää yhtä ehdolle asetettua. Jos lisäehdokasta kannattaa yli puolet äänestäjistä, hän tulee valituksi tehtävään. Muussa tapauksessa valituksi tulee se, joka saa enemmistön annetuista äänistä. Jos äännet menevät tasan, valituksi tulee ylempällä vaalisijalla oleva ehdokas.

63 §

Papin, diakonin ja kanttorin valinta

Seurakunnan muun papin kuin kirkkoheran, diakonin ja kanttorin valitsee seurakunnanvaltuusto.

Hiippakunnan piispa suorittaa ehdokasettelun hakuajan päätyttyä. Piispan on asetettava ehdolle enintään kolme ansiokkainta ja tehtävään sopivinta ehdokasta.

Jokainen seurakunnanvaltuuston jäsen voi äänestää yhtä ehdokasta. Valituksi tulee se, joka saa eniten ääniä. Jos äänet menevät tasan, valituksi tulee ylemmällä vaalisijalla oleva ehdokas.

Seurakuntajaon muuttaminen

64 §

Aloiteoikeus

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunta tai hiippakunnan piispa.

65 §

Seurakunnan työntekijät

Jos seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan lakkaamista, lakkaavan seurakunnan pysyväisluonteisessa työsopimussuhteessa olevat työntekijät siirretään laajentuvan tai uuden seurakunnan vastaaviin työsopimussuhteisiin heille soveltuviin tehtäviin sen mukaan kuin seurakuntien kesken sovitaan.

Jos sopimusta ei saada aikaan, kirkollishallituksen on seurakunnan tai työntekijän esityksestä päätettävä siirtämisestä.

Jos seurakuntajaon muutos merkitsee seurakunnan alueen supistumista siten, ettei 1 momentissa tarkoitettu työntekijä ole seurakunnassa tarpeen eikä hänen siirtämisestään laajentuvan tai uuden seurakunnan palvelukseen voida sopia, määrää siirtämisestä kirkollishallitus sen mukaan kuin 2 momentissa säädetään.

66 §

Omaisuuksien jako

Jos seurakuntajakoon tehdään muutos, seurakuntien on sovittava omaisuuden jakamisesta. Sopimus on tehtävä niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä.

Jos seurakunnat ovat eri mieltä omaisuuden jaosta, asian ratkaisee kirkollishallitus.

Kirkollishallitus vahvistaa seurakuntien sopimuksen tai päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Vahvistaessaan omaisuuden jaon kirkollishallitus voi, jolleivät seurakuntien osuudet varoista ja veloista muuten muodostu jakopäätöksen mukaisiksi, velvoittaa seurakunnan suorittamaan toiselle rahakorvauksen sekä määrätä maksuajat ja mahdollisen koron. Kirkollishallitus voi jättää sopimuksen vahvistamisen tai omaisuuden jaosta päättämisen myöhemmin tapahtuvaksi ja päättää tarvittaessa vain omaisuuden väliaikaisesta käytöstä.

Kun sopimus tai omaisuuden jako on vahvistettu, päätöksessä oleva määräys omaisuuden osoittamisesta seurakunnalle on omaisuuden saantokirja.

67 §

Jakoperuste

Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan omaisuus siirtyy tälle seurakunnalle.

Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, omaisuus jaetaan seurakuntien kesken väkiluvun osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulospäivän tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai siitä muodostetaan uusi seurakunta, tulee sen seurakunnan, johon alue liitetään tai joka muodostetaan alueesta, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jollei 68 §:stä muuta johdu.

Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman oikeudenhaltijan suostumusta.

68 §

Poikkeukset jakoperusteesta

Omaisuiden jaossa on jakoperusteista poiketen jätettävä kirkot, rukoushuoneet ja muut kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoinen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa sille seurakunnalle, jonka alueella ne tulevat sijaitsemaan.

Seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos koskee, voidaan kuitenkin antaa määräajaksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta jakopäätöksessä tarkemmin määrityihin ehtoihin, jollei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu.

Jos seurakuntajaon muutoksesta, omaisuuden jaosta tai 1 momentissa tarkoitettua järjestelyä aiheutuisi jonkin seurakunnan toiminnan ja talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta, voidaan jakoperusteesta poiketa.

Luostarit

69 §

Johtaja

Luostarin jäsenet valitsevat luostarin johtajan vaalilla. Vaalin vahvistaa hiippakunnan piispa. Tehtävä on elinikäinen.

70 §

Johtokunta

Luostarissa on sen asioiden hoitamista varten johtokunta, jonka jäsenet luostarin jäsenet valitsevat enintään viiden vuoden määräajaksi.

Luostarin johtaja toimii johtokunnan puheenjohtajana.

71 §

Ohjesääntö ja taloussääntö

Luostarin tehtävistä, hallinnosta ja toiminnasta määrätään luostarin ohjesäännössä. Ohjesäännön vahvistaa luostarin johtokunnan esityksestä hiippakunnan piispa.

Luostarin talouden hoidosta, kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta määrätään luostarin taloussäännössä, josta päättää luostarin johtokunta.

Kirkonkirjat

72 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) uskontokuntien jäsenrekistereistä annettussa laissa (614/1998) tarkoitettu jäsenrekisteri;

2) ennen 1 kohdassa mainitun lain voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat;

3) luettelot kastetuista, niistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista sekä kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä.

73 §

Kirkonkirjojen pitäminen

Seurakunnat ja luostarit pitävät kirkonkirjoja noudattaen, mitä niistä tässä tai muussa laissa säädetään taikka niiden nojalla säädetään. Kirkon keskusarkiston kirkonkirjatiedoista ja niiden ylläpidosta vastaa kuitenkin kirkollishallitus.

Kirkollishallitus voi seurakuntaa kuultuaan päättää, että seurakunnan kirkonkirjoja pidetään kirkollishallituksessa tai että useampi seurakunta huolehtii kirkonkirjojen pitämisestä yhdessä. Kirkollishallituksen on samalla määrättävä tehtävään rekisterinhoitaja.

Päätöksenteko kirkonkirjojen pitämistä koskevilla asioilla kuuluu kirkkoherralle tai tehtävään määrätylle rekisterinhoitajalle.

Kirkollishallitus antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen pitämisestä.

74 §

Tietojen luovuttaminen

Tietojen luovuttamisesta kirkonkirjoista ja muutoksenhausta seurakunnan viranomaisen tätä koskevaan päätökseen on voimassa, mitä väestötietolaissa (507/1993) säädetään.

Kirkollishallitus määrää kirkonkirjoista luovutettavista tiedoista perittävät maksut.

75 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos pappi kasteen tai mirhalla voitelun kautta liittyy kirkon jäseneksi tai siunaa hautaan henkilön, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa tai luostariinsa, on hänen viipymättä toimituksen suoritettuaan ilmoitettava siitä sille seurakunnalle, luostarille tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli.

Ilmoituksen tulee sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen lapsen huoltajista, sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

76 §

Seurakunnan hallintoa koskevat tarkemmat säännökset

Kirkkojärjestyksessä säädetään tarkemmin:

- 1) äänioikeutettujen luettelosta, vaalien toimittamisesta ja vaalien tuloksen laskemisesta seurakunnanvaltuuston ja kirkkoherran vaaleissa;
- 2) seurakunnanvaltuuston ja seurakunnan-neuvoston tehtävistä;
- 3) muusta seurakunnan hallinnosta; sekä
- 4) seurakuntajaon muuttamisesta.

7 luku

Seurakunnan talous

77 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenten tulee osallistua niiden tulojen hankkimiseen, joita tarvitaan 79 §:ssä tarkoitettuihin menoihin.

Se määrä, joka tarvitaan seurakunnanvaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi menojen suorittamiseen, kootaan varainhoitovuonna kirkollisverona. Seurakunnanvaltuusto vahvistaa tuloveroprosentin. Tuloveroprosentti vahvistetaan lähimpään 0,05 prosenttiyksiköön.

Kirkollisveron suorittamiseen osallistuvat kunnallisverotuksessa verotettujen tulojen mukaan kaikki seurakunnan alueen kunnissa verovuonna asuvat kirkkoon kuuluvat henkilöt.

78 §

Vapautus kirkollisverosta

Jos verovelvollinen on saanut säädettyjen kohtuullistamisperusteiden mukaisesti osittaisen tai täydellisen vapautuksen kunnalle tulosta maksettavasta verosta tai sen suorittamisen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista, hän saa vastaavan vapautuksen samasta tulosta maksettavasta kirkollisverosta ja sen suorittamisen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista.

Jos verovelvollinen ei ole saanut 1 momentin mukaista vapautusta, seurakunnan-neuvosto voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kirkollisverosta tai sen viivästyttämisestä johtuvista seuraamuksista samoilla perusteilla, joilla valtion ja kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen valtion- ja kunnallisverosta.

79 §

Seurakunnan tulojen käyttäminen

Seurakunnan tuloja saa käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen.

80 §

Seurakunnan taloutta koskevat tarkemmat säännökset

Seurakunnan talouden hoidosta, kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

8 luku

Hautausoimi

81 §

Hautausmaan perustaminen

Hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta päättää seurakunnanvaltuusto tai luostarin johtokunta.

82 §

Hautaoikeus ja hautaoikeuden haltija

Oikeus hautaan luovutetaan määräajaksi. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa oikeuden vain seurakunnalle tai luostarille.

Hautaoikeuden haltijasta ja siitä, keitä hautaan voidaan haudata, sovitaan hautaa luovutettaessa. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski tai, jos leskeä ei ole tai hänkin on kuollut, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Jos heitä on useita, heidän on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautausoimesta vastaavalle seurakunnan viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät ole voineet sopia hautaoikeuden uudesta haltijasta, seurakunnanneuvosto voi määrätä hautaoikeuden haltijan ja antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille, joka on huolehtinut haudan hoidosta.

83 §

Hautaamisjärjestys

Jollei siitä, keitä hautaan voidaan haudata, ole sovittu 82 §:n 2 momentin mukaisesti, hautaan saadaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen tai tämän puoliso. Jollei tällaista sukulaista ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden ottoja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puoliset. Hautaoikeuden haltijan suostumuksella voi hautausoimesta vastaava seurakunnan tai luostarin viranomainen antaa luvan haudata hautaan muunkin henkilön, jos siihen on erityinen syy.

84 §

Hautojen hoito

Hauta on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavassa kunnossa. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija, jollei seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta toisin päättä tai siitä ole sovittu 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Seurakunta tai luostari voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että se ottaa korvauksesta määräajaksi vastatakseen haudanhoitovelvollisuudesta.

Jos haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty, voi seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta velvoittaa hautaoikeuden haltijan vuoden määräajassa siitä, kun seurakunnanneuvoston päätös on annettu hänelle tiedoksi, laittamaan haudan kuntoon uhalla, että oikeus hautapaikkaan muutoin julistetaan menetyksi.

85 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen

Seurakunnanneuvosto tai luostarin johtokunta ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta, haudan haltija-

jan velvollisuuksista ja muusta hautaa koskevasta asiasta, jollei toisin säädetä.

86 §

Hautaustoimilain soveltaminen ja tarkemmat säännökset

Hautaustoimesta on lisäksi voimassa, mitä siitä hautaustoimilaissa (457/2003) säädetään.

Hautausmaista, hautaoikeudesta ja hautojen hoidosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

9 luku

Hallintomenettely

87 §

Esteellisyys

Kirkolliskokouksen jäsen on kirkolliskokouksessa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

Seurakunnanvaltuuston jäsen on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain (434/2003) 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Kun valtuuston jäsen osallistuu asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Kirkon ja seurakunnan muiden luottamushenkilöiden ja työntekijöiden esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 28 §:ssä säädetään. Palvelussuhde seurakuntaan ei kuitenkaan tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

88 §

Vaalikelpoisuuden menettäminen

Kirkon tai seurakunnan luottamuselimen jäsenen menettäessä kelpoisuutensa kesken toimikauden asianomainen toimielin vapauttaa hänet tehtävästään.

89 §

Päätöksenteko monijäsenisessä toimielimessä

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja esittää toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestykset toimitetaan avoimesti. Vaali on kuitenkin vaadittaessa toimitettava suljetuin lipuin. Äänen mennessä tasan päätöksen ratkaisee istunnon puheenjohtajan ääni. Suljetussa lippuäänestyksessä äänen mennessä tasan päätös ratkaistaan arvalla.

Piispainkokouksessa sekä kirkollishallituksen istunnossa tai jaostossa äänestettäessä noudatetaan kuitenkin samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Jokaisella kokouksen jäsenellä on äänestyksessä yksi ääni. Päätökseksi tulee jäljempänä mainituin poikkeuksin se, jota enemmistö kannattaa.

Tämän lain muuttamista koskevan esityksen tai sitä koskevan puoltavan lausunnon antaminen taikka kirkkojärjestyksen antaminen ja muuttaminen edellyttävät kirkolliskokouksessa kahden kolmasosan enemmistöä annetuista äänistä.

90 §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esitte-

lystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriväätä mielipidettä.

91 §

Tiedoksianto

Kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen päätöksen ja muun asiakirjan tiedoksiannosta on voimassa, mitä hallintolaissa säädetään.

Asiakirja annetaan tiedoksi seurakunnan jäsenille asettamalla asiakirja yleisesti nähtäväksi seurakunnan ilmoitustaululle siten kuin siitä on ennakolta ilmoitettu. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, kun asiakirja on asetettu nähtäväksi. Asianosaiselle päätös annetaan kuitenkin erikseen tiedoksi siten kuin hallintolaissa säädetään.

92 §

Tiedoksianto hautaa koskevissa asioissa

Hautaa koskevat päätökset annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus hautaa koskevasta päätöksestä on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

93 §

Hallintolain soveltaminen

Kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen menettelyyn hallintoasioissa sovelletaan tämän lain lisäksi, mitä hallintolaissa säädetään.

94 §

Julkisuuslain soveltaminen

Kirkon, seurakunnan ja luostarin hallinnossa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen määrittämisestä ja perimisestä kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisessa päättää kirkollishallitus.

Seurakunnan viranomaisen ohje- tai johtosäännöllä ja kirkkohallituksen työjärjestyksellä voidaan siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisuvalltaa sen alaiselle viranhaltijalle.

95 §

Arkistot

Kirkon, seurakuntien ja luostarien arkistoista on voimassa, mitä arkistolaisissa (831/1994) säädetään.

96 §

Istuntojen julkisuus

Kirkolliskokouksen ja seurakunnanvaltuuston istunnot ovat julkisia, jollei kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi, tai jollei toimitella muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa toisin päätä. Suljetussa istunnossa esitetyt ja siinä käytyistä keskusteluista laaditut asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jos niin laissa säädetään.

Muiden toimielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimitella niin päättää, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

97 §

Kielellisiä oikeuksia koskevien säännösten soveltaminen ja seurakunnan kieli

Kirkollishallinnossa noudatetaan soveltuvin osin mitä kielilaissa (423/2003) säädetään. Mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisista, koskee soveltuvin osin kirkon viranomaisia, ja mitä kunnallisista viranomai-

sista, koskee vastaavasti soveltuvin osin seurakunnan viranomaisia.

Kirkollishallitus määrää joka viides vuosi edellisen kalenterivuoden lopussa seurakunnan jäseniksi merkittyjen kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. Seurakunta on kaksikielinen, kun suomen- tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain säännösten mukaan olisi kaksikielinen.

Oikeudesta käyttää saamen kieltä säädetään saamen kielilaissa (1086/2003).

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa järjestetään tarpeen mukaan myös muulla kuin seurakunnan kielellä.

10 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

98 §

Päätöksen alistaminen

Seurakunnanvaltuuston tai luostarin johtokunnan päätös on alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi, ennen kuin päätös saadaan panna täytäntöön, jos päätös koskee:

1) kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista, muuta luovuttamista, vuokraamista yli kymmenen vuoden määräajaksi tai panttaamista;

2) sellaisen irtaimen tavaran myymistä tai muuta luovuttamista, joka välittömästi liittyy kirkollisiin toimituksiin;

3) taloudellista sitoumusta tai hanketta, jonka arvo tai josta viiden vuoden aikana aiheutuvat menot ylittävät seurakunnan vuositulon määrän;

4) hautausmaan perustamista, laajentamista tai lakkauttamista;

5) kirkon tai rukoushuoneen rakentamista, purkamista tai sitä olennaisesti muuttavaa korjaamista koskevan suunnitelman hyväksymistä taikka kirkon tai rukoushuoneen käyttämättä jättämistä; taikka

6) luostarin taloussäännön hyväksymistä tai muuttamista.

Jos päätöstä ei ole alistettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä, päätös on rauennut.

Jollei alistettu päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai ole muuten lainvastainen ja jollei se myöskään ole epätarkoituksenmukainen, se on vahvistettava. Päätökseen voidaan vahvistettaessa tehdä asiasisältöön vaikuttamattomia oikaisuluonteisia korjauksia.

Alistetusta päätöksestä tehty oikaisuvaatimus on ratkaistava alistusasian yhteydessä. Alistettua päätöstä ei saa vahvistaa ennen kuin oikaisuvaatimusaika on päättynyt.

99 §

Oikaisuvaatimus

Kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen hallintoasiassa tekemään päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkollishallitukselle. Sillä perusteella, että päätös ei ole tarkoituksenmukainen, oikaisuvaatimuksen saa tehdä vain seurakunnanvaltuuston ja luostarin johtokunnan alistettavasta päätöksestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

100 §

Valitus

Kirkollishallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta tai alistusasiassa tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;

2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai

3) päätös on muuten lainvastainen.

101 §

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siihen saa hakea muutosta valittamalla.

102 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*). Oikaisuvaatimuksen seurakunnan ja luostarin viranomaisen päätöksestä saa lisäksi tehdä sen jäsen.

Museovirasto saa tehdä oikaisuvaatimuksen seurakunnan päätöksestä, joka koskee 116 §:n nojalla suojeltuun kirkkoon tai rukoushuoneeseen kohdistuvia 98 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, sekä kirkollishallituksen 116 §:n 1 ja 4 momentin nojalla tekemästä päätöksestä.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muutunut, saa päätökseen hakea valittamalla muutosta myös se, jolla on 1 tai 2 momentin mukaan oikeus tehdä oikaisuvaatimus.

103 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän ja valitus 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

104 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

105 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei saa kuitenkaan ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpa-

non johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen tai valituksen käsittelevä viranomaisen kieltää täytäntöönpanon.

106 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Kirkolliskokouksen ja piispainkokouksen päätöksestä sekä piispan päätöksestä 62 §:n 2 tai 3 momentissa, 63 §:n 2 momentissa taikka 111 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta.

Kirkon, seurakunnan ja luostarin viranomaisen hankintaa koskevasta päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta sillä perusteella, että päätös on julkisista hankinnoista annetun lain (1505/1992) vastainen, jos asian tutkiminen kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan.

107 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, muutosta haettaessa ja siitä päätettäessä noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1999) säädetään.

11 luku

Erinäiset säännökset

108 §

Työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset

Jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimistusten suorittamiseen sekä diakoniaan tai opetukseen liittyvissä tehtävissä työskentelevän työntekijän sekä kirkollishallituksen lainoppineen kirkkoneuvoksen on oltava ortodoksisen kirkon jäseniä.

Kirkon ja seurakuntien työntekijöiden muista kelpoisuusvaatimuksista säädetään kirkkojärjestyksessä.

109 §

Papin, diakonin ja kanttorin yleiset velvollisuudet

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa opettaa, liittää saarnaansa tai levittää mielipiteitä, jotka ovat vastoin kirkon tunnustusta tai kanonista rakennetta. Heidän on käyttäytyttävä työtehtävissään ja niiden ulkopuolella asemansa edellyttämällä tavalla.

110 §

Vaitiolovelvollisuus

Pappi ei saa todistajana eikä muuten ilmaista, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu, eikä henkilöä, joka on hänelle siinä uskoutunut.

Jos joku synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmi annettavan rikoksen olevan hankkeessa, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen suoraan tai välillisesti tulematta ilmi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään papista, koskee myös piispaa ja soveltuvien osin diakonia.

111 §

Toimituskielto ja pappeuden menettäminen

Jos pappi tai diakoni toimii vastoin 109 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia, piispa voi määrätä hänet enintään kuuden kuukauden mittaiseen toimituskieltoon. Kuutta kuukautta pitemmästä toimituskiellosta päättää piispainkokous.

Jos papin tai diakonin 1 momentin mukainen toiminta tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen osoittaa hänet kanonisesti sopimattomaksi papputeen, piispainkokous voi määrätä pappeuden menetetyksi.

112 §

Papiston jäsenen ja kanttorin hiippakunta ja vaalialue

Papiston jäsenen ja kanttorin hiippakunnan ja vaalialueen määräytymisestä säädetään kirkkojärjestyksessä.

113 §

Naisten ja miesten edustus toimielimissä

Kirkollisissa toimielimissä lukuun ottamatta kirkolliskokousta, kirkollishallitusta, hiippakuntaneuvostoa, piispainkokousta ja seurakunnanvaltuustoa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

114 §

Työehtosopimus ja työehtoja koskevat määräykset

Työehtosopimuksen kirkon, seurakuntien ja luostarien puolesta tekee kirkollishallitus, johon sovelletaan, mitä työehtosopimuslaissa säädetään työnantajasta tai rekisteröidystä työnantajain yhdistyksestä.

Kirkollishallitus voi antaa kirkon viranomaisia sekä seurakuntia ja luostareita sitovia määräyksiä työehtosopimuksen soveltamisesta sekä sellaisista työsuhteissa noudatettavista ehdoista, joista ei ole säädetty tai työehtosopimuksella sovittu.

115 §

Kirkolliset arvonimet

Piispa voi myöntää hiippakuntansa papille rovastin arvonimen sekä kanttorille director cantus ja director musices -arvonimen. Muista kirkollisista arvonimista, kunniamerkeistä ja huomionosoituksista säädetään kirkkojärjestyksessä.

116 §

Kirkon tai rukoushuoneen suojele

Ennen vuotta 1917 rakennettu kirkko on suojelunalainen. Kirkollishallitus voi määrätä sitä uudemman kirkon tai rukoushuoneen suojeltavaksi, jos suojele on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain (60/1985) mukaan. Kirkollishallitus voi tehdä suojelelusta päätöksen myös seurakunnan tai Museoviraston aloitteesta. Ennen suojeleluspäätöksen tekemistä Museovirastolle on varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto. Rakennuksen suojele kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Suojeltua kirkkoa tai rukoushuonetta ei saa purkaa, eikä siihen saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantavat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Ennen kuin suunnitelma suojelelta kirkkoa tai rukoushuonetta olennaisesti muuttavaksi korjaamiseksi hyväksytään, on seurakunnan varattava Museovirastolle tilaisuus antaa suunnitelmasta lausunto.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen, tai jos rakennuksen suojeleminen muusta erityisestä syystä ei enää ole perusteltua, kirkollishallitus voi, varattuun Museovirastolle tilaisuuden antaa asiasta lausunnon, päättää, ettei rakennusta enää ole pidettävä suojelunalaisena.

117 §

Rakennussuojelun valvonta

Kirkollishallituksen tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkkoon tai rukoushuoneeseen sen suojelelta koskevan asian vireille panemisen tai suojelelta noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Jos on ilmeistä, että rakennuksessa tehdään 98 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tai korjauksia, vaikka alustusviranomaisella ei ole vahvistanut niitä koskevaa päätöstä, kirkollishallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

118 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

1) ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annettu laki (521/1969) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

2) Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnasta 10 päivänä helmikuuta 1984 annettu laki (158/1984);

3) 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 68 §, sellaisena kuin se on laissa 939/1996;

4) 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 1 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 940/1996; sekä

5) 23 päivänä joulukuuta 1987 annetun valtion virkaehtosopimusasetuksen (1203/1987) 10 §:n 4 momentin 31 kohta, sellaisena kuin se on laissa 878/1992.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

119 §

Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpidon siirtymien kirkolle

Ortodoksisen kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin ylläpito siirretään tämän lain tullessa voimaan valtiolta ortodoksiselle kirkolle. Kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja seminaarin virkamiesten palkkauksesta ja matkakorvauksista aiheutuvat kustannukset sekä muut toimintamenot siirtyvät ortodoksisen kirkon vastattavaksi.

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha käytettäväksi valtionavustukseen ortodoksiselle kirkolle sen toiminnasta aiheutuviin kohtuullisiin kustannuksiin. Määrärahan mitoituksen perusteena on ennen tämän lain voimaantuloa kirkollishallituksen, hiippakuntahallinnon ja ortodoksisen seminaarin

ylläpidosta valtiolle aiheutuneiden menojen ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnille ja laitoksille myönnettyjen valtionavustusten määrä sekä arvioitu kustannustason muutos. Kustannustason muutos lasketaan, jollei perustellusta syystä muuta johdu, yleisen hintatason muutoksen perusteella. Valtionavustukseen sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

120 §

*Virkasuhteen muuttuminen
työsopimussuhteeksi*

Kirkon ja seurakuntien virkasuhteet muuttuvat tämän lain tullessa voimaan työsopimussuhteiksi, ja virat lakkaavat ilman eri toimenpiteitä. Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin sovelletaan, mitä laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään ja mitä työehtosopimuksessa ja työsopimuksessa sovitaan.

121 §

Koeaika

Tämän lain voimaan tullessa virassa koeajalla olevan papin, diakonin tai kanttorin koeaika päättyy neljän kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta tai, jos koeaika tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan päättyisi tätä aikaisemmin, tänä aikaisempana ajankohtana.

122 §

Eläkeoikeus

Jos kirkon virkasuhteesta työsopimussuhteeseen 120 §:n nojalla siirtyvän työntekijän palvelussuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1993, hänen eläkeoikeudestaan on voimassa, mitä virkasuhteessa valtioon olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen säädetään.

Edellä 118 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainitun lain 21 §:ssä tarkoitetusta seurakunnan virkasuhteesta työsopimussuhteeseen siirtyvällä työntekijällä on oikeus kirkon keskusrahastosta maksettavaan vanhuus-,

työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osaaikaeläkkeeseen sekä hänen omaisillaan perhe-eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen työntekijä ovat velvollisia osallistumaan eläketurvan kustantamiseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virkasuhteessa valtioon oleva henkilö.

123 §

Vireillä olevat hallintoasiat

Ennen tämän lain voimaantuloa kirkon tai seurakunnan viranomaisessa vireille tulleisiin hallintoasioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Uuteen käsittelyyn palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä.

124 §

Toimielimet ja luottamushenkilöt

Ojennuslautakunnan ja kirkollisen ylijohtajan toimikausi päättyy tämän lain tullessa voimaan, ja niissä vireillä olevat asiat raukeavat. Suomen ortodoksisen kirkkokunnan virka- ja työehtovaliokunnan ja kirkolliskouksen valmisteluvaliokunnan valmisteltavina olevat asiat siirtyvät kirkollishallitukselle. Ennen tämän lain voimaantuloa toistaiseksi valittujen luostarin johtokuntien toimikausi päättyy viiden vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Muut ennen tämän lain voimaantuloa valitut kirkon ja seurakuntien toimielimet jatkavat tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen toimikautensa loppuun. Ennen tämän lain voimaantuloa valittujen luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

125 §

Ohje- ja johtosäännöt sekä työjärjestykset

Kirkossa ja seurakunnissa tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ohje- ja johto-

säännöt jäävät voimaan. Jos ohje- tai johto- kanssa, noudatetaan tätä lakia tai kirkkojär-
säännön taikka työjärjestyksen määräys on jestystä.
ristiriidassa tämän lain tai kirkkojärjestyksen _____

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuriministeri *Tanja Karpela*